

KARELIA AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilun koulutusohjelma

Armi Mäkinen

RAJATULLIKAMARISTA PÄIVÄKODIKSI

Opinnäytetyö

Toukokuu 2013

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2013
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
(013) 260 6900

Tekijä
Armi Mäkinen

Nimeke
Rajatullikamarista päiväkodiksi

Toimeksiantaja
Mikkelin kaupunki

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni toiminnallisena osana on Saksalan päiväkodin sisustussuunnittelu. Suunnittelutyö on osa päiväkodin korjausprosessia, jonka lähtökohtana on ilmanvaihdon parantaminen sekä rakenteiden lahovaurioiden korjaaminen. Rakennus on rakennushistoriallisesti arvokas kiinteistö, ja on merkitty Etelä-Savon kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden rekisteriin. Tavoitteenani on aikaansaada esteettisesti uudistunut ja tyyliään rakennuksen historiaa kunnioittava päiväkodin sisustus.

Tutkimuksellisenä aiheena ovat päiväkodin huonetilat ja sisustus ilmiönä. Työssä tutustutaan päiväkodin huoneilojen nimityksiin. Tutkimusaineistona ovat päiväkotien pohjapiirustukset. Niiden avulla selvitetään; minkä nimisissä huoneissa lapset ovat ollessaan päivähoitossa. Tarkasteltavat päiväkodit ovat vuodesta 1908 vuoteen 2013. Tavoitteena on esittää havaitut muutokset päiväkotien tiloissa sadan vuoden aikana.

Opinnäytetyössä päiväkodit on jaettu kahteen ryhmään käyttäen rajana vuoden 1973 säädettyä päivähoitolakia – päiväkodit ennen ja jälkeen ko. lain. Tähän pohjautuen on tehty huonenimivertailu toiminta-alueittain. Raporttiin sisältyy päivähoitotiloihin vaikuttavat keskeisimmät lait ja Sosiaalhallituksen vuonna 1980, myöhemmin Sosiaali- ja terveysministeriön laatimat ohjeet päiväkotien suunnittelusta.

Kieli
suomi

Sivuja 45
Liitteet 6 kpl
Liitesivumäärä 54

Asiasanat
sisustussuunnittelu, huonetilat, päiväkot

THESIS
May 2013
Degree Programme in Design
Sirkkalantie 12 A
FI 80100 JOENSUU
FINLAND
Tel. +358 13 260 6900

Author(s)

Armi Mäkinen

Title

From Border Customs House to Day-care Center

Commissioned by

City of Mikkeli

Abstract

The practical part of my thesis consists of interior design for Saksala day-care center located in Mikkeli. The design work is part of a repair process of the day-care center aimed at improving the ventilation and repairing rot damages in the structures. The building is of historical value, and it is listed as a culturally and historically valuable property in registers of Southern Savo. The goal is to create aesthetically renewed interiors for the day-care center the style of which respects the history of the building.

The different rooms of a day-care center and interior design as a phenomenon were studied for the theoretical part of this thesis. This part of the thesis takes a closer look at the different names of rooms in a day-care center, using floor plans of day-care centers as research material. The names of rooms children spent their time in while in day-care from year 1908 till year 2013 were studied for this thesis. The goal was to describe the changes in day-care center properties over a hundred years' time.

In this thesis, day-care centers are divided in two groups based on a day-care law enacted in 1973; thus, division between day-care center before and after this law came into force. In practice, a name of comparison of rooms was conducted based on spheres of operation. The report includes specification of laws affecting day-care facilities and guidelines for planning day-care centers compiled by the National Board of Social Welfare in 1980, later by the Ministry of Social Affairs and Health.

Language

Finnish

Pages 45

Appendices 6

Pages of Appendices 54

Keywords

interior design, room facilities, day-care center

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Viitekehys	6
3	Päiväkoti, sen huoneet ja niiden käyttötarkoitus.....	7
3.1	Päiväkodin historiaa.....	7
3.2	Lastenseimen ja -tarhan eroavuus.....	8
3.3	Päivähoitoon liittyvät keskeiset lait ja määräykset.....	10
3.4	Päivähoidon turvallisuuteen liittyvät lait, asetukset ja ohjeet	11
3.5	Päiväkodin suunnitteluun liittyvät ohjeet.....	13
3.6	Päiväkodit ennen päivähoitolakia 36/1973	16
3.7	Päiväkotien pohjapiirustuksia ennen päivähoitolakia 36/1973.....	17
3.8	Päiväkotien pohjapiirustuksia jälkeen päivähoitolain 36/1973	18
3.9	Huonenumien vertailu	19
3.10	Huonenumien ja-tilojen muutokset	27
4	Saksalan päiväkot.....	28
4.1	Saksalan päiväkodin historia ja nykytilanne	28
4.2	Päiväkodin kunnostamisen tarpeet ja tavoitteet	29
5	Päiväkodin suunnitteluprosessi.....	30
5.1	Ensimmäisen kerroksen eli vesikirppujen alueen muutokset.....	32
5.2	Henkilökunnan tilojen muutos	34
5.3	Vanhan puolen kunnostaminen.....	35
5.4	Norppien ja Simpukoiden alueiden kunnostaminen.....	37
5	Pohdinta	42
	Lähteet	45

Liitteet

Liite 1	Taulukko 1. Päiväkodit ja niiden huoneet ennen päivähoitolakia 36/1973
Liite 2	Lastenseimien ja-tarhojen pohjapiirustukset
Liite 3	Taulukko 2. Päiväkodit ja niiden huoneet jälkeen päivähoitolain 36/1973
Liite 4	Päiväkotien pohjapiirustukset
Liite 5	Toimituskirje 21.10.1982
Liite 6	Ote Etelä-Savon maakuntaliiton inventointikortista

1 Johdanto

Saksalanjoen varrelle rakennettiin 1800-luvun puoliväissä, silloisen Mikkelin kaupungin rajamaille, hirsinen entisen kruununvoudin virkatalon päärakennus. Tilan toimiessa virkatalo-omaisuudessa on se ollut mm. rajatullikamarina. Vuonna 1985 myös Saksalan kartanona tunnettu rakennus muutettiin päiväkodiksi laajennuksen myötä. Samoihin aikoihin virkatalon pystyttämisen kanssa alkoi Suomessa kehittyä lasten päivähoitotoiminta, sillä ensimmäisen seimityyppisen päivähoitopaikan perusti rouvasväenyhdistys Helsinkiin vuonna 1861.

Keväällä 2012 sain opinnäytetyöni aiheeksi sisustussuunnittelutehtävän Saksalan päiväkotiin, eli edellä mainittuun historialliseen rakennukseen. Tutustumisen tulevaan suunnittelukohteeni olemassa olevaan aineistoon aloitin pohjapiirustuksista ja niissä huonenimistä. Pohdin huonenimien avulla päiväkodin toimintaa; mitä lapset puuhailevat missäkin huoneessa. Selkeät huonenimet, kuten eteinen ja ruokasali, ilmaisevat tilassa pääasiallisesti tapahtuvan toiminnan, mutta esim. ryhmähuoneessa toiminta voi vaihtua päiväohjelman mukaan leikki-tilasta ruokasaliksi, edelleen nukkumatilaksi ja palata takaisin leikki- ja askartelutoimintaan.

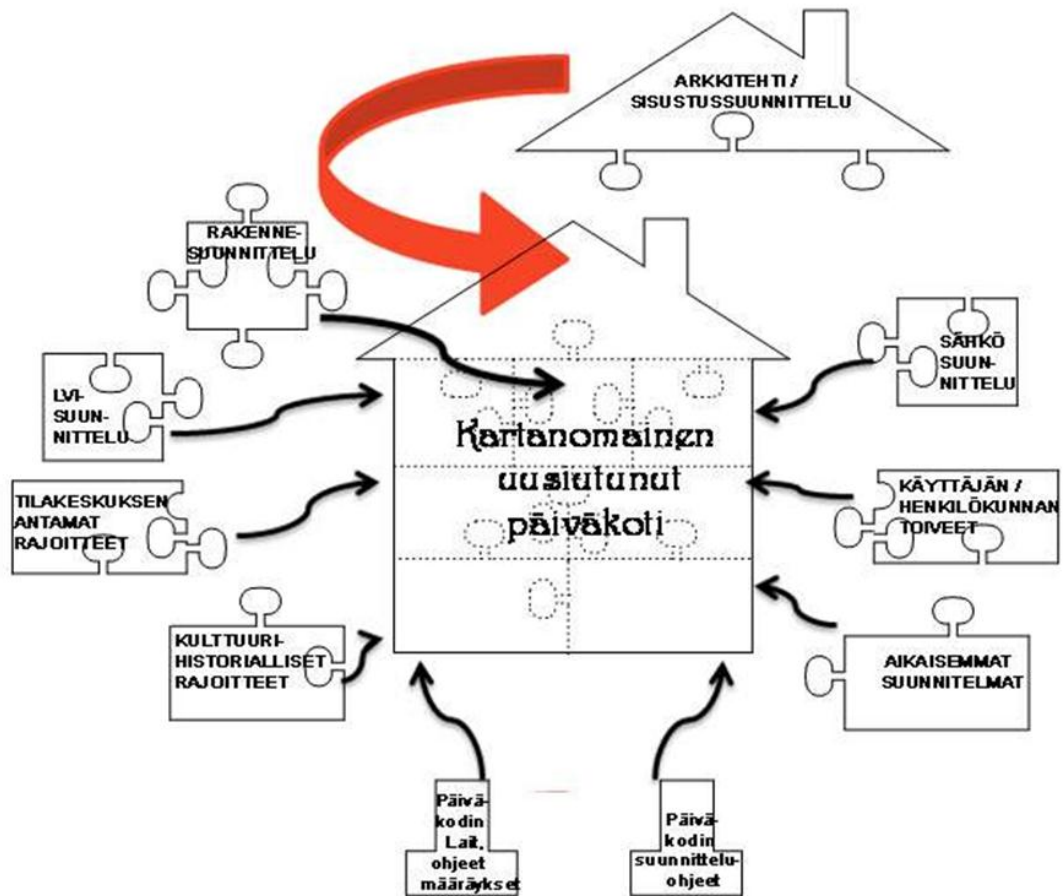
Tilassa tapahtuva toiminta ja sen käyttäjät antavat tärkeää tietoa sisustussuunnittelijalle, kun hän valitsee huoneen sisäpintojen materiaaleja sekä suunnittelee väritystä, akustiikkaa, valaistusta ja kalusteiden sijoittelua. Noilla seikoilla lisätään viihtyisyyttä, turvallisuutta ja jopa ohjataan toimintaa. Väärin valitut materiaalit voivat olla terveydelle vaarallisia ja lisäävät toiminnan kustannuksia.

Päiväkotirakennuksen historiallinen tausta ja pohjapiirustukissa esiintynyt huone nimeltä verstaas, olivat innoittajina opinnäytetyöni tutkimukselliseen osioon. Miellessäni heräsi kysymys: ”Onko verstaas-huone tyypillinen päiväkodin tila, entä minkä nimisiä muita kädentaidon- ja toiminnantiloja on perushoitotilojen; pukeutumisen, leikkimisen, ruokailun ja lepotilojen lisäksi?”

2 Viitekehys

Opinnäytetyöni tutkimuskohteena on päiväkodin huonetilat ja sisustus ilmiönä. Tutkin minkälaisissa tiloissa, minkä nimisissä huoneissa lapset ovat, ollessaan päivähoitossa. Tutkimusaineistona ovat päiväkotien, lastenseimien ja -tarhojen arkkitehtipiirustukset. Kartoitan päivähoitotilojen huonenimityksiä eri arkistoista ja museoista löydettyjen pohjapiirustusten avulla. Tarkastelen aihetta kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla, tehden vertailua huoneiden nimi- ja määräämuutoksista ennen ja jälkeen vuoden 1973 säädetyin päivähoitolain. Raportti sisältää päiväkodin toimintaan liittyvät keskeisimmät lait ja tilojen suunnittelusta tehdyt ohjeet. Tutkin huonenimiä edellä mainittujen löydösten ja tekemieni vertailujen avulla reilun sadan vuoden ajalta. Työni alkuun olen sisällyttänyt tiivistetyn katsauksen päivähoitotoiminnan alkuhistoriasta.

Toiminnallinen viitekehys perustuu Mikkelin kaupungin Saksalan päiväkodin sisustussuunniteluun. Suunnitelmani on osa päiväkodin korjausprosessia, jossa parannetaan sisäilmaa ja korjataan rakenteiden lahovaurioita. Suunnittelutyöhön vaikuttavat tilaajan antamat toiveet ja rajoitteet, käyttäjän eli henkilökunnan toiveet ja muiden projektiin liittyvien suunnittelijoiden tekemät ratkaisut sekä julkiseen tilaa kohdistuvat vaatimukset ja rajoitteet. Työn tärkein lähtökohta on, että rakennus on kulttuurihistoriallisesti säilytettävä kohde. Suunnitteluprosessi alkaa tutustumisella kohteesta aikaisemmin tehtyihin suunnitelmiin ja muihin asiakirjoihin, henkilöstön haastattelulla sekä omilla mittauksilla ja havainnoilla. Tavoitteenani oli aikaansaada sisätiloiltaan uudistunut ja miellyttävä päiväkotikoti, jonka sisustuksessa näkyy rakennuksen historiallisuus ja kartanomaisuus.

Kuva 1. Visuaalinen viitekehys.

3 Päiväkoti, sen huoneet ja niiden käyttötarkoituks

3.1 Päiväkodin historiaa

Suomalaisen päiväkodin toimintamallin alkujuuret löytyvät Saksasta, josta sen Suomeen toi Uno Cygnaeus (1810 – 1888) 1800-luvun puolivälissä. Cygnaeus tutustui Saksassa Friedrich Fröbelin (1782 – 1852) lastentarha-aatteeseen, jonka taustana oli, että äiti on lapsen paras hoitaja, mutta onnistuakseen kasvatus-tehtävässään parhaiten hän tarvitsee ohjausta ja neuvoja lastenhoidossa. Cygnaeuksen lastentarha-ajatukseen liittyi kasvattava ja opettava tehtävä, merkitykseltään kouluun johtava. Uno Cygnaeus, joka oli myös kansakoulun ja koulu-laitoksen uranuurtaja, perusti Jyväskylään opettajaseminaarin yhteyteen lasten-tarhan ja -seimen vuonna 1863. (Salminen & Salminen 1986, 90 – 93.) Ensimmä-

mäisen seimi-tyyppisen päiväkodin perusti rouvasväenyhdistys Helsinkiin vuonna 1861 (Välimäki 1999, 77), ja samana vuonna aloitti Ebba Böchenin perustama ensimmäinen suomalainen lastentarha Tammisaassa (Karttunen 2010, 20).

Uno Cygnaeuksen työn jatkaja ja lastentarhatoiminnan vakiinnuttaja Hanna Rothman (1856 – 1920) oli perustamassa ensimmäisiä kansanlastentarhoja sekä lastentarhaopettajien koulutusta Helsinkiin yhdessä Elisabeth Alanderin kanssa (Salminen & Salminen 1986, 102 – 105). Vähitellen kansanlastentarhat levisivät eri puolelle Suomea lähinnä kaupunkeihin ja tehdaspaikkakunnille. Lastentarhat olivat yksityisiä, osa kuntien avustamia. (Välimäki 1999, 101.)

Suomessa oli 1900-luvun vaihteessa kymmenkunta lastentarhaa ja 1920-luvulla määrä oli kasvanut jo 80:een. Siitä eteenpäin lukumäärä nousi vuosikymmen kerrallaan 100:sta 150:een edelleen 230:een ja 1960-luvulla se oli yli 350. Toisen maailmasodan aikaan lastentarhojen rakentamisessa oli tauko. (Ojala 1993, 29.)

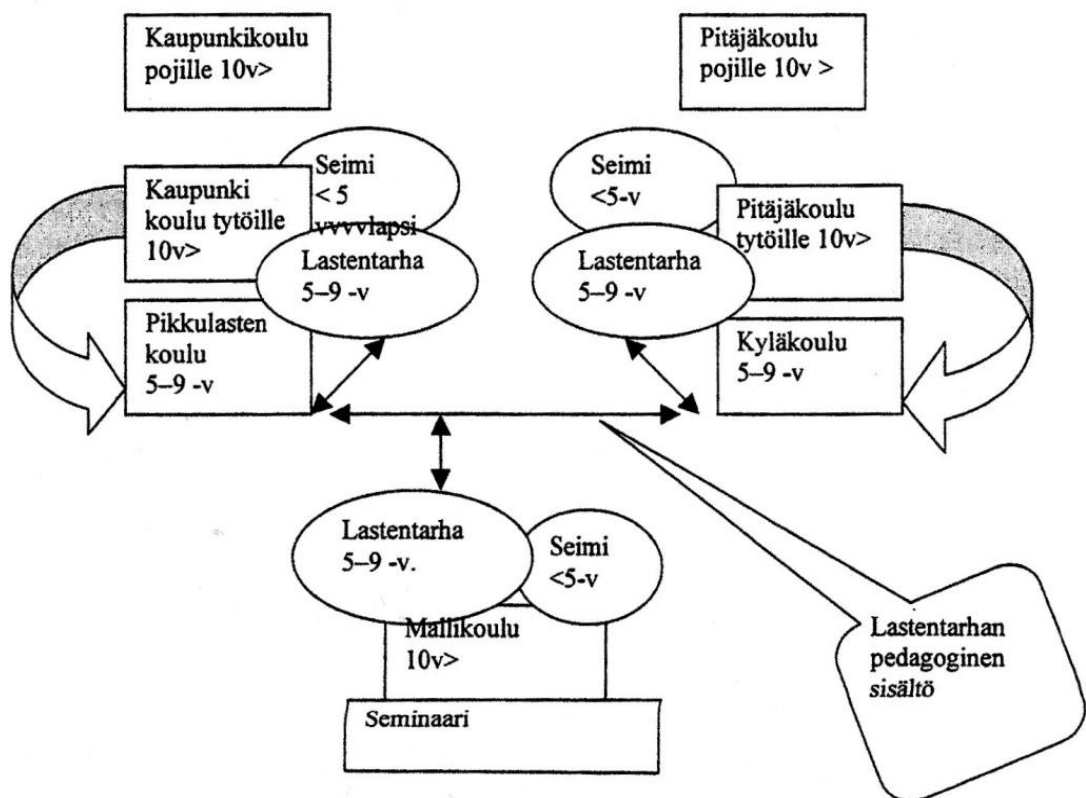
3.2 Lastenseimen ja -tarhan eroavuus

Lastenseimi ja -tarha ovat Cygnaeuksen Saksasta tuomia käsitteitä, kun sitä ennen ne olivat lähes tuntemattomia termejä. Seimi-nimitys lastenhoidossa kuvaa lapsen ikää tullessaan päivähoitoon, aivan pienenä, sylivauvana. Seiminimityksellä lienee myös uskonnollinen yhteys pikkulapsen hoitoon, seimen lapsi kuten Jeesuskin. (Välimäki 1999, 74,93.) Cygnaeuksen mallin mukaisesti seimessä lapset saivat pääasiassa fyysisen perushoidon laulun ja leikin myötä. Tarhan puolelle, ensimmäiselle osastolle lapset siirtyivät viidennellä vuodella, missä aluksi seimen toimintatavat jatkuivat muuttuen ylemmällä tasolla pedagogiseksi. (Salminen & Salminen 1986, 94 – 95.)

Ensimmäinen vaivashoidon tarkastajan Gustav Helsingiuksen mallin mukaan lastenseimet olivat alle 3-vuotiaille. Se oli tarkoitettu hoitopaikaksi äidin ollessa työssä joko muutaman tunnin tai säännöllisesti kokopäiväisesti. Lapsi sai hoitoa

ja hänelle annettiin ruokaa, mutta tässä vaiheessa lapsi ei tarvinnut varsinaista kasvatusta. Lastentarhat ja kansanlastentarhat oli tarkoitettu 3-7-vuotiaille, joiden vanhemmat olivat ansiotyössä, etusijalla ruumiillinen työ. Hoitoon kuului maksullinen lämmin ateria, ja toiminta oli kasvatuksellista mutta ei koulumaista, eli se ei sisältänyt luku- ja kirjoitustaidon oppimista. Tarhassa opetettiin kuuliaisuutta, järjestyksenpitoa, pieniä taloustöitä sekä uskontoa, ja tietenkin leikki ja laulu kuuluivat päivöhojelmalle. (Välimäki 1999, 112 – 113.) Sama linjaus lasten hoidosta oli ollut Rothmanilla ja Alanderilla. He näkivät toiminnan ehkäisevänä lastensuojelutyönä köyhän väestön lapsille. (Välimäki 1999, 105.)

Kuva 2. Cygnaeuksen malli yhdistää lastentarhatoiminta käynnistyvään yleiseen kansanopetusjärjestelmään (Välimäki 1999, 94).

Päiväkoti- käsite (daghem) on mainittu ensimmäisen kerran Helsingin Ebene-serkodin toimintakertomuksessa vuonna 1924. Seimikäsite poistui käytöstä vasta vuonna 1973 päivähoitolain myötä kun seimet ja lastentarhat yhdistettiin päiväkodiksi. (Välimäki 1999, 74,123.) Kansanlastentarha, joka oli tarkoitettu todella kaikille yhteiskuntaluokille, ei ainoastaan työväelle ja köyhälistölle, (Salminen

& Salminen 1986, 89.) poistui vuonna 1930, kun sana-kansan poistettiin nimityksestä ja hoitopaikasta tuli lastentarha (Kaukoluoto 2010, 123).

3.3 Päivähoitoon liittyvät keskeiset lait ja määräykset

Valtion taholta 1920-luvulla kiinnitettiin huomiota lasten päivähoitoon lastensuojelullisessa merkityksessä. Hallitus totesi, että kaikissa sivistysmaissa oli alettu tukea pikkulasten kotikasvatusta lastentarhatoiminnan edistämällä. Lastentarhojen kokopäivätoimisuutta perusteltiin sillä, että muuten lapset teljetään lukkojen taakse tai jätetään kadulle ja päiväkodin toiminnalla korvattiin puutteellisia kotioloja. Tämän pohjalta säädettiin **laki lastentarhojen valtionavusta vuonna 1927**. Lain tavoitteen oli yhdenmukaistaa lastentarhatoiminnassa vallinneita erilaisia käytäntöjä, saada lastentarhoille asianmukaisia toimitiloja sekä koulutettua henkilökuntaa. (Välimäki & Rauhala 2000, 390.)

Vuonna 1936 voimaan tuli **laki lastensuojelusta**. Lain tarkoituksen oli velvoittaa kuntia perustamaan päivähoitolaitoksia kotikasvatuksen tueksi. Laki oli ensimmäinen kuntia koskettava säädös päivähoitotoimintaan liittyen. Tämän lain pohjalta päivähoitoa ohjattiin vuoden 1973 päivähoitolakiin saakka. (Välimäki & Rauhala 2000, 391.)

Sodan jälkeen yhteiskuntarakenne muuttui maatalousvaltaisesta teollisuustyöpainotteiseksi seurauksena, että naiset siirtyivät ansiotyöhön ja koti muuttui tuotantoyksiköstä kuluttajayksiköksi. Päivähoitopaikkojen suhteen tilanne kärjistyi 60-luvulla, jolloin maaltamuutto huipentui ja työväki pakkautui teollisuuden pariin. Naiset hankkiutuivat palkkatyöhön, vaikka ei ollut sosiaalipalveluja helpottamassa arkielämää, ennen kaikkea puuttuivat julkiset päivähoitopalvelut.

Virallisella taholla todettiin päivähoiton olevan puutteellista ja lainsäädännöllään vanhentunutta, hoitopaikkojen saatavuus oli alueellisesti epätasaista ja kallista. Ratkaisevin asia muutostarpeelle oli päivähoiton kysynnän lisääntyminen, mikä tuli ikään kuin yllätyksenä poliitikoille ja päättäjille. (Välimäki & Rauhala 2000, 394 – 395.)

Vuonna 1973 säädettiin laki lasten päivähoidosta. Lain 1§:ssä määriteltiin paikat, joissa päivähoitoa, ohjausta ja valvontaa voidaan tarjota; laitoksessa tai yksityiskodissa tai vastaavassa tarkoitukseen varatussa paikassa sisällä tai ulkona. Siinä myös määriteltiin laitoksesta käytettävän nimitystä päiväkoti. Lain 2§:n mukaan päivähoitoa voivat saada lapset, jotka ovat alle kouluikäisiä, myös erityistilanteessa vanhemmatkin lapset. Päivähoidon tulee olla lapsen kehitystä ja oppimista edistävää. Lain 4 §:n mukaan päiväkodin tilojen ja välineiden tuli olla sopivat lapsen hoidolle ja kasvatukselle sekä henkilökuntaa piti olla riittävästi.

Tässä laissa tarkoitetuiksi päiväkodeiksi katsotaan lain voimaan tullessa toiminnassa olevat lastentarhat, lastenseimet ja lastenpäiväkodit, jotka ovat saaneet aikaisempien säännösten tai määräysten mukaan valtionapua. (34. § 2 momentti.)

Lain voimaan tulon myötä käsitteet lastenseimi ja lastentarha katosivat, ja niistä tuli päiväkoteja. Tämä laki kumosi aiemmin mainitut lait; laki lastentarhojen valtionavusta ja laki lastensuojelusta. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973.)

3.4 Päivähoidon turvallisuuteen liittyvät lait, asetukset ja ohjeet

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus¹ on yhdessä Stakesin¹ kanssa laatinut julkaisun, joka sisältää päivähoitoon turvallisuuteen liittyvistä lakeista ja asetuksista sekä ohjeita päivähoitoon tilojen suunnittelijoille ja ylläpitäville henkilöille.

Päivähoidon turvallisuudella tarkoitetaan turvallista toiminnan toteuttamista siinä yksikössä, missä varhaiskasvatusta annetaan sisältäen hoidettavat lapset, henkilökunnan, toimintaan liittyvät välineet, toiminnot sisä- ja ulkotiloissa, lähiympäristön ja myös toimintayksikössä vierailevat henkilöt (Saarsalmi 2008, 13). Julkaisun alussa on käsitelty päivähoitoon lainsäädäntöä. Ensimmäisinä päivähoitolaki ja -asetus, joita noudattavat niin julkiset kuin yksityiset päivähoitotarjoajat. Yksityistä päivähoitoa koskee lisäksi yksityisten sosiaalipalvelujen valvontalaki (603/1996; valvontalaki). Päivähoidon henkilökunnan työtä ja terveyttä

---

¹ Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus (lyh. Stakes) oli Suomen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalalla vuosina 1992–2008 toiminut asiantuntijakeskus.

fyysisellä sekä henkisellä tasolla valvovat lait ovat työturvallisuuslaki (738/2002) ja työsuojelulaki (44/1973). Lakeja sovelletaan myös niihin henkilöihin, jotka työskentelevät kotonaan. (Saarsalmi 2008, 13 – 16.)

Päivähoitoa koskettavia lakeja ovat myös kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuuslaki (75/2004), terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006) ja pelastuslaki ja -asetus (468/2003). Näiden lainsäädäntöjen avulla varmistetaan palvelujen turvallisuus, ja ylläpidetään väestön sekä yksilön hyvää terveyttä. Niillä eliminoidaan terveyshaittoja ja -vaaroja sekä pyritään ehkäisemään vaaratilanteiden syntyminen ja edellytetään pelastussuunnitelmien tekeminen. (Saarsalmi 2008, 17 – 21).

Päivähoidon turvallinen toiminta edellyttää myös huonetiloilta, kiinteistöltä ja pihapiiriltä käyttötarkoitukseensa suunniteltua hoitopaikkaa. Sisätiloissa teknisten järjestelmien kuten lämmityksen, käyttöveden, sähkönjakelun ja ilmastoinnin turvallinen, häiriötön ja meluton toiminta edesauttavat sujuvaa, jatkuvaa ja terveyttä edistävää päivähoitotyöskentelyä. Sisäilman laadusta ja ilmastoinnista on annettu ohjeita ympäristöministeriön asetuksessa ja sosiaali- ja terveysministeriön oppaissa. Teknisistä laitteista tuleva melua ja lasten aiheuttamaa hälyääntä eliminoidaan hyvällä akustiikalla. Riittävä valaistus, kunnossa olevat laitteet, tukevat sekä kestävät kalusteet ja varusteet takaavat lasten sekä henkilöstön hyvinvointia ja turvallisuutta niin sisällä kuin ulkonakin. (Saarsalmi 2008, 61 – 65.)

Hyvä hygienia on myös turvallisuutta. Huolelliset käsienpesut wc:ssä käynnin, wc:ssä avustamisen ja ruokailun yhteydessä vähentävät infektioautien leviämistä. Wc-kalusteiden pesuun omat pesualtaat tai suihkut, joita ei käytetä käsi- en ja kasvojen pesuun. Juomavettä ei myöskään tule ottaa wc:stä. (Saarsalmi 2008, 37 – 38.)

3.5 Päiväkodin suunnitteluun liittyvät ohjeet

Rakennustieto Oy:n laatimassa Päiväkotien suunnittelu -ohjekortissa (RT 96 – 11003) on ohjeet suunnittelijoille sekä päiväkotihankkeen tilaaja- ja käyttäjäosa-puolille. Se on julkaistu elokuussa 2010 ja sillä on korvattu aiemmat ohjeet. Suunnitteluohjeet pohjautuvat Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeisiin päivähoidon järjestämisestä sekä käytännön mukaisiin suosituksiin perusmitoituksesta. Lapsi on tärkein ja keskeisin lähtökohta päivähoidon tilojen suunnittelussa alkaen kaavasuunnittelusta ja jatkuen detalji- ja sisustussuunnitteluun. Päiväkotirakennus tulisi suunnitella monikäyttöiseksi ja muunneltavaksi ajatellen rakennuksen elinkaarta. Päivähoitotoiminto yhdessä jonkun muun toiminnan kanssa luo synergiahyötyä; kumppaneina voisivat olla koulu, neuvola tai vanhuksiin liittyvä toiminta. Monikäyttöisyys toteutuu, jos tiloja voidaan yhdistää siirtoseinillä tai liukuovilla, ja jos akustiikka ja ääneneritys sallivat erilaisia toimintoja sekä varusteet ja kalusteet soveltuvat erilaisten ryhmien käyttöön, kuitenkin päätarkoitusta unohtamatta. (RT 96–11003, 4 – 6.)

Suunnittelussa huomioitavia muita seikkoja ovat toimivuus, turvallisuus ja viihtyisyys, jotta päiväkotitoiminta voi edistää lapsen kehitystä ja on hyvä työpaikka henkilökunnalle.

Toimivuudella tarkoitetaan päivittäisten toimintojen sujuvuutta sisätiloissa ja sieltä siirryttäessä ulos. Se on myös tilojen muuntuminen joustavasti tilanteesta toiseen esimerkiksi askartelusta liikuntaa tai vauhdikkaampiin leikkeihin. Materiaalien ja kalusteiden valinnoissa on huomioitava terveellisyys, esteettömyys ja turvallisuus. Kalusteiden ja varusteiden osalta on huomioitava myös ergonomisuus. Toiminnoiltaan hyvä pohjaratkaisu helpottaa valvontaa ja on turvallinen. (RT 96–11003, 7.)

Viihtyisyyden synonyymejä ovat kodikkuus, miellyttävyys ja rattaisuus. Päiväkodin tulisi olla toiminnoiltaan juuri noita, sillä lapsi viettää suurimman osan päivästä hoitopaikassaan. Viihtyisä tila lisää innostavuutta ja elämyksellisyyttä, se lisää vuorovaikutteisuutta, kannustaa tutustumaan ympäristöön ja kokemaan itsensä osaksi kokonaisuutta (RT 96–11003, 7).

Miten luodaan viihtyisä päiväkotit? Viihtyisä päiväkotit on kokonaisuus alkaen rakennuksen sijainnista, sisältäen piha-alueet, rakennuksen ulkokuoren, tekniset toiminnot ja sisätilat huonejärjestyksineen, kalusteineen ja varusteineen. Keskityn tässä osiossa sisätiloihin, katsoen suunnittelua sisustussuunnittelijan näkökannalta.

Suunniteltaessa päiväkodin sisustusta tavoitteena on käytännöllisyys, viihtyisyys ja monikäyttöisyys muistaen, että pääkäyttäjä on lapsi ja mittakaava sen mukainen. Materiaaleilla, valolla ja väreillä voidaan rytmittää ja muokata tilaa, luoda siitä ilmeikkään ja kiinnostavan. Akustiikka on yksi viihtyisän tilan tekijä. Materiaalit päiväkodissa ovat vaativuudeltaan tarkoituksenmukaisia, tilaan sopivia, kestäviä, ei allergisoivia, helppohoitoisia sekä turvallisia, ja jos haetaan viihtyisyyttä niin, ne ovat myös esteettisiä. Suunnittelijan valinnaksi jää, onko materiaali eettinen. Tarkoituksenmukaisuutta materiaalien suhteen on, että esimerkiksi märkätiloissa materiaalit ovat kosteudenkestäviä, mutta märät lattiat eivät saa olla liukkaita. Likaantuvat pinnat kestävät puhdistuksen, ja se on helposti suoritettavissa. Materiaalien valintakriteerinä on muistettava, että lapset tutustuvat ympäristöönsä kaikilla aisteilla, myös koskettelemalla ja maistelemalla esineitä ja asioita. (RT 96–11003, 21,27.)

Päiväkodin kalusteiden mitoituksessa tulee huomioida sekä lapset että aikuiset. Kalusteiden valinnassa on useampi mahdollisuus; lapsille on lastenmitoilla tehtyt istuimet ja pöydät sekä aikuisille normikorkuiset, mutta kalusteet voivat olla myös säädettäviä, näin ne soveltuvat molempien käyttöön. Suurin osa kalusteista tulee olla normaalimitoituksella, jotta henkilökunnalla on toimiva ja ergonominen työympäristö. Jotta lapset voivat käyttää samoja kalusteita aikuisten kanssa, hankitaan heitä varten korotettuja tuoleja, jakkaroita ja astinlautoja. Irtokalusteiden tärkeimpiä ominaisuuksia ovat kulutuksenkestävyys, ergonomisuus ja monikäyttöisyys. Kalusteiden tulee olla helposti siirrettäviä, jotta tilan ilmettä voidaan muuttaa toimintojen mukaan. Monikäyttöiset kalusteet ovat piinottavia, materiaaleiltaan ja muodoiltaan yhteensopivia. (RT 96–11003, 8,21,27.)

Valaistuksen ja värien suunnittelun tärkeys tulee tiedostaa. Näillä luodaan ympäristöä, jossa tilan käyttäjät toimivat päivittäin, jopa vuosia. (Rihlama 2000, 6.) Oikeantyyppinen ja riittävä valaistus lisää lasten ja aikuisten hyvinvointi, ja parantaa tarkkuutta vaativien toimintojen suorittamista sekä edistää terveyttä ja turvallisuutta (Saarsalmi 2008, 63). Päivävalon hyödyntäminen mahdollisimman suuresti on valaistuksen lähtökohta. Tosin on myös huomioitava häikäisyn syntyminen, joten valon määrää tulee voida säädellä esimerkiksi sälekaihtimilla ja himmentimillä. Valonlähteitä valittaessa tulee ottaa huomioon valonlähteiden monipuolisuus, tarkoituksenmukaisuus, taloudellisuus, energiansäästö, huollettavuus, värinointo ja valaistuksen tarve tilassa. (RT 96–11003, 23.)

Arkkitehti Seppo Rihlaman kirjassa; Valaistus ja värit sisustussuunnittelussa (2000), päiväkodin värityksestä kerrotaan sen olevan haasteellinen, koska lasten värimaailma on voimakkaampi kuin aikuisten. Värien avulla luodaan lasten mielikuvitusta kiehtovia näkymiä ja huoneiden värityksessä käytetään iloisempaa väriasteikkoa – aikuisille sama paikka on työtila, jonka on oltava terveellinen ja hillitty väritykseltään. Ratkaisuksi tarjotaan seinän jaottelua vaakasuoriin vyöhykkeisiin, jotka vaalenevat ylöspäin, kattoa kohden. Näin saadaan molemmille sopivat värimaailmat. Turhan voimakkaat ja värikylläiset pinnat saattavat aktivoida lasta liikaa, seurauksena siitä voi olla, että hän reagoi käyttäytymällä aggressiivisesti. Aivan pienten lasten ympäristö tulisi kuitenkin olla väritykseltään vaaleampi, pastellivärit olisivat suositeltavia, sillä näkökyky kehittyy vähitellen. (Rihlama 2000, 84.)

Lasten aiheuttama melu on impulsiivista, koostuen korkeista äänitasopiikeistä, joita syntyy leikki tilanteissa ja kun mennään ulkoilemaan tai palataan takaisin sisätiloihin. Ilmanvaihtolaitteet ja muut tekniset laitteet puolestaan aiheuttavat jatkuvaa samantasoista ääntä. Äänentaso saa olla korkeintaan 35 dB oleskelu- ja työskentelytiloissa. (Saarsalmi 2008, 64.) Akustiikka vaikuttaa viihtyisyyteen, puheen ymmärtämiseen, keskittymiskykyyn ja oppimiseen. Hyvä akustiikka käsittää alhaisen melutason ja oikein mitoitettun jälkikaiunta-ajan, joka päiväkodin toimintatiloissa ei saa ylittää 0,6 sekuntia. Puhe- ja kuunteluolosuhteita voidaan parantaa vaimentavilla pintarakenteilla; katon akustiikkalevyillä ja ilmoitustauluilla, kalusteilla ja tekstiileillä sekä väliseinien äänieristyksillä. (RT 96–11003, 22.)

3.6 Päiväkodit ennen päivähoitolakia 36/1973

Päivähoito-toiminnan alkuvaiheiden hoitopaikkojen sisätiloista ja huoneiden lukumääristä on lähdekirjoissani hyvin vähän mainintoja, paitsi Ebeneserkodin tiloista, josta Riikka-Maija Sihto on tehnyt diplomityönsä teknilliseen korkeakouluun.

Ensimmäisistä Hanna Rothmanin perustamista lastentarhoista on mainintoja vain hoitopaikkojen osoitteista, mutta ei sisätiloista tai huonemääristä. Vallitseva ajatus oli, että lastentarha ei vaadi suuria huoneistoja, vain yksi tilava sali yhteisiä leikkejä ja lauluja varten ja muutamia pienempiä luokkahuoneita. Tärkeintä oli opettajan innostus, hänen saamaansa koulutus ja ennen kaikkea taipumus alalle. (Välimäki 1999, 113.)

Fröbeliläisen lastentarha-aatteen pohjalta toimivien Hanna Rothmanin ja Elisabeth Alanderin Sörnäisten kansanlastentarha aloitti toimintansa vuonna 1890 vuokratussa huoneistossa kaksikerroksisen puutalon yläkerrassa ns. Suruttoman huvilassa. Nimi tulee rakennuksen sijainnin mukaan, sillä se oli yksi Suruttoin-nimisen vanhan huvila-alueen puulaakivilloista. Rakennukset olivat hyvin vaatimattomia, niistä puuttuivat mm. vesijohdot ja wc:t. (Sihto 2007, 21.)

Rothmanin ja Alanderin tavoitteena oli kuitenkin saada kansanlastentarhalle oma talo, jossa lastenhoidon lisäksi voitaisiin kouluttaa lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Oman talon varainhankintaa varten perustettiin vuonna 1900 Eget hem för Sörnäs Folkbarträdgård – Oma koti kansanlastentarhalle - yhdistys. (Tähtinen 2008, Lasten hyväksi). Tuon oman talon lastentarhatyön keskuksen, Ebeneserkodin suunnitteli koulurakennusten suunnittelijana tunnettu arkkitehti Wivi Lönn vuonna 1907 (Sihto 2007, 6).

Ebeneserkodissa, joka oli suunniteltu juuri lastentarhatoimintaa varten, sijaitsivat myös lastenkodin tilat sekä opetustilat ja oppilasarunkot lastentarhaopettajaopiskelijoita varten. Rakennus on nelikerroksinen, jonka toiseen kerrokseen oli sijoitettu lastentarhan suomenkielisten osasto ja kolmanteen kerrokseen ruotsinkielisten osasta. Jokaisessa kerroksessa keskeisin tila on aula, josta kulje-

taan huoneisiin ja aputiloihin. Sali, aula ja portaikko olivat lastentarhaosastojen hallitsevimmat tilat. (Sihto 2007,52 – 53.)

Luonnonvalo on huoneiden tärkeä elementti. Valoa tuodaan rakennuksen sisäosiin sisäikkunoiden kautta, jopa wc-tiloihin. Näin voitiin toimia ilman sähkövaloa, vaikka ne rakennuksessa olivatkin. Luonnonvalon tärkeydestä huolimatta lapset eivät nähneet ikkunoista ulos, sillä rakennus oli tehty pääasiallisesti aikuisten mitoituksella. Lasten mittakaava oli otettu huomioon portaikon askelmissa ja kaidekorkeuksissa sekä lasten toimintojen huoneissa kalusteiden mitoituksessa. (Sihto 2007,62 - 65.)

Ebeneserkodin tilat olivat Fröbeliläisen piirteiden mukaisesti kodikkaat ja lasten käytännöllisiä toimintoja kehittäviä. Sillä oli erikseen tilat leikkimiselle, veistolle, leipomiselle ja pesulle. Iloisesti väritetyt sisätilojen seinät oli maalattu liimamaalilla sekä varustettu 150 cm korkeudelle öljyväripaneelilla, myös tapetoituja tiloja rakennuksessa oli mm. asuintilat, ullakkokerroksen aula ja toisen kerroksen leikkitala. Värisävyt paneeleissa olivat tummemmat kuin seinän yläosa. Saleissa oli lautalattiat, ensimmäisen kerroksen aulan lattia, portaiden välitasanteet ja eteiset olivat laatoitetut, muiden tilojen lattiat oli päällystetty linoleumilla. Ovet ovat maalattuja peiliovia. (Sihto 2007,63 - 65.)

3.7 Päiväkotien pohjapiirustuksia ennen päivähoitolakia 36/1973

Opinnäytetyöni tutkimuksellisen osan päiväkotien ja niiden huoneiden tarkastelun pohjapiirustusten avulla olen jakanut kahteen osaan, ennen ja jälkeen päivähoitolain 36/1973 säätämisen.

Etsimäni 21:den lastentarhan ja -seimen pohjapiirustukset ovat peräisin Helsingin, Jyväskylän, Lahden, Mikkelin ja Vantaan kaupunkien arkistoista, sekä Arkkitehtuurimuseosta, Turun keskusmuseosta ja Suomen Elinkeino Elämän Keskusarkistosta. Ajatuksenani oli saada 1900-luvun jokaiselta vuosikymmeneltä ainakin yksi lastentarhan tai -seimen pohjapiirustus. Piirustukset ovat vuoden 1908 vuoteen 1973 väliseltä ajalta vuosikymmenittäin, lukuun ottamatta kolme-

kymmenlukua, joka muutekin oli pysähtynyt ajanjakso lasten päivähoitojärjestyksessä ja jatkui aina 40-luvun loppupuolelle asti (Ojala 1999, 29).

Tein taulukon (Taulukko 1) lastentarhoista ja-seimistä sekä niiden huoneista, kirjaten kaikki erilaiset huonenimitykset omalle rivilleen. Yhdistin huonenimet samaan sarakkeeseen, jos tarkkaan tiesin niiden sisältävän samanlaiset toiminnot, tai jos suomen- ja ruotsinkieliset sanat vastasivat toisiaan. Taulukossa on päiväkodin nimen lisäksi sijaintikunta ja valmistumisvuosi (Liite 1). Taulukossa 1 mainittujen lastenseimien ja-tarhojen pohjapiirustukset ovat liitteenä (Liite 2). Piirustukset eivät ole mittatarkkoja, sillä ne on muokattu paperialustaansa sopiviksi.

3.8 Päiväkotien pohjapiirustuksia jälkeen päivähoitolain 36/1973

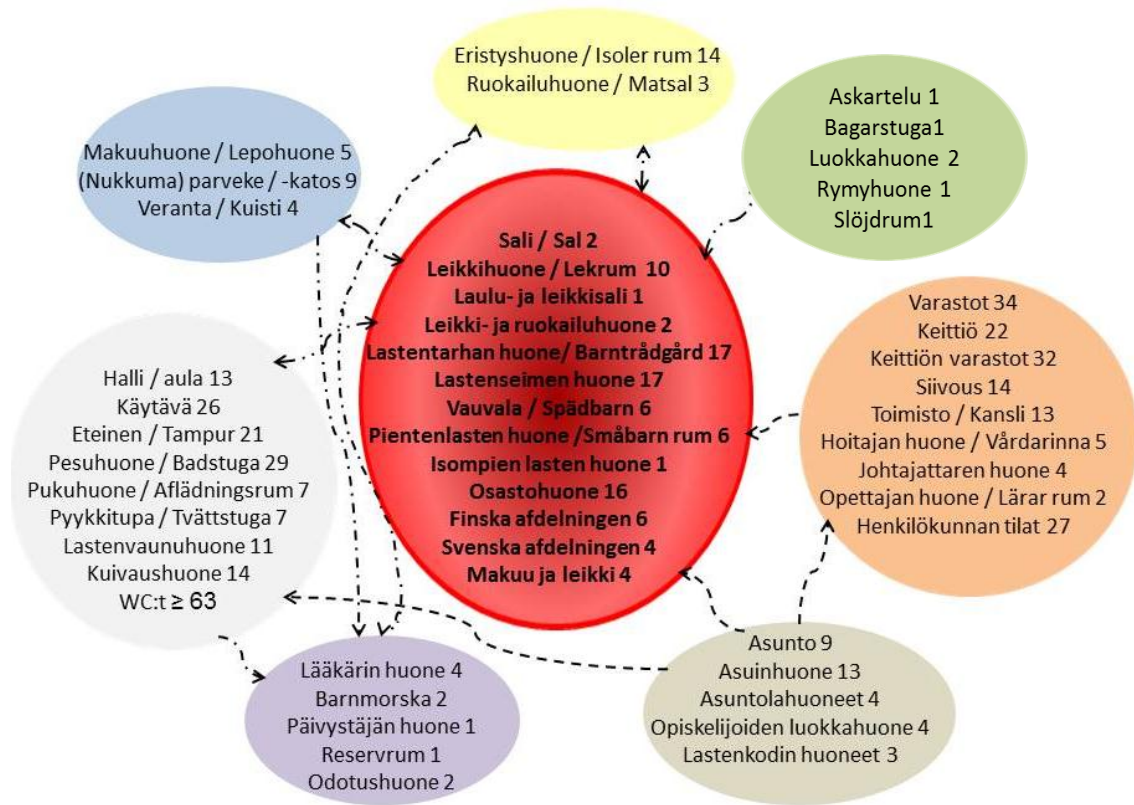
Tämän osion päiväkotien pohjapiirustukset ovat kaikki Mikkelin kaupungin tilakeskuksen piirustusarkistosta. Kaikki päiväkodit sijaitsevat tällä hetkellä Mikkelin kaupungissa, mutta valmistuessaan kolme niistä oli Mikkelin maalaiskunnan puolella, Kyyhkylän, Rantakylän ja Valkosenmäen päiväkodit. Valintaperustelut päiväkotien valinnoille oli, että rakennus olisi alun perin suunniteltu päiväkodiksi, ja että päiväkoteja olisi kaikilta vuosikymmeniltä kattavasti. Näistä valintakriteereistä poikkeavat Nuijan päiväkotit, joka sijaitsee isossa 1½ -kerroksisissa omakotitalossa ja Saksalan päiväkotit, joka on osana tätä opinnäytetyötä sekä Otavan päiväkotit, joka on vuonna 2010 tehty entiseen Otavan koulurakennukseen.

Olen tehnyt näistä päiväkodeista samanlaisen taulukon (Taulukko 2), kuin päiväkodeista ennen päivähoitolakia 36/1973. Taulukossa on päiväkodin nimi, valmistumisvuosi ja huonenimitykset (Liite 3). Taulukossa 2 mainittujen päiväkotien pohjapiirustukset ovat liitteenä (Liite 4). Piirustukset eivät ole mittatarkkoja, sillä ne on muokattu paperialustaansa sopiviksi.

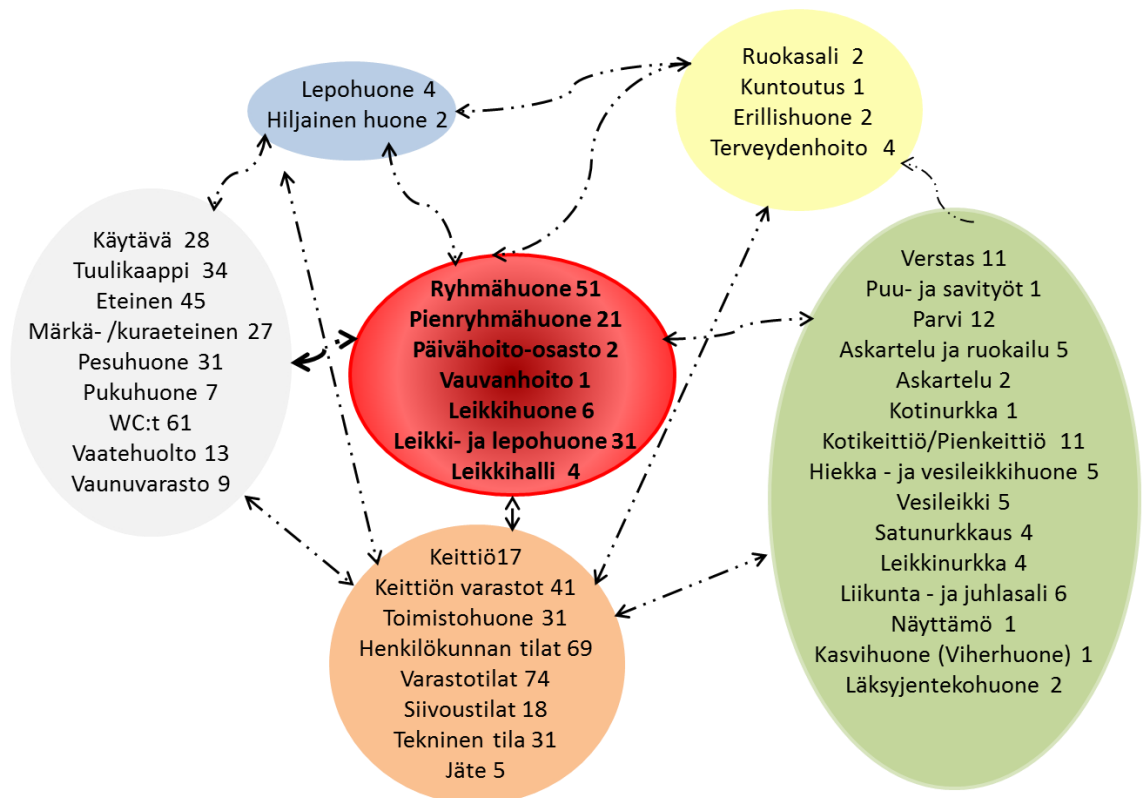
3.9 Huonenimien vertailu

Olen tehnyt taulukoiden 1 ja 2 pohjalta kuvat 3 ja 4, joissa huoneet on jaettu toimintojensa mukaan omiin ryhmiinsä, ja pääasialliset kulkureitit on merkitty huoneiden välillä piste- tai katkoviivoilla. Huonenimen perässä oleva numero kertoo, kuinka monta sen nimistä huonetta on kuulunut tarkasteltavaan taulukkoon, esimerkiksi Sali-nimisiä huoneita on 2 kappaletta 21:ssä tutkimuskohteena olevassa päiväkodissa (päiväkodit ennen vuotta 1973). Huonetoiminnot on merkitty erivärisillä kuvioilla. Huonetoimintakaavioiden yhteydessä on lyhyt selvitys huoneiden pääasiallisesta käyttötarkoituksesta ja käyttäjistä, joiden uskon auttavan sisustussuunnittelijaa huoneen pintamateriaalien, värityksen ja kalustuksen valinnassa. Alla on selvitys käytetyistä väreistä toiminnoittain:

- Lasten varsinaiset toimintatilat
- Liikenne- ja hygieniatilat
- Pelkät lepotilat
- Erityishoitotilat ja erilliset ruokailutilat
- Taito- ja taideaineiden tilat
- Päiväkodin huolto- ja henkilökunnan tilat
- Päiväkotirakennuksen oheistilat
- Päiväkodin kumppaneiden tilat (Neuvolat)

Kuva 3. Päiväkodin huonenimet taulukosta 1. Päiväkodit ennen vuotta 1973.

Kuva 4. Päiväkodin huonenimet taulukosta 2. Päiväkodit vuoden 1973 jälkeen.

Vertailen tässä päiväkotien huoneiden nimityksistä toiminta-alueittain, kuvien 3 ja 4 osien avulla. Nimitän tässä päiväkoteja ennen vuotta 1973 ryhmäksi 1, ja päiväkoteja jälkeen vuoden 1973 ryhmäksi 2.

Varsinaisiksi toimintatiloiksi kutsun huoneita, joissa lapset leikkivät, tutustuivat leikkikalujen ja pelien avulla uusiin asioihin yksin, toisten lasten kanssa tai aikuisen ohjauksessa. Lapset ovat kokoajan aikuisten valvonnassa, ja leikit ovat ohjattuja tai omaehtoisia.

Ryhmässä 1 yleisnimellisiä huoneita, joiden toimintaa ei ole määritelty ovat: Sali, lastentarhan huone / barntrådgard, lastenseimen huone, vauvala / spädbarn, pientenlasten huone / småbarn rum, isompien lasten huone, osastohuone, finska afdelningen ja svenska afdelningen. Erilaisia huonenimiä on 13. Huoneita yhteislukumäärä on 92.

Toiminta on määritelty huoneissa leikkihuone / lektrum, laulu- ja leikkisali, leikki- ja ruokailuhuone sekä makuu ja leikki. Erilaisia huonenimiä on 4 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 17.

Ryhmässä 2 yleisnimellisiä huoneita ovat: ryhmähuone, pienryhmähuone, päivähoito-osasto. Erilaisia huonenimiä on 3 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 74. Toiminta on määritelty huoneissa leikkihuone, leikki- ja lepohuone, leikkihalli ja vauvanhoito. Erilaisia huonenimiä on 4 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 42.

Kuva 5. Ryhmän 1 lasten varsinaiset toimintatilat vasemmalla ja ryhmän 2 oikealla.

Liikennetilat liittyvät päiväkotiin saapumiseen, ulkoiluun ja kotiinlähtöön, ja ovat lasten tiloja aikuisten avustaessa heitä pukiessa ja riisuesssa. Nämä ovat tiloja, joissa vanhemmat, lapset ja päiväkodin henkilökunta tapaavat päivittäin toisensa. Lastenvaunuvarasto ja hygieniatiloista pyykkitupa/ tvättstuga, kuivaushuone ja vaatehuolto ovat lähes pelkästään aikuisten käytössä.

Ryhmän 1 tiloista lasten käytössä ovat halli / aula, käytävä, eteinen / tampur, pesuhuone / badstuga, pukuhuone / afklädningsrum ja WC:t. Erilaisia huononimiä on 9 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 191.

Lasten varusteiden huoltoon liittyvät huoneet ovat pyykkitupa / tvättstuga, lastenvaunuhuone ja kuivaushuone. Erilaisia huononimiä on 3 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 32.

Ryhmän 2 tiloista lasten käytössä ovat käytävä, tuulikaappi, eteinen, märkä- tai kuraeteinen, pesuhuone, pukuhuone ja WC:t. Erilaisia huononimiä on 9 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 255.

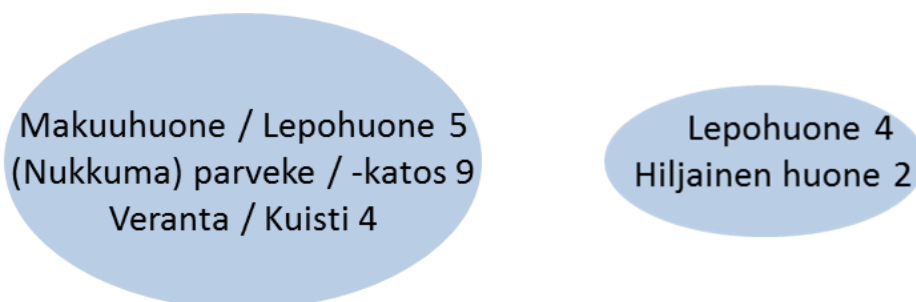
Lasten varusteiden huoltoon liittyvät huoneet ovat vaatehuolto ja vaunuvarasto. Erilaisia huonenimiä on 2 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 22.

Kuva 6. Liikenne- ja hygieniatilat. Ryhmän 1 tilat vasemmalla ja ryhmän 2 oikealla.

Ryhmän 1 **lepotiloista** makuu- tai lepo huoneita on 5 kpl, ja ne ovat sisätiloissa. Parvekkeet ja katokset ovat katettuja ulkotiloja, ja niitä on yhteensä 9. Verannat ja kuistit voivat olla joko viileitä sisätiloja tai katettuja ulkotiloja, ja niitä on yhteensä 4.

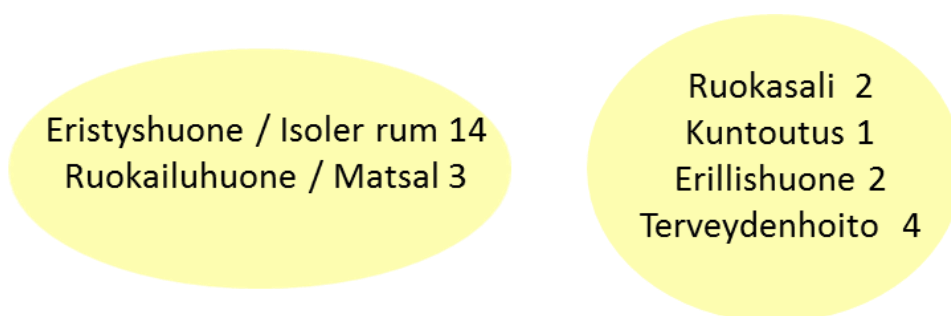
Ryhmän 2 tiloista pelkästään lepotiloiksi nimettyjä huoneita ovat lepo huoneet, joita on yhteensä 4 kpl ja tiloja nimeltä hiljainen huone on 2. Ryhmässä 2 ei ole lepotiloja ulkona.

Kuva 7. Pelkät lepotilat. Ryhmän 1 tilat vasemmalla ja ryhmän 2 oikealla.

Erytishoitotiloihin kuuluva eristyshuone (ruots. isoler rum) on sairaan lapsen hoituhuone. Ryhmässä 1 näitä tiloja on yhteensä 14. Erillisiä **ruokailuhuoneita** (ruots. matsal) on 3 kpl.

Ryhmä 2. Erillisiä ruokailuhuoneita on 2. Terveystenhoitoon tarkoitettuja huoneita ovat terveydenhoito, erillishuone ja kuntoutus. Erilaisia huonenimiä on 3 ja huoneita yhteislukumäärällisesti 7.

Kuva 8. Erytishoitotilat ja erilliset ruokailutilat. Ryhmän 1 tilat vasemmalla ja ryhmän 2 oikealla.

Taito- ja taideaineiden tiloiksi kutsun toiminta-alueen huoneita, joissa lapset keskittyvät toimintoihinsa, leikkeihin, lauluihin ja käden taidon tehtäviin enemmän aikuisten ohjauksella kuin nimittämässäni varsinaisen toiminnan huoneissa. Toiminnot näissä tiloissa ovat enempi pedagogisia.

Ryhmän 1 tiloista erinimisiä on 5, ja yhteislukumäärällisesti niitä on 6.

Ryhmän 2 tiloista erinimisiä on 15, ja yhteislukumäärällisesti niitä on 71.

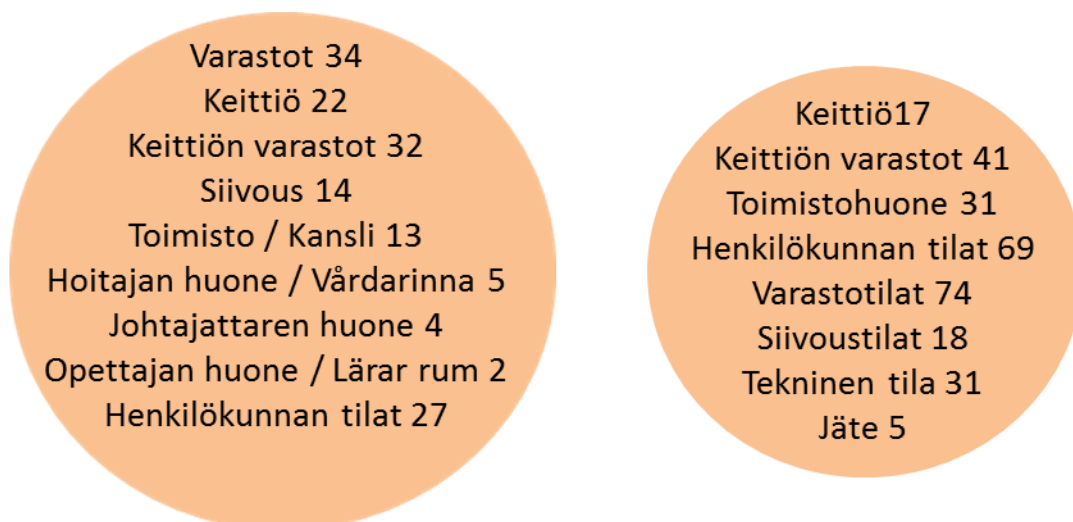

Kuva 9. Taito- ja taideaineiden tilat. Ryhmän 1 tilat vasemmalla ja ryhmän 2 oikealla.

Varastotilojen huonelukumäärässä on kaikki päiväkodin varastotilat; lelu-, tarvike-, liinavaate-, ulkovaikine, jne. varastot. Henkilökunnan tiloissa ei ole eritelty erikseen puku-, pesu- tai ruokailutiloja, vaan ne on laskettu yhteen kussakin päiväkodissa.

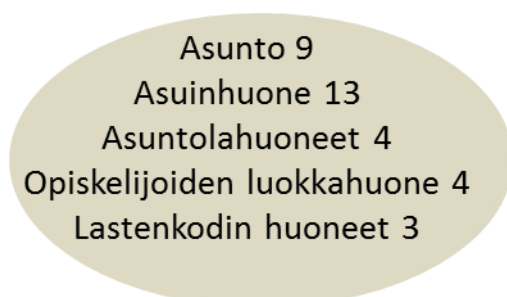
Ryhmän 1 tiloista erinimisiä on 9, ja yhteislukumäärällisesti niitä on 153.

Ryhmän 2 tiloista erinimisiä on 8, ja yhteislukumäärällisesti niitä on 286.

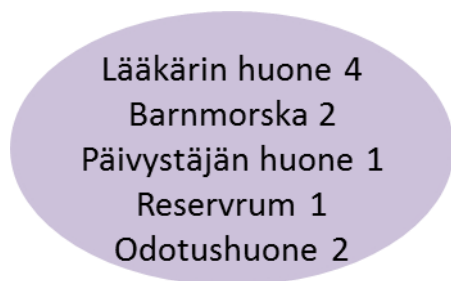
Kuva 10. Päiväkodin huolto- ja henkilökunnan tilat. Ryhmän 1 tilat vasemmalla ja ryhmän 2 oikealla.

Asunnot tai asuintilat ovat päiväkodin välittömässä läheisyydessä, sisäänkäynnit asuntoihin on päiväkodintiloista. Asunnot ovat erikokoisia; niissä on keittiö tai keittokomero ja yksi tai useampi huone. Asunnot ovat useimmiten tarkoitettu johtajalla tai talonmiehelle. Asuinhuoneet käsittävät vain yhden huoneen, eikä niissä ole esimerkiksi omaa wc:tä. Ne on nimetty johtajattaren, keittäjän, asuntolanhoitajan, opiskelijoiden tai palvelijan asunnoksi. Opiskelijoiden asunnot, luokkahuoneet ja lastenkodin huoneet ovat Ebeneserkodin tiloja.

Kuva 11. Päiväkotirakennuksen oheistilat. Ryhmän 1 tilat, ryhmässä 2 ei ole ko. tiloja.

Neuvolan vastaanottotilat ovat kiinteästi yhteydessä päiväkotiin, sisäänkäynnit ovat yhteiset tai yhteys on päiväkodin käytävien kautta.

Kuva 12. Päiväkodin kumppaneiden tilat (Neuvolat). Ryhmän 1 tilat, ryhmässä 2 ei ole ko. tiloja.

3.10 Huonenimien ja-tilojen muutokset

Lasten varsinaisissa toimintatiloissa nimitykset ovat muuttuneet päivähoitopaikkoja kuvaavista nimistä (lastentarhan huone, lastenseimen huone, pientenlasten huone ja isompien lasten huone) lapsijoukkoa kuvaavaksi ryhmähuoneeksi. Toiminnoiltaan kummatkin ovat hyvin samankaltaisia monitoimitiloja, jossa leikitään, ruokaillaan ja usein myös nukutaan. Sisustamisen kannalta tiloissa ei ole tapahtunut muutosta, kummankin ryhmän kalusteet ovat pöytiä, tuoleja, kaappeja, hyllyjä ja sänkyjä.

Liikenne- ja hygieniatilojen muutos on vaatehuollossa; pyykkivät ovat vaatehuoltotiloja, joissa pikkupyykinpesun lisäksi suoritetaan muitakin huoltotoimintoja, kuten esimerkiksi silitystä ja ompelua. Kuivaushuoneet on korvattu kuivauskaapeilla, jotka ovat sijoitettu useimmiten märkäeteiseen.

Makuu- ja lepotiloista on poistunut lastenseimien parvekkeet, kuistit ja katokset. Päiväkoteihin on tullut hiljainen huone lepotilaksi isommille lapsille, jotka eivät enää nuku päiväunia.

Lasten toiminnantiloissa suurin muutos on tapahtunut taito- ja taideaineiden tiloissa. Huonetilojen nimiä on lukumäärällisesti tullut huomattavasti lisää, ja toiminta on laajentunut sekä erikoistunut. Saksalan päiväkodin piirustuksista havaitsemani verstaas-tila on aika tyypillinen nykyisissä päiväkodeissa, mutta lastenseimissä ja -tarhoissa vain yhdessä oli tuo huonetila. Saksalan päiväkotona on suunniteltu ja valmistunut päivähoitolain 36/1973 säätämisen jälkeen, ja on huonenimityksiltään tyypillinen aikakautensa päiväkoti.

4 Saksalan päiväkot

4.1 Saksalan päiväkodin historia ja nykytilanne

Saksalan päiväkodin historia alkaa vuodesta 1981, jolloin Mikkelin kaupungin 5-vuotisbudjettiin hyväksyttiin päivähoitosuunnitelman mukaisesti vuonna 1984 perustettava uusi päiväkot Saksalaan. Mikkelin kaupungin sosiaalilautakunnan kaupunginhallitukselle lähettämän toimituskirjeen 21.10.1982 aiheena oli Saksalan päiväkodin huonetilaohjelman hyväksyttäminen. Toimituskirjeen liitteenä olevassa huonetilaohjelmassa on hyvin tarkasti selvitetty huoneet nimeltä ja kooltaan eri-ikäisten lasten hoitoryhmille, joita on Saksalan päiväkodissa kolme edelleen. (Liite 5.) Päiväkot rakennettiin vuoropäiväkodiksi, jossa toimi kaksi-vuoroisena kokopäiväryhmät. Tämä vaikutti huonetilojen laajuuteen, sillä ne piti rakentaa hieman väljemmin kuin yksivuoroisena toimivan päiväkodin.

Saksalan päiväkodin rakennuksen historia on osittain vanhempi, sillä se muodostuu kahdesta osasta; 1800-luvulla rakennetusta entisen kruunuvoudin virkatalon päärakennuksesta ja vuonna 1985 valmistuneesta laajennuksesta. Vanhan osan tarkkaa rakentamisvuotta ei tiedetä, siitä on Etelä-Savon maakuntaliiton inventointikorteissa maininta vain 1800-luku. (Liite 6.) Rakennus on tunnettu Saksalan kartanona ja on merkitty Etelä-Savon kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi kohteeksi.

Kuvat 13 ja 14. Saksalan päiväkot (Kuva Armi Mäkinen).

Saksalanjoen varrella Saimaan rannalla kartanomiljöössä sijaitseva Mikkelin kaupungin ensimmäinen vuoropäiväkoti, kaksikerroksinen Saksalan päiväkoti aloitti toimintansa tammikuussa 1986. (Saksalan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 1986.)

Saksalan päiväkotirakennus on rinteessä, ja talo sijoittuu tontille niin, että yksi-kerroksinen vanha osa on rinteeseen yläosassa ja kaksikerroksinen laajennusosa on tontin alareunassa. Molemmissa osissa on ullakkokerros, joissa on tämän korjauksen jälkeen IV-konehuoneet.

Hoitoryhmiä on kolme: Vesikirput 0 – 3-vuotiaat, Norpat 3 – 5-vuotiaat ja Simpukat 5–6-vuotiaat. Vesikirput ovat rakennuksen laajennusosassa 1. kerroksessa, Norpat ovat vanhan osan pohjoispäässä ja Simpukat ovat vanhan osan ja laajennusosan välissä, suuremmalta osin vanhalla puolella. Henkilökunnan tilat ja keittiö sijaitsevat laajennusosan 2. kerroksessa.

4.2 Päiväkodin kunnostamisen tarpeet ja tavoitteet

Kun Saksalan kartanoa laajennettiin ja rakennuksesta tuli päiväkoti vuonna 1985, on talossa siitä lähtien ollut koneellinen ilmastointi. Ilmastointia on ohjattu yhden IV-konehuoneen kautta, nyt tehtävässä peruskorjauksessa tulee toinen konehuone vanhan osan ullakkokerrokseen. Vanhan osan edellisestä peruskorjauksesta ja laajennuksen rakentamisesta on kulunut sen verran aikaa, että sisäpintojen materiaalit ovat uusimisen tarpeessa sekä kuntonsa että esteettisyydenkin kannalta.

Projektin päätavoitteena on sisäilman parantaminen rakentamalla uusi IV-konehuone, korjaamalla ja uusimalla ilmastointikanavia sekä poistamalla lahonneita ja mikrobeja sisältäviä materiaaleja niin lattian, seinien kuin kattojen pinta- ja tukirakenteidenkin osalta. Sisäilman parantamisen lisäksi uudistetaan päiväkodin interiööriä, johon minä olen saanut toimeksiannon. Tavoitteena on päiväkodin sisustuksen uudistaminen, ja tyylin muuttaminen vastaamaan rakennuk-

sen historiaa, mikä on myös henkilökunnan toive. Laajennuksen osalta sisäpinnat uusitaan vain osittain, mutta kaikki pinnat saavat jonkinasteisen käsittelyn.

5 Päiväkodin suunnitteluprosessi

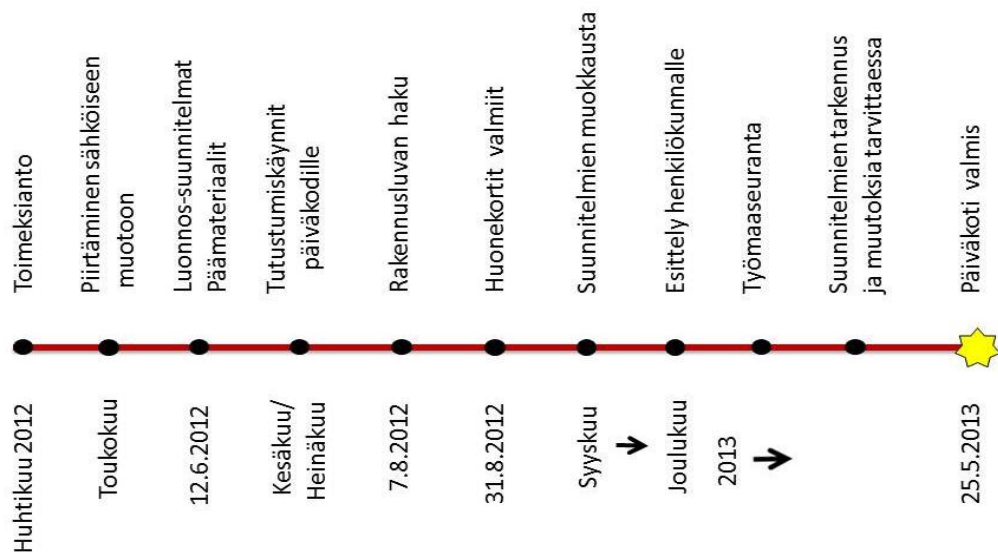
Sain toimeksiannon Saksalan päiväkodin suunnittelusta Mikkelin kaupungin tilakeskukselta huhtikuussa 2012. Suunnittelutyö ei ole puhtaasti sisustussuunnittelutehtävä, sillä se sisältää myös arkkitehtisuunnittelun. Prosessin eri vaiheet on esitetty kuvassa 15.

Alkuun tutustuin kohteen olemassa oleviin asiakirjoihin ja aiemmin tehtyihin suunnitelmiin; arkkitehtipiirustuksiin, rakennusselostukseen ja värisuunnitelmaan. Koska vanhat suunnitelmat oli tehty manuaalisesti piirtäen, niin ensimmäinen tehtävä oli muuttaa ne sähköiseen muotoon eli piirtää ne cad-ohjelmalla. Sähköiseen muotoon saadut piirustukset lähetin kaikille projektin tässä vaiheessa mukana oleville suunnittelijoille, siis LVI- ja rakennesuunnittelijoille heidän luonnostensa pohjaksi sekä tulevalle työmaavalvojalle.

Luonnospiirustukset mukanani tein kolme eri haastattelu- ja tutustumiskäyntiä päiväkodille, jokaiseen hoitoryhmään omansa. Haastattelin hoitoryhmien edustajat, hoitajat erikerroilla päästäkseni paremmin sisälle toiveisiin ja muutosehdotuksiin. Toiveet olivat hyvin samankaltaisia; kalusteiden ja ovien uusimista, toimintojen selkeytystä ja tärkein kaikilla osastoilla oli saada uutta väriä huoneisiin. Haastattelukäyntien yhteydessä valokuvasin paikat ja tein tarkastusmittauksia.

Toivelistalla kalusteiden suhteen oli kerrossänkyjen vaihtaminen kaappisänkyihin, eteisten naulakkojen uusiminen, ja ruokailuun liittyvän tarjoilupisteen suunnittelu. Päiväkodin vanha puoli on hieman sokkeloinen, mutta tilojen muokkamistoiveet olivat pieniä; yhden pienryhmähuoneen väliseinän siirto, yhden pitkän eteistilan jakaminen kahtia ja yhden pienryhmätilan erottaminen omakseen aulatilasta. Tarkemmat toiveet esittelen kunkin hoitoryhmän omassa osiossa.

Elokuun alussa korjaussuunnitelmille haettiin rakennuslupaa, asiakirjat on päivätty 7.8.2012. Rakennuslupa tarvittiin, koska ilmastointia parannetaan ja vanhan osan ullakolle tuli uusi IV-konehuone sekä uusi uloskäynti Simpukoiden ryhmähuonetilasta terassille. Uuden oven lisääminen näkyy pihapuolen julkisivussa ja muutos on luvanvarainen toimenpide. Elokuun loppuun mennessä piti olla suunnitelmieni huonekortit valmiit. Se edellytti minulta myös pohjapiirustusten tarkempaa valmiutta eli työpiirustusten luonnosvaihetta. Suunnitelmani eivät olleet lopullisia työpiirustustasoisia, koska minulla ei ollut vielä muiden suunnittelijoiden suunnitelmia käytettävissäni.

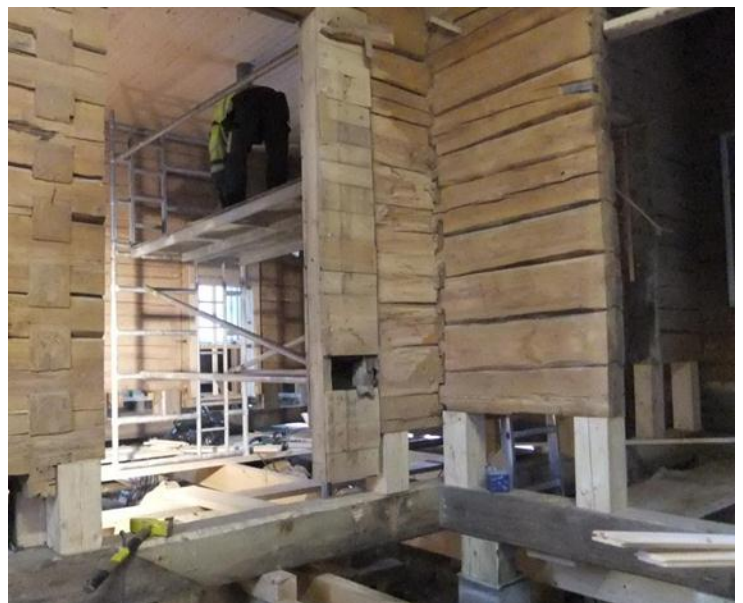
Kuva 15. Saksalan päiväkodin suunnittelu- ja korjaustyön aikataulu.

Heinäkuun loppuun mennessä päiväkodin henkilökunta oli pakannut tavaransa ja muuttanut väistötiloihin. Saksalassa rakennustyöt alkoivat purkutöillä elokuun alussa. Purkutöitä tehtiin koko rakennuksessa, ja selvitettiin rakenteiden kuntoa.

Alkuvaiheessa oli tarkoitus tarkastaa 1. kerroksen lattioiden rakenteiden kunto, 2. kerroksen lattioiden lisäksi seinien alaosien sekä 2. kerroksen ja ullakon välipohjan tilanne. Purkutöiden edetessä vanhalta puolelta löydettiin lattioista lahotajasientä, lahovaurioita oli myös seinien alaosissa ja välipohjassa näkyi vesikatton vuotojäljet.

Vanhan puolen lattiat purettiin kaikkine rakennuskerroksineen, seinien alaosat purettiin korkeammalta kuin alun perin oli tarkoitus, välipohjan sisäkattorakenteet ja eristeet poistettiin kuvat 16 ja 17. Perustukset vanhojen säilytettävien uunien alla näyttivät leviäviltä kivikasoilta, joten niitä vahvistettiin betonimassalla.

Perustusten ja rakennekerrosten suunnittelu on rakennesuunnittelijan tehtävä, sen liittyminen arkkitehti- ja sisustussuunnitteluun tapahtuu yhteistyössä LVI- ja sähkösuunnittelun kanssa. Runko- ja tukirakenteiden sijoittumiset vaikuttavat vesi-, viemäri- ja ilmanvaihtokanavien asennuspaikkaan, ja sitä kautta kiintokalusteiden sijoituspaikkaan, esimerkiksi wc-istuimien tai pesuallaiden sijaintiin.

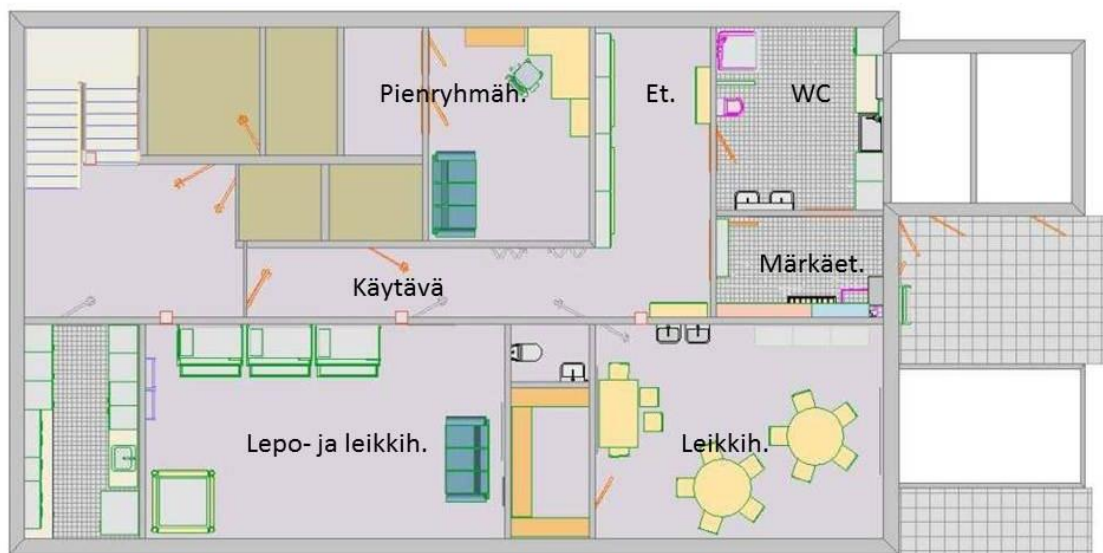
Kuvat 16 ja 17. Päiväkodin vanhan osan rakenteiden purku- ja kunnostusvaihe (Kuvat: Armi Mäkinen).

5.1 Ensimmäisen kerroksen eli vesikirppujen alueen muutokset

Vesikirppujen alueen muutostoiveet: märkäeteisen kalusteiden muutokset, märkäeteisen ja eteisen välisen turvaporin muuttaminen, naulakkojen uusiminen, uusi taiteovi ryhmätilan ja käytävän väliin, käsien pesuallas lapsille ryhmähuoneeseen, uusi keijateline wc:hen ja ennen kaikkea uusi väritys koko osastolle. Vesikirppujen osaston ja koko 1. kerroksen pohjapiirustus kuvassa 18.

Kaikki nuo toiveet on toteutettu, ja lisäksi osastolla vaihdettiin lattiapinnoitteet, maalattiin seinät ja sisäkaton sekä uusittiin akustiikkalevyt ja ilmoitustaulut. 80-luvun oranssinpunainen muovimatto vaihtui 3,2 x 300 x 300 mm korkkilaatoiksi. Korkin pintaväri valaistuksesta riippuen on vaalean harmaan tai vaalean violettiin taittuva.

Kuva 18. Vesikirppujen pohjapiirustus.

Aiemmin kirkkaan keltaiset ja valkoiset seinät ovat nyt hyvin vaalean violetit. Sisäkattojen uudet akustiikkalevyt (Parafon Royal Viva 40 x 600 x 1200 tai 40 x 600 x 600) on liimattu suoraan kattopintaan. Akustiikkalevyt ovat valkoisia, samoin kattojen maalatut osat.

Eteisten välinen turvaportti poistettiin kokonaan, ja tilojen välissä ollut ovi katkaistiin keskeltä kahtia eli ovesta tehtiin ns. riihen ovi kuvat 19 ja 20. Alempi osa toimii kiinni ollessaan porttina, ja salvalla yhdistettynä yläosan kanssa edelleen eteisten väliovena.

Lasten naulakkokaappi koostuu avolokerosta ja sen yläpuolella olevasta ovelli-sesta lokerikosta sekä vaatekoukuista, jotka on kiinnitetty avolokerikon pohjaan. Yksi naulakkokaappi on mitoiltaan n. 700 mm korkea, syvyyttä sillä on 250 mm ja leveyttä 280 mm. Naulakot sijoitetaan 1300 mm korkeudelle – pienimmät lapset eivät yllä naulakolle, mutta Vesikirput ovat päiväkodin nuorimmaisista ja hoitajien avustettavia muutenkin.

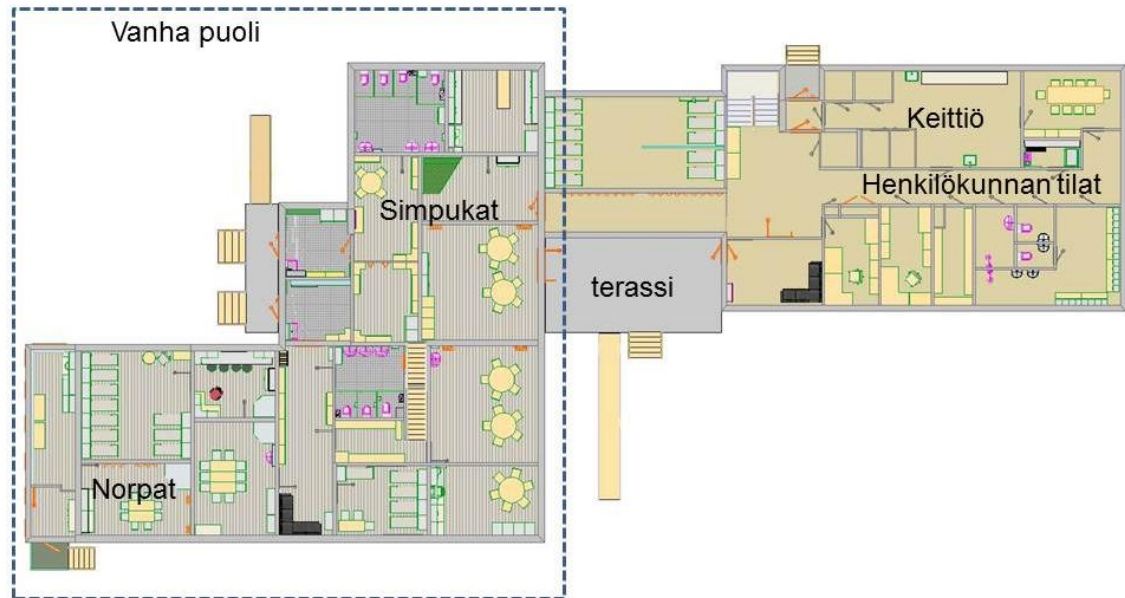
Kuva 19 ja 20. Vesikirppujen eteistilat ennen korjausta ja märkäeteisen ovi muokkauksen jälkeen (Kuvat: Armi Mäkinen).

5.2 Henkilökunnan tilojen muutos

Laajennusosassa 2. kerroksen ovat henkilökunnan sosiaalityilat, keittiö ja toimistotilat kuva 21. Toimenpiteet tällä alueella olivat kattojen ja seinien huoltomaalaus sekä uusien akustiikkalevyjen asennus, seinien osittaista laatoittamista ja lattiamateriaalin vaihtaminen.

Henkilökunnan sosiaalityloissa pesuallaiden ja suihkunurkkausten taustaseinissä oli aiemmin muovitapetit, nämä alueet kosteuseristettiin ja laatoitettiin perusvalkoisilla 200 x 300 kaakelilaatoilla. Samoin laatoitettiin siivouskomero ja wc:t. Lattioissa oli aiemmin oranssinpunainen muovimatto kuten 1. kerroksessa, uusimisen jälkeen materiaali on edelleen muovimatto, mutta värisävy on hillitympi; vaalean ruskea. Sisäkattoja ei käsitelty pukutilojen, wc:den eikä keittiön osalta. Keittiössä ei ollut muitakaan toimenpiteitä.

Laajennusosassa on myös lasten tiloja: Simpukoiden nukkumatiila ja pienryhmätila. Nukkumatiilassa on kaappisängyt ja puolapuut sekä kiipeilyköydet, joten huone toimii myös liikuntatiilana. Pienryhmätila oli aiemmin avotila aulan syvennyksessä, tämän remontin yhteydessä tila muutettiin omaksi huoneeksi uudella väliseinällä. Pintojen käsittelyt ja materiaalit molemmissa huoneissa ovat samat kuin henkilökunnan tiloissa.

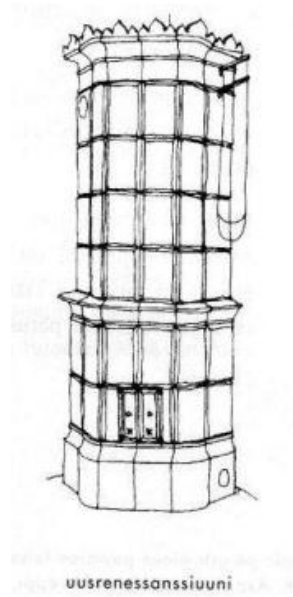
Kuva 21. Vanhan puolen ja 2. kerroksen laajennuksen pohjapiirustus.

5.3 Vanhan puolen kunnostaminen

Kesäkuun alkupuolella tein päiväkodin vanhasta osasta pääpiirustustasoiset suunnitelmat ELY -keskuksesta suojelukohteille haettavaa avustusta varten. Suunnitelmat sisälsivät pohjapiirustukset ja selvityksen käytettävistä materiaalista. Avustusta ei kuitenkaan haettu aikataulullisista syistä, sillä korjaustöiden aloittaminen olisi siirtynyt puoli vuotta myöhäisemmäksi, mutta materiaalit oli pääasiassa määritelty. Selvitykseen oli kirjattu lattiamateriaaliksi kuiviin tiloihin lausalattia, ja tämä oli minulle erittäin mieluinen asia.

Vanha puoli oli rakennuksen haastavin, mutta samalla mielenkiintoisin suunnittelualue. Toiveina oli kartanomainen tyyli. Etsin malleja kartanoiden sisustuskirjoista, mutta tyylin löytäminen oli hankalaa, puuttui jokin ohjaava tekijä. Minua askarrutti yhä rakennuksen historiassa sen rakentamisajankohta ja tyyliuunta, siitähän on asiakirjoissa maininta ainoastaan 1800-luku. Päiväkodiksi muutettaessa vuonna 1985 oli rakentaminen tehty sen hetkisen rakennustyylin mukaisesti, vanhasta sisustuksesta jäljellä oli vain kolme kaakeliuunia. Vertasin Museoviraston Tulisijat korjauskortin uunien kuvia Saksalan päiväkodin uuneihin. (Museoviraston korjauskortisto 2000, 5.) Saksalan uunit näyttävät samankaltai-

selta kertaustyylien uusrenessanssi kaakeliuunin kanssa, niistä puuttuu vain uunin keskikohdalla oleva reunus (kuva 22).

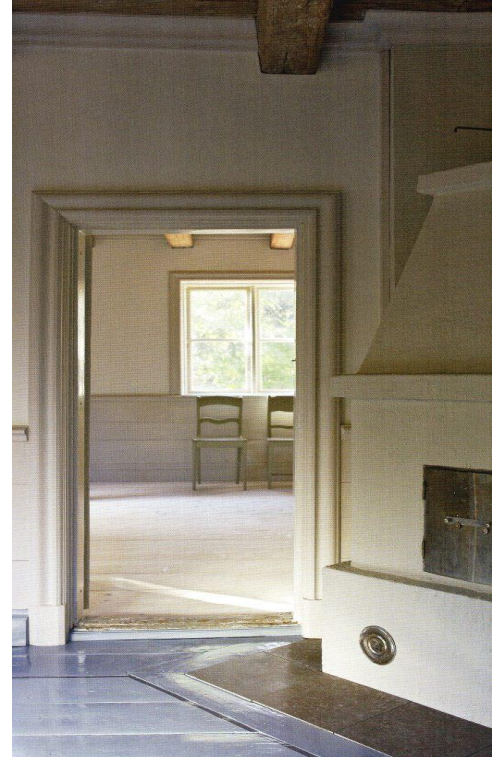
Kuva 22. Vasemmalla Saksalan päiväkodin Kaakeliuuni (Kuva: Armi Mäkinen), oikealla Museoviraston Tulisijat korjauskortin piirroskuva.

Uunien perusteella rakennus voisi olla 1800-luvun loppupuolelta. Tällä ratkaisin ongelmani, oletettu tylisuunta on uusrenessanssi. Kirjasta Kartanoita ja porvariskoteja löytyi kuva huonetiloista uuneineen tuolta aikakaudelta, mutta vain suuntaa antavana (kuva 23). Seinien rintapaneelit olisivat hienot, mutta tähän kohteeseen sopimattomat ja kalliit, eikä tapettikaan seinän yläosassa ollut ajatuksissani.

Kuva 23. Suuntaa antava ideakuva (Koskinen & Hagelstam, 2006, 92).

Suunnitelmissani olin ajatellut seinien pintakäsittelyksi maalaamisen. Halusin jakaa seinät väritykseltään kahteen osaan, mutta rajakohdan korkeuden määrittely ei heti selvinnyt minulle, hain siihenkin ideoita kirjallisuudesta ja lehdistä. Koskisen & Hagelstamin kirjasta Kartanoista huvimajaan löytyi ideat seiniin ja vahvistus myös ajatukselleni lattian maalaamisesta.

Kuvat 24 ja 25. Ideakuvat seinävärityksen rajakohdista (Koskinen & Hagelstam, 2010, 66, 101).

5.4 Norppien ja Simpukoiden alueiden kunnostaminen

Materiaalit ja tekotavat ovat molemmissa osastoissa samat, ne poikkeavat toisistaan vain värityksessä. Kartanomaisen ilmeen luomiseen mielestäni kuuluu lautalattian, seinien maalauksien ja puisten leveiden listoitusten lisäksi peiliovet, isoäiti-tyyppiset metalliset verhotangot ja peiliovellisia kaappeja.

Lautalattia on kaikissa kuivissa tiloissa lukuun ottamatta varastoa ja verstasta, niissä on muovimatto. Alkuperäinen ajatus lattialautan puulajista oli koivu, mutta sen saatavuus oli vaikeaa, lähes mahdoton. Lattialauta on mäntyä, lauta on

kooltaan 26 x 145 x 2050 mm, joka maalataan paikanpäällä. Värisävyt ovat Tikkurilan lattiavärikartasta; Norppien osastolla sinertävän harmaa (n:o 2113) ja Simpukoiden harmahtavan ruskeat (n:o 2111).

Vanhat **hirsiseinät** puhdistettiin ja desinfioitiin kaikissa huoneissa, sen jälkeen tulivat rakennesuunnittelijan mukaiset eristekerrokset ja levytykset. Kaikissa kuivissa tiloissa seinien maalaus on kaksiosainen; alaosa on tummempi kuin yläosa, ja rajakohtaan tulee 12 x 32 mm maalattu koristelista. Sininen värisävy jatkuu Norppien osastolla myös seinissä, Simpukoilla seinät ovat keltaiset. Koristelistan yläreuna on ikkunapenkkin alareunan korkeudella. Ikkunapenkki on n. 720 mm:n korkeudella lattiasta, mutta vaihtelua voi olla eri huoneissa.

Kuvat 26 ja 27. Näkymät Norppien lähes valmiisiin ryhmähuoneisiin.

Jalkalistaksi tulee 16 x 95 mm koristejalkalista, joka maalataan samaan sävyyn seinän koristelistan kanssa, värisävy on sama kuin seinien yläosissa, mutta viisi astetta tummempi.

Levytetyt sisäkatot ovat väriltään maalarinvalkoiset ja valkoiset akustiikkalevyt (Parafon Royal Viva 40 x 600 x 1200 tai 40 x 600 x 600) on liimattu suoraan alustaansa. Kattolistana ovat 21x 95 mm puinen koristelista valkoiseksi maalattuna.

Kuva 28 ja 29. Näkymät Simpukoiden loppusilausta vailla oleviin ryhmähuoneisiin.

Märkäeteisten lattiat alkuperäisen suunnitelmani mukaisesti olisi ollut klinkkerilaatta, mutta rakennusteknisistä syistä, rakenteen tiiveyden ja paksuuden vuoksi se muutettiin akrylibetoniksi. Pintavärimääritys tehtiin materiaaliin kuuluvien muovirakeiden sekoituksesta yhteistyössä urakoitsijan kanssa. Seinät märkäeteisissä laatoitetaan oven korkeudelle saakka perusvalkoisella 150 x 150 mm:n kaakelilaatalla. Kalusteet ovat entiset puiset lokerikot, joiden ulkoreunat maalataan tehostevärein. Lokerikkojen asennus on seinillä 1000 mm korkeudella, ja niiden pohjapuolelle asennetaan vaatetangot märkien vaatteiden ripustamiseen. Kengille asennetaan uudet 800 – 900 mm leveät hyllyköt ritilähyllyillä kurakaivon yläpuolelle.

Eteisten lattiat, seinät ja katto käsitellään kuten kuivissa tiloissa. Lasten nau-lakkokaapit valmistaa puuseppä suunnitelmieni mukaisesti. Naulakkokaapeissa on kaksi lokerikkoa ovella varustettuna päällekkäin. Lokerikon ovi on Norpilla sininen ja Simpukoilla keltainen. Norppien ryhmäkoko on sen verran suuri, että he tarvitsevat oman eteistilan lisäksi osan Simpukoiden eteisestä. Aiemmin ryhmien pukeutuessa samassa tilassa aiheutti se ylimääräistä hälinää. Tätä asiaa yritetään korjata uudella väliseinällä ja taiteovella. Väliseinään tulee oven yläpuolelle nauhamainen ikkunarivi antamaan luonnonvaloa Norppien muuten ikkunattomaan eteistilaan.

Kuva 30. 3D-näkymä Simpukoiden eteistilasta Norppien eteiseen.

Wc-tilat muuttuivat eniten, jokainen wc-istuin on omassa väliseinällisessä ja puoliovellisessa tilassa. Aikuisille tulee oma tilansa lasten wc-huoneeseen, koska henkilökunnan omat wc-tilat ovat talon toisessa päässä, ja lasten valvonnan vuoksi osastolta ei voi poistua. Pesualtaat asennetaan lapsille 650 mm korkeuteen ja 800 mm aikuisille. Seinien alaosat kosteuseristetään ja laatoitetaan 200 x 300 mm kokoisella perusvalkoisella kaakelilaatalla jalkalistana olevan klinkkerilaatan päältä 1200 mm korkeudelle koko huoneessa. Wc:den lattiat ovat 95,5 x 95,5 mm kokoista klinkkerilaattaa, ja asennus tehdään shakkiruutukuvioon. Suunnitelmissani oli, että päävärisävyt mukailevat lautalattioiden sävyjä, eli Norpilla on sini-valkokuudutus ja Simpukoilla ruskea-valkokuudutus. Klinkkerien tilauksessa tapahtui kuitenkin pieni erehdys, ja laatoitukset tulivat molempiin tiloihin samanlaiset.

Kuva 31. Näkymä Norppien wc:hen

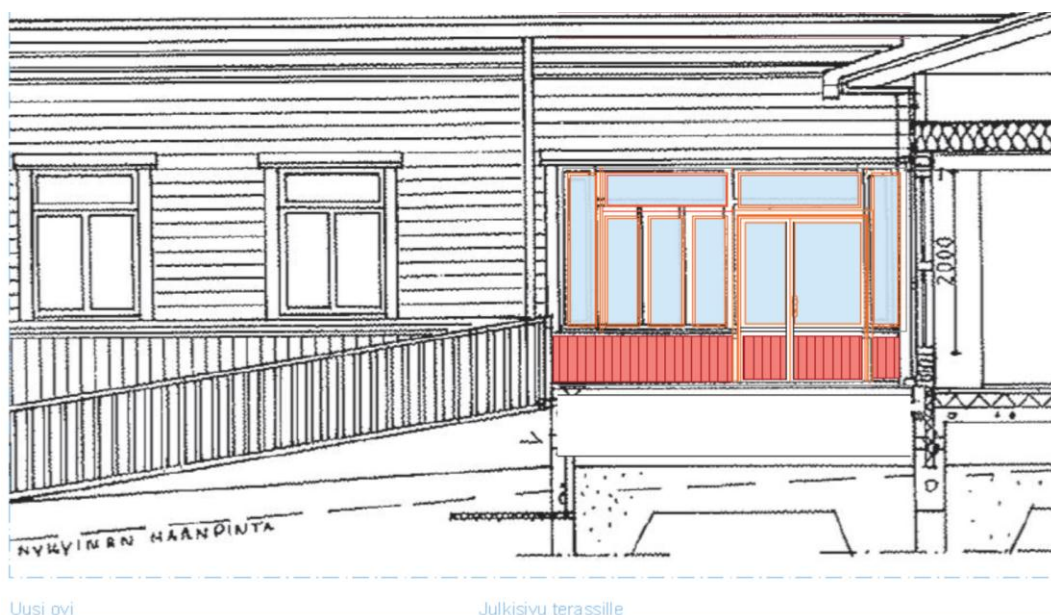
Ryhmähuoneissa on pääasiassa vanhat irtokalusteet; pöydät, tuolit ja osa hyllyköistä. Irtokalustehankinnat kuuluvat päiväkodin omiin hankintoihin, ja suunnitelmassa on vain paikkavaraukset niille. Tekstiilit ovat myös päiväkodin omia hankintoja.

Kuva 32. 3D-piirros Saksalan kaapistosta.

Halusin suunnitella päiväkodille oman kaapistomallin (kuva 32). Kaapiston suunnittelun ajatuksena on, että sen voi koota tehdasvalmisteisista keittiökaapeista. Kaapiston alaosa vastaa mitoitukseltaan ja ulkoiselta olemukseltaan keittiökaappien pöytäkaappeja, sisältäen sokkeliosan, hyllykaapit ja päällyskannen. Sokkeliosana ovat puujalat, hyllykaappiosa on kaksiovinen ja kansiosa työpöytätasoa muistuttava puinen taso, ylittäen kaappiosan edestä ja molemmilta sivuiltaan 20 – 30 mm. Kansilevyn päälle tulee välitilalaatikot, jotka ovat saman syvyisiä seinäkaappien kanssa, eli 300 – 320 mm. Korkeutta laatikoilla on n. 150 mm. Ylimmäksi tulee seinäkaapit hyllyillä, korkeudeltaan n. 700 mm. Yläkaappien reunoja kiertää koristelista. Kaapiston leveys on 800 – 1000 mm, se on kaksiovinen, ja oven ovat peiliovia. Vedin on nappimainen metallivedin, pronssinvärinen. Kaapisto on valkoinen lukuun ottamatta puisia jalkoja ja välitilaa.

Simpukoiden ryhmätilaan tulee uusi uloskäynti terassille (kuva 33). Oven lisääminen julkisivuun oli suunniteltava huolella, niin että ei muuteta talon ilmettä. Suunnittelin sen tilassa oleviin ikkunoihin, yhden ison yksikön paikalle. Alue, jolle uusi ovi tulee, koostuu kolmesta pystyikkunasta ja niiden alapuolella olevista seinäosasta, jossa oli pystypanelointi. Uudessa ovesta oven lasiosat ovat pystyikkunoiden kokoiset ja alaosassa oven panelointi vastaa seinäpanelointia. Väritys ulkoapäin katsottuna on luonnollisesti sama kuin aiemminkin, ovenkarmit ovat valkoiset ja panelointi punainen.

Kuva 33. Luonnoskuva uudesta ovesta.

5 Pohdinta

Päiväkodin historiaan tutustuminen eli aikamatkani lasten päivähoitojärjestelmään, oli mielenkiintoinen ja avasi tietämystäni tällä alueella. Itse olen kotoisin maaseudulta, eikä minulla ole kokemusta lastenseimessä tai -tarhassa olemisesta. Omat lapseni olivat yksityisessä päiväkodissa, joka oli perustettu vanhaan liiketilaan. Siinä sokkeloisessa huoneistossa on kaikki perushoitoon tarvittavat tilat, ja pari erikoisleikkitilaa; parvi ja kellarikerroksen pieni leikki- ja liikuntatila.

Olin yllättynyt, kuinka samankaltaisena lastenpäivähoito toiminnoiltaan pääperiaatteessa on ollut järjestelmän alusta nykypäivään saakka. Jos tarkastellaan asiaa piirustusten pohjalta, ja verrataan Ebeneserkodin tiloja tämän ajan päiväkoteihin, niin huomataan miten nykyaikainen se olikaan huonetilojensa suhteen. Sillä oli erikseen tilat leikkimiselle ja muulle toiminnoille. Sieltä oli myös verstaniminen tila – huonenimi, joka on yksi tekijä opinnäytetyöni tutkimuksellisen osin aiheeseen.

Kun tarkastellaan päiväkotien piirustuksia ennen vuotta 1973, huomataan myös, että kaikki päivähoitopaikat eivät ole yhtä hyvin varustettuja verrattuna Ebeneserkotiin tai verrattuna toisiinsa. Monessa niistä pystyttiin tarjoamaan vain peruspäivähoito, erillisiä kädentaidon, leikin tai liikunnantiloja ei ollut. Tähän seikkaan vaikuttanee koko yhteiskuntarakenne, joka oli asuntojen, työtilojen jne. tilojen ja kalustusten suhteen vaatimattomampi ja vajavaisempi verrattuna nykyaikaan. On myös huomioitava se seikka, että kaikkia hoitopaikkoja ei ole alkujaan suunniteltu tätä tarkoitusta varten, vaan tiloissa on aiemmin ollut muuta toimintaa.

Voidaan havaita toisenlainenkin muutosta päivähoitopaikoissa ennen ja jälkeen päivähoitolain säätämisen, lähinnä lastenseimissä, niissä oli päiväunien nukkumapaikkoja myös ulkona tai viileissä sisätiloissa, verannoilla ja kuisteilla. Selitys lienee se, että lapset menevät nykyisin päivähoitoon vanhempina, lähes 1-vuotiaina, ja nukkuvat vain yhden päiväunet. Vuoden 1973 jälkeen rakennettujen päiväkotien toimitilojen asianmukaisuuteen vaikuttaa selvästi säädetyt lait ja sosiaalihuollon, myöhemmin sosiaali- ja terveysministeriön antamat ohjeet päivähoitojärjestämiseen. Sosiaalihuollon vuonna 1980 antamissa päiväkodin toimitilojen suunnitteluohjeissa mainitaan, että valtionavun saamisen ehtona oli edellä mainittujen ohjeiden noudattaminen.

Tutkimukseni päiväkodin huonetilojen käytöstä olen tehnyt piirustusten ja huononimien pohjalta, jotta se vastaisi täysin hoitotilojen todellista käyttöä, olisi mukana oltava laitoksen toimintakertomukset ja päiväkirjat. Päiväkotien piirustusten löytäminen ennen päivähoitolain säätämistä, varsinkin 1900-luvun alkupuol-

lelta ei ollut helppoa. Syitä tähän on useita. Alkuun etsin vain päivähoitotoimintaan alun perin rakennettuja tiloja, ja toiseksi koko päiväkotitoiminta oli alkuvaiheissaan. Sodan jälkeiseltä ajalta alkaa löytyä enemmän aineistoa. Onko kaikista hoitopaikkojen rakennuksista tai hoitotiloista edes piirretty suunnitelmia, tai ne ovat voineet kadota ajansaatossa. Toiveenani ollut haave löytää kauniita vanhoja rakennuspiirustuksia ei täysin toteutunut.

Saksalan päiväkodin suunnittelu ja koko prosessi on erityinen rakennuksen historiallisuuden vuoksi. On ollut hienoa päästä suunnittelemaan tämänkaltaisen rakennuksen sisätiloja. Nämä kohteet eivät ole aivan jokapäiväisiä töitä, vaikka korjausrakentaminen onkin noussut ohi uudisrakentamisen monella sektorilla. Oli mielenkiintoista nähdä rakennuksen vanhat rakenteet, ja muutekin työmaan toimintaan osallistuminen ja seuranta oli opettavaista.

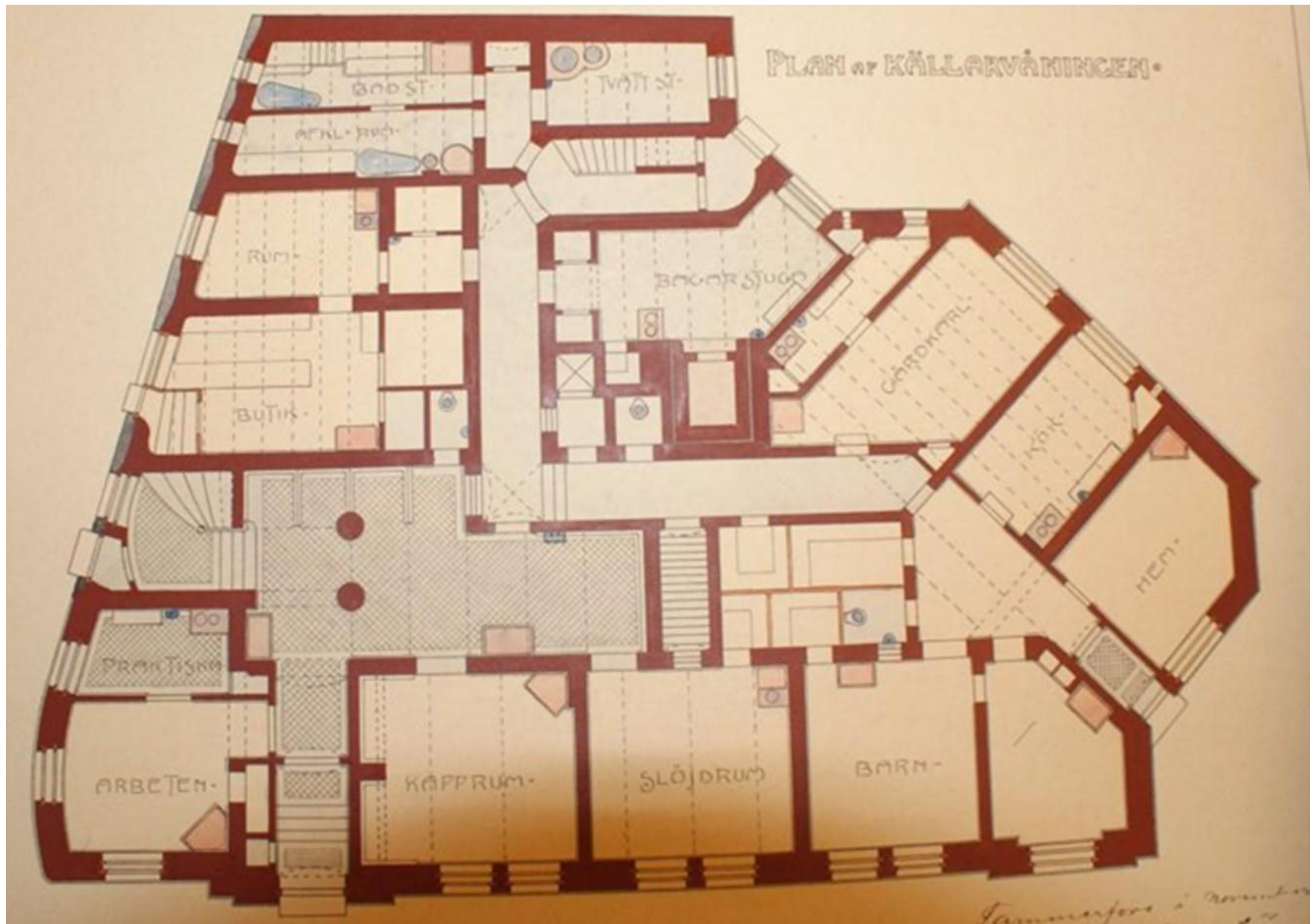
Suurimman osan korjaukseen kohdennetusta budjetista meni rakenteiden korjaamiseen ja tekniikan uusimiseen, sisustaminen tehtiin kevyemmällä ratkaisulla, mutta lopputuloksen uskon ja toivon säilyttävän, jopa parantavan rakennuksen historiallista arvoa. Tärkein asian lopputuloksen kannalta on, että talosta tulee viihtyisä ja terveellinen päiväkotitoiminta.

Päiväkodin laajennusosan muutostyöt ovat nyt lähes valmiit, ja suunnitelmani niissä on toteutuneet lähes kokonaan. Vanha puolen rakentaminen on vielä hieman kesken, jännityksellä odotan näyttääkö tilojen ilme kartanomaiselta, ja miten käyttäjät kokevat muutokset. Ainakin tärkeimmät seikat ilmeeseen onnistumisen kannalta toteutuu; lautalattiat, seinämaalaukset rajauslistoineen, levät listoitukset, peiliovet ja isoäiti-tyyppiset verhotangot.

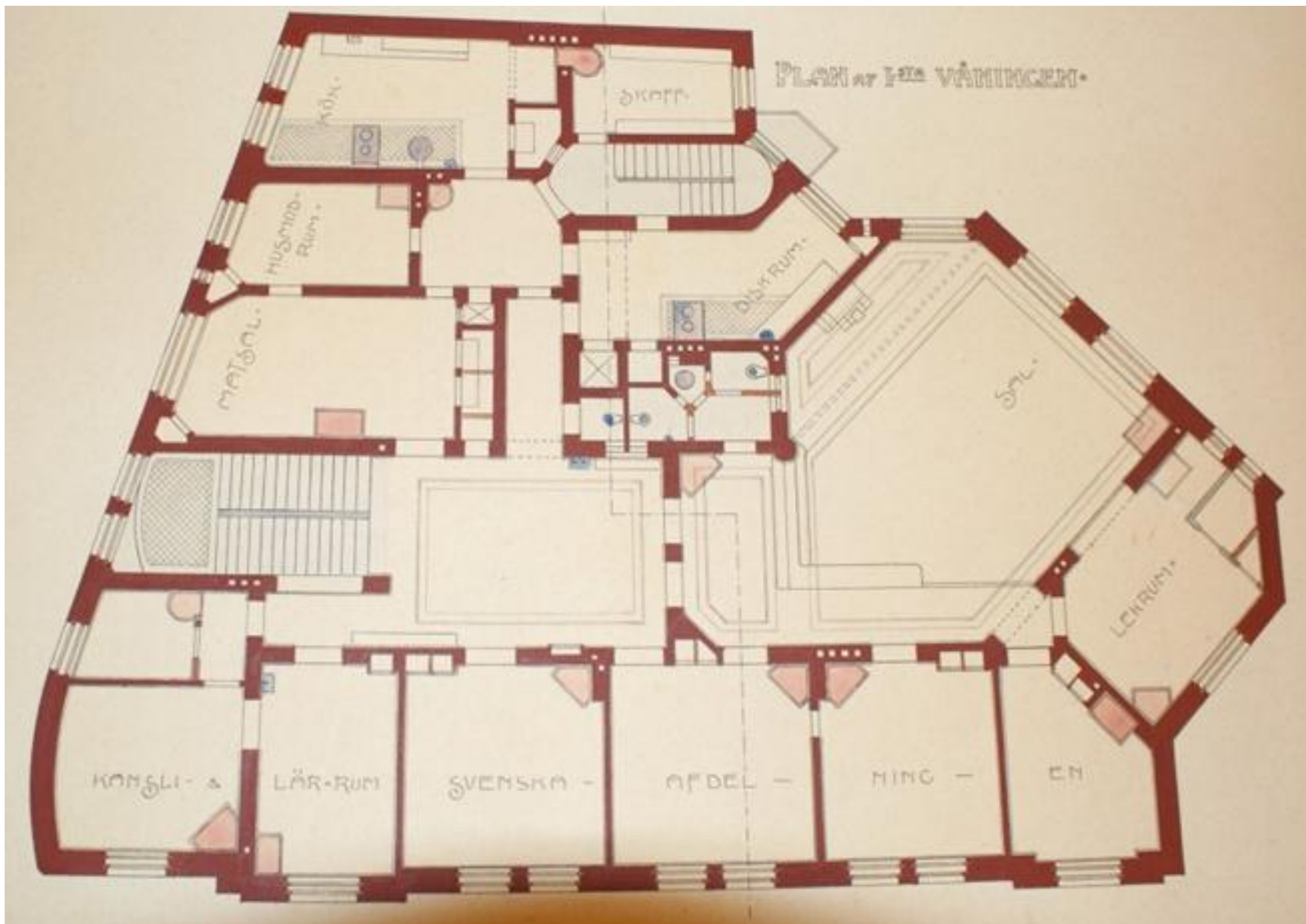
Lähteet

- Karttunen, M. 2010. Montessoripedagogiikan vaiheet Suomessa. Tampereen yliopisto. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu04688.pdf> 8.2.2013.
- Kaukolehto, E. 2010. Onko varhaisen tuen päiväkotiki mahdollinen? Helsinki: Yliopistopaino, Helsinki.
- Koskinen, R. – Hagelstam, K. 2006. Kartanoita ja porvariskoteja. Helsinki: WSOY.
- Koskinen, R. – Hagelstam, K. 2010. Kartanoista huvimajaan. Keuruu: Otava. Laki lasten päivähoitosta 36/ 1973. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730036>. 10.2.2013.
- Mikkelin kaupungin sosiaalilautakunta. Saksalan päiväkodin huonetilaohjelman hyväksyminen. Toimituskirja 20.10.1982. Kopio Mikkelin kaupungin tilakeskuksen arkisto.
- Museoviraston korjauskortisto 14.1994. Tulisijat. Helsinki: Museovirasto Rakennushistorian osasto. <http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/restaurointi/korjauskortit>. 14.3.2013.
- Ojala, M.1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Rakennustietosäätiö RST 2010. RT 96–11003. Päiväkotien suunnittelu. 2010. Rakennustieto Oy.
- Rihlana, S. 2000. Valaistus ja värit sisustussuunnittelussa. Helsinki: Rakennustieto Oy, Helsinki.
- Saarsalmi, O. 2008. (toim.) Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes. Vaajakoski. Gummerus Oy, s.3–65.
- Saksalan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 1.1.1986. http://www.mikkeli.fi/fi/liitteet/02_palvelut/05_terveys_sosiaalipalvelut/17_paivahoito/03_paivakotihoito/16_saksala/saksalan_vasu.pdf. 3.9.2012.
- Salminen, H. – Salminen, J. 1986. Lastentarhatoiminta – osa lapsuuden historiaa. Jyväskylä. Gummerus Oy.
- Sihto, R-M. Wivi Lönnin Ebenerserkoti – tutkimus ja suunnitelma. Diplomityö 8.5.2007. Tekninen korkeakoulu arkkitehtiosasto.
- Synonyymisanasto. <http://suomisanakirja.fi/synonyymisanasto>. 17.2.2013.
- Tähtinen, J. Kasvatus & aika 1/2008, Arvostelut. Lasten hyväksi. http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?page_id=92. 8.3.2013.
- Välimäki, A-L. 1999. Lasten hoitopuu. Helsinki. Kuntaliitto.
- Välimäki, A-L., Rauhala, P-L. 2000. Lasten päivähoiton taipuminen yhteiskunnallisiin murroksiin Suomessa. Julkaisu Helsinki: Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116632>. 13.2.2013.
- Wikipedia. Vapaa tietosanakirja. <http://fi.wikipedia.org>. 4.5.2013.

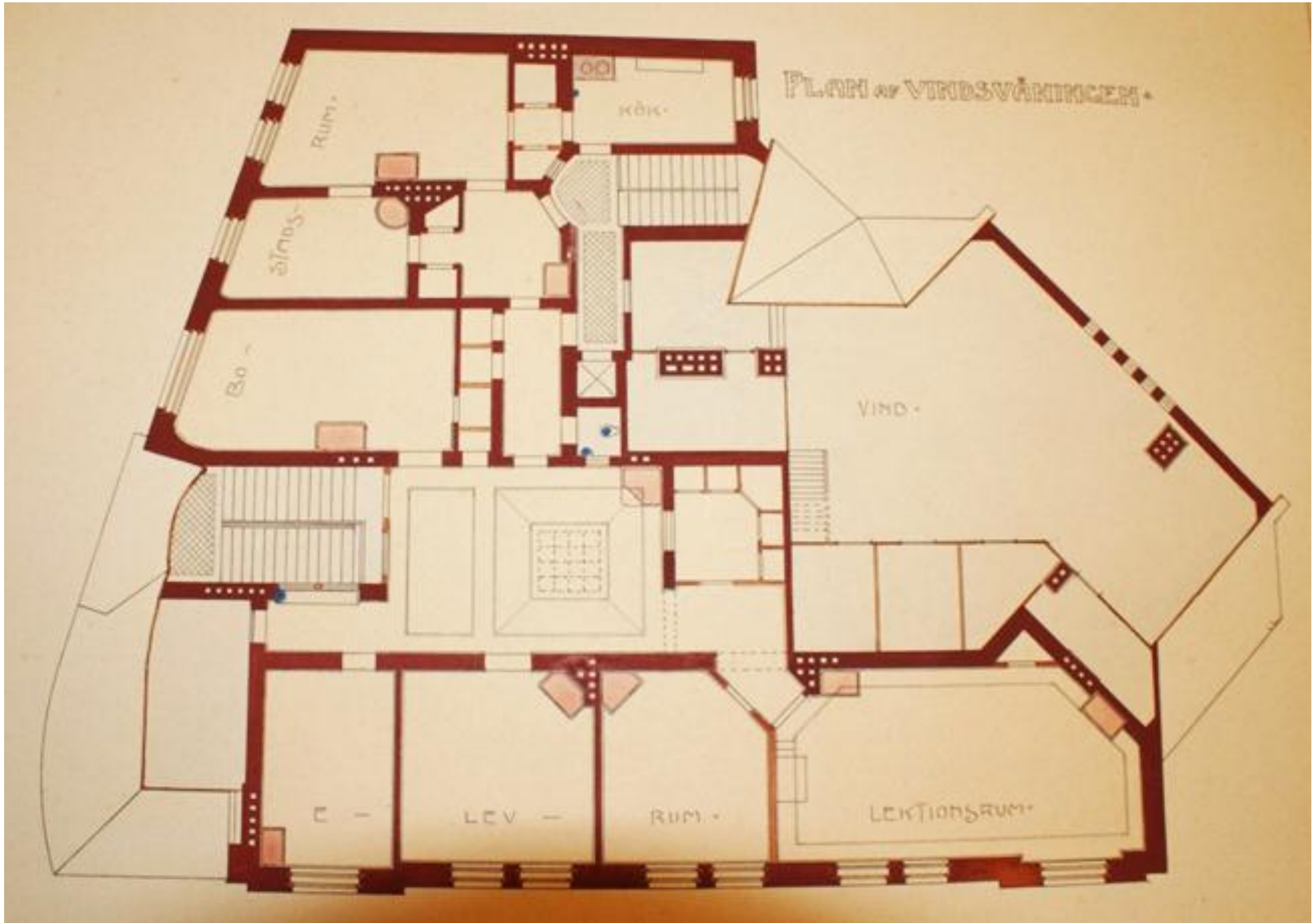

Ebeneser –lastentarha, kellarikerros v. 1906,Helsinki

Ebeneser –lastentarha, 1.kerros v. 1906,Helsinki

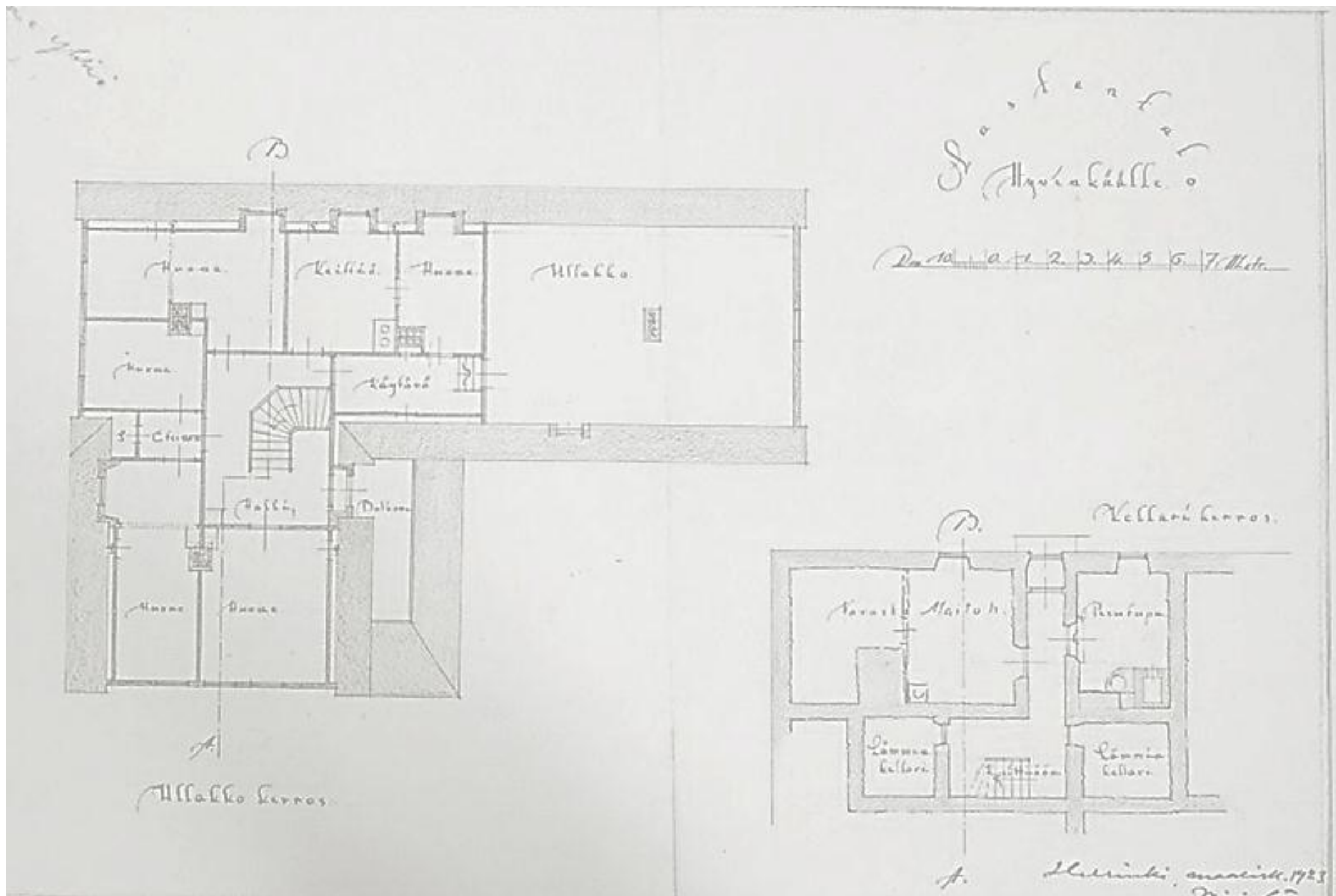

Ebeneser –lastentarha, 2. kerros v. 1906, Helsinki

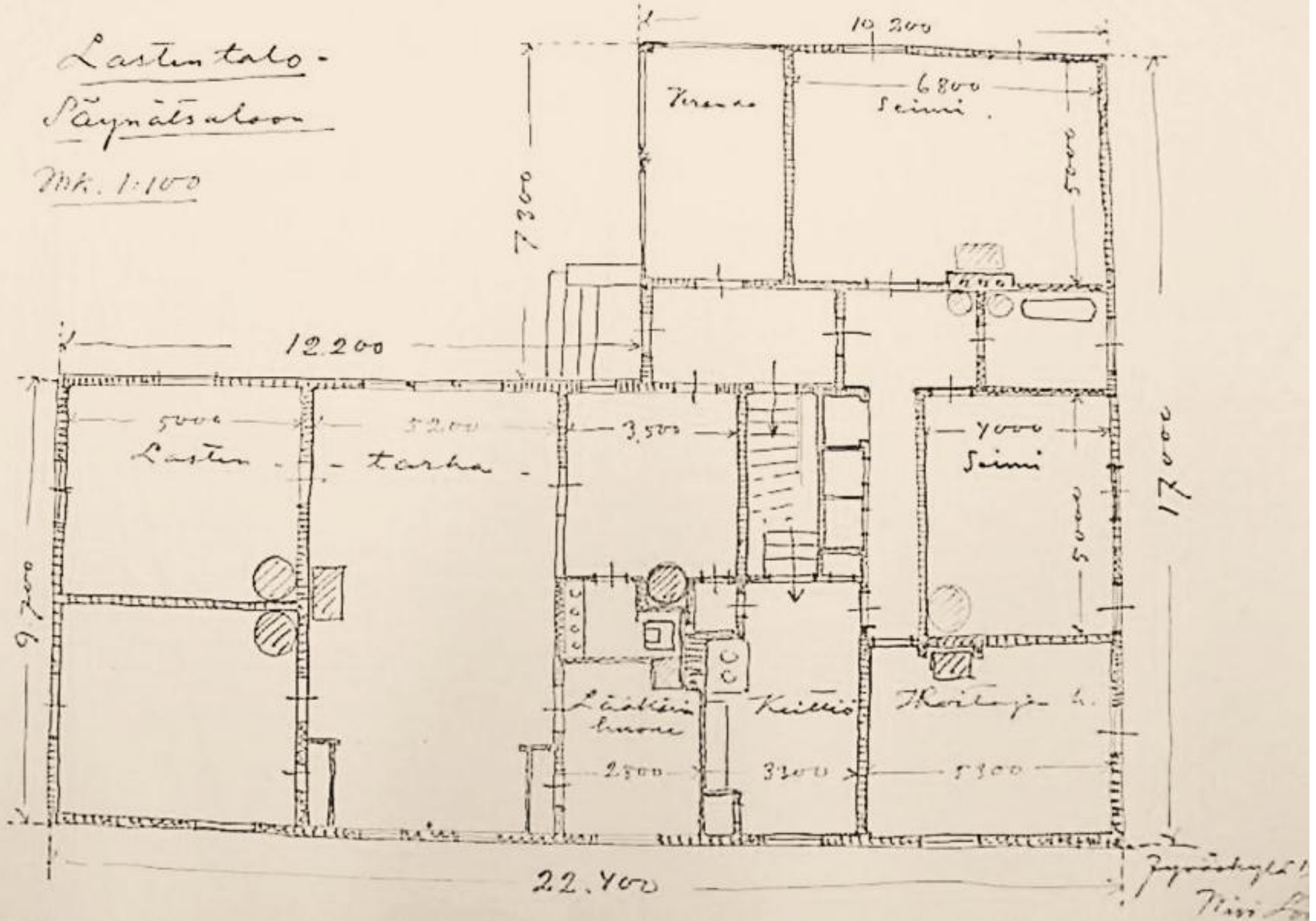

Hyvinkään lastentalo, ullakko- ja kellarikerros v. 1923

Lastentalo -
Säynätsaloon

Mk. 1:100

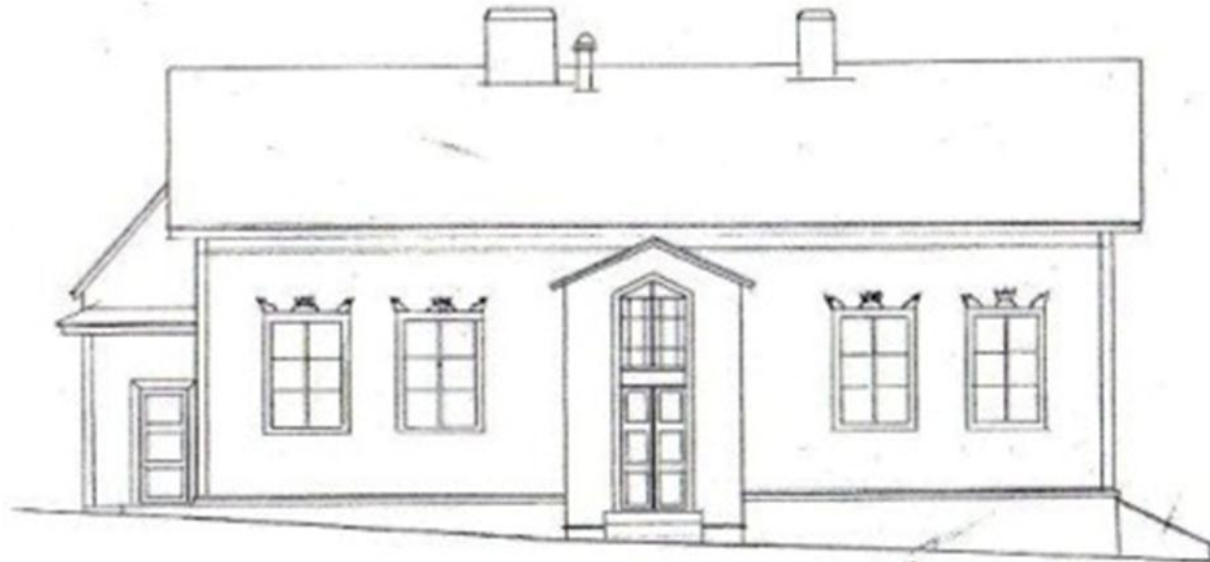

Säynätsalon lastentalo v. 1923

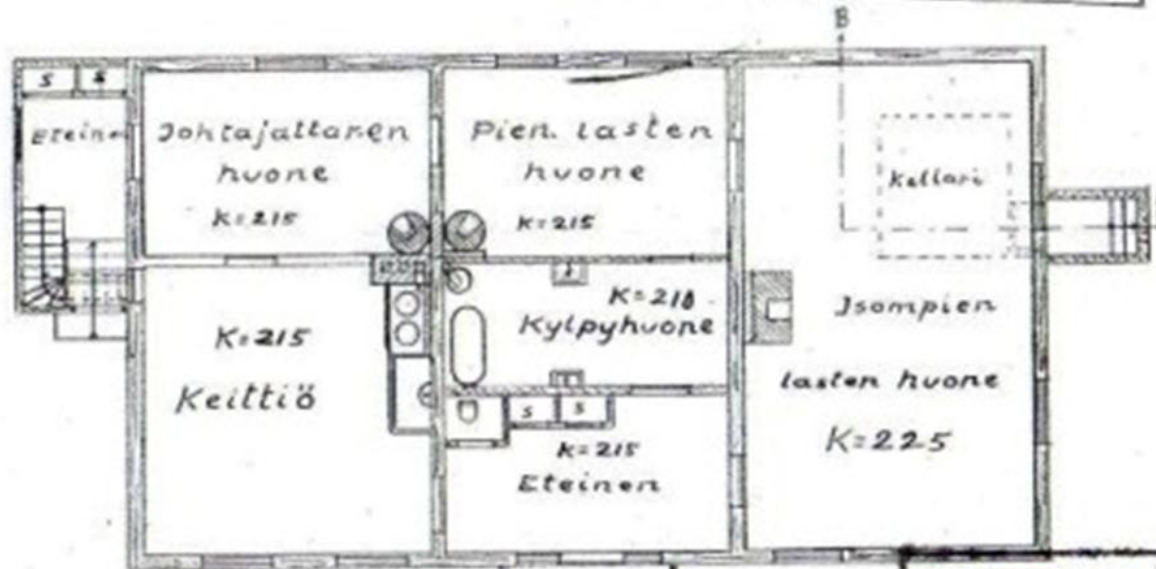

LASTEN SEIMI

KAUPPAKATU 4.

A-B

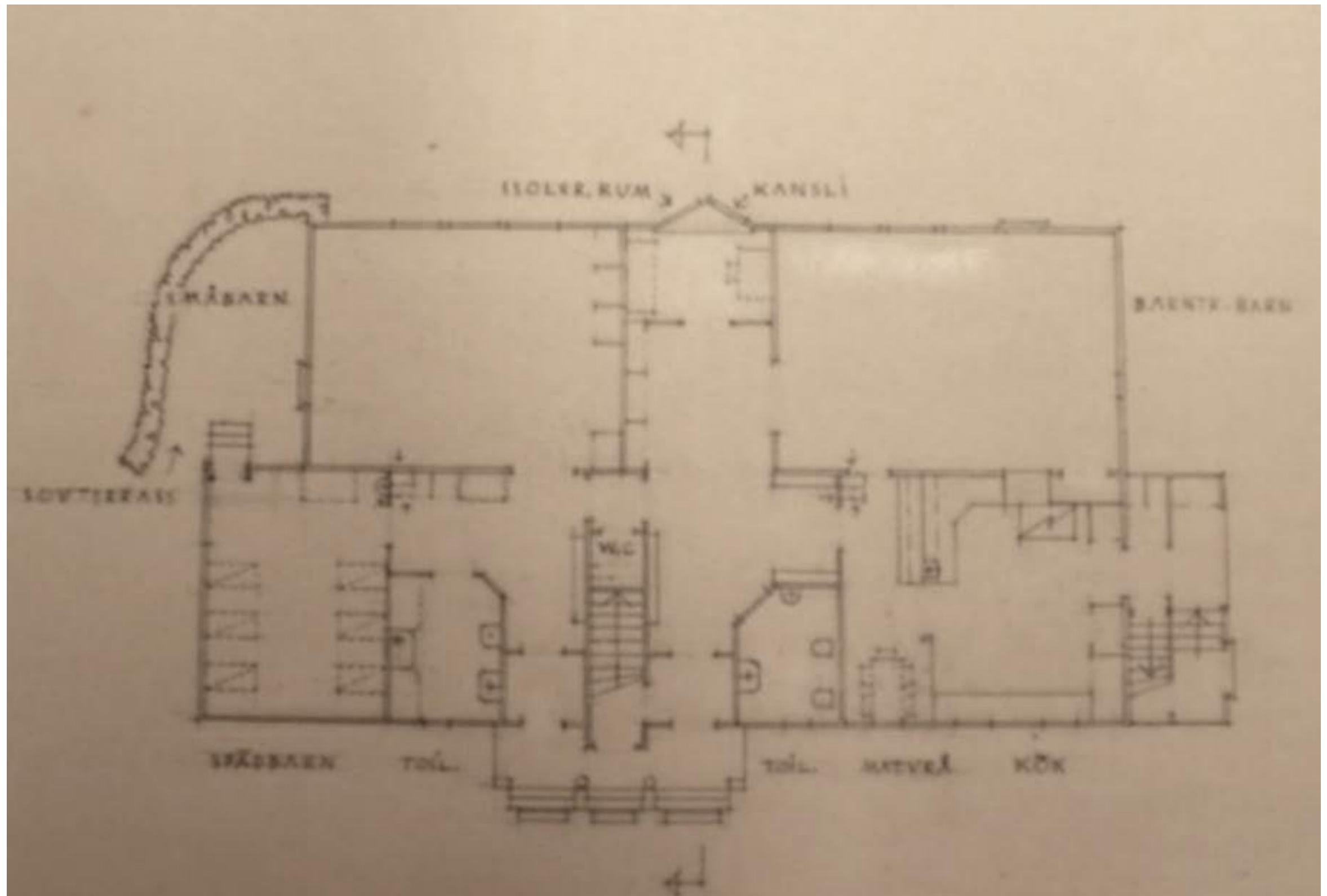

ulkisivu, pohja, pääty ja
leikkaus A-B
MK 1:100

RAKENNUSPÄÄTÖS	1-6-11
OSOITE	Kauppakatu 4
RAKENNUSVUOSI	1943
PROJEKTIN NO	1
ARHITSEERI	Osma Jorma Holkonen

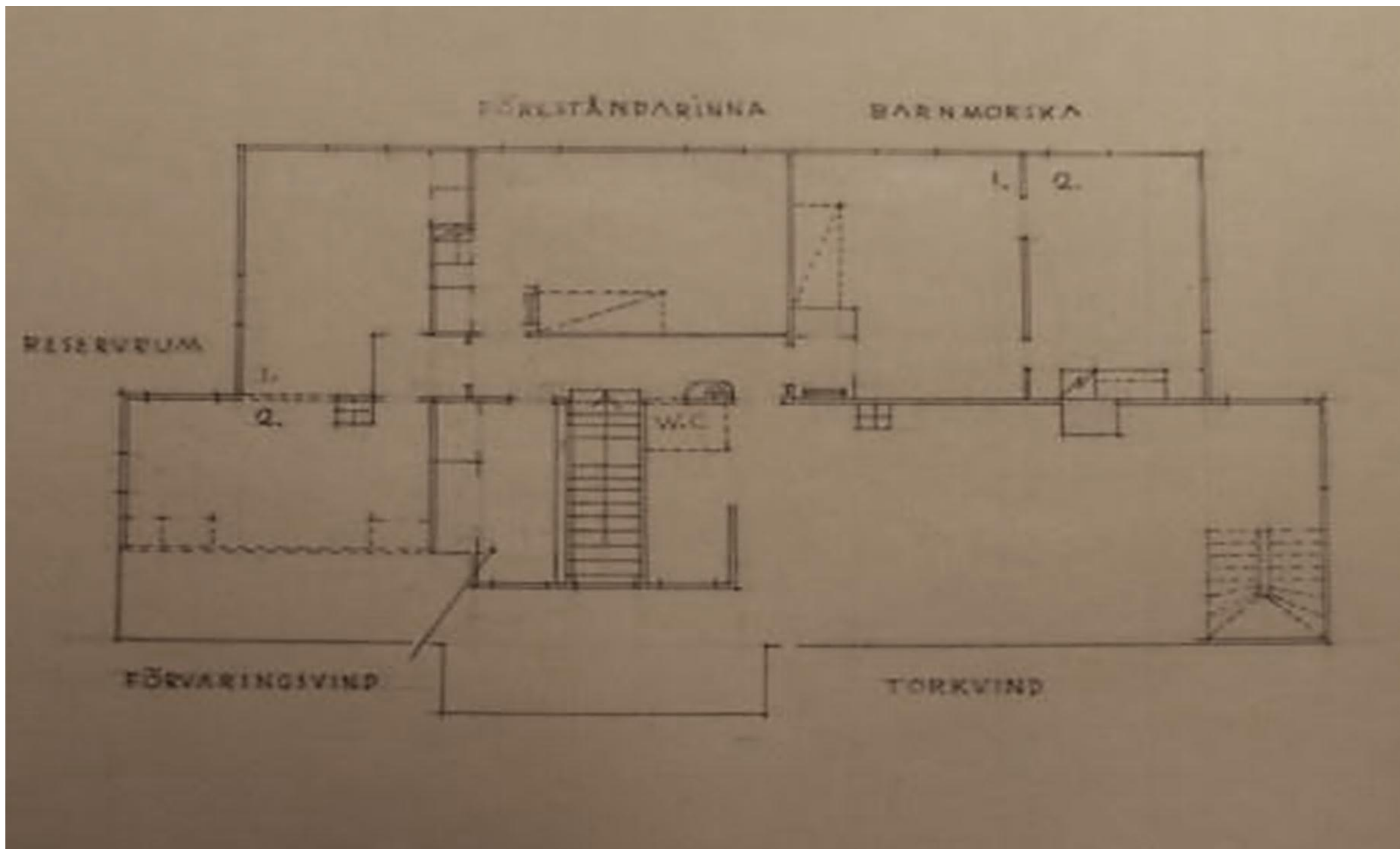
N:o 1277.		JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMISTO	
KANON	C	OSOITE	4/8-43. 7.K
LAATIKKO	1	TAH.	7-
PIIRUSTUS	I:37	BY.	1-
MK 1:100.		1-10	

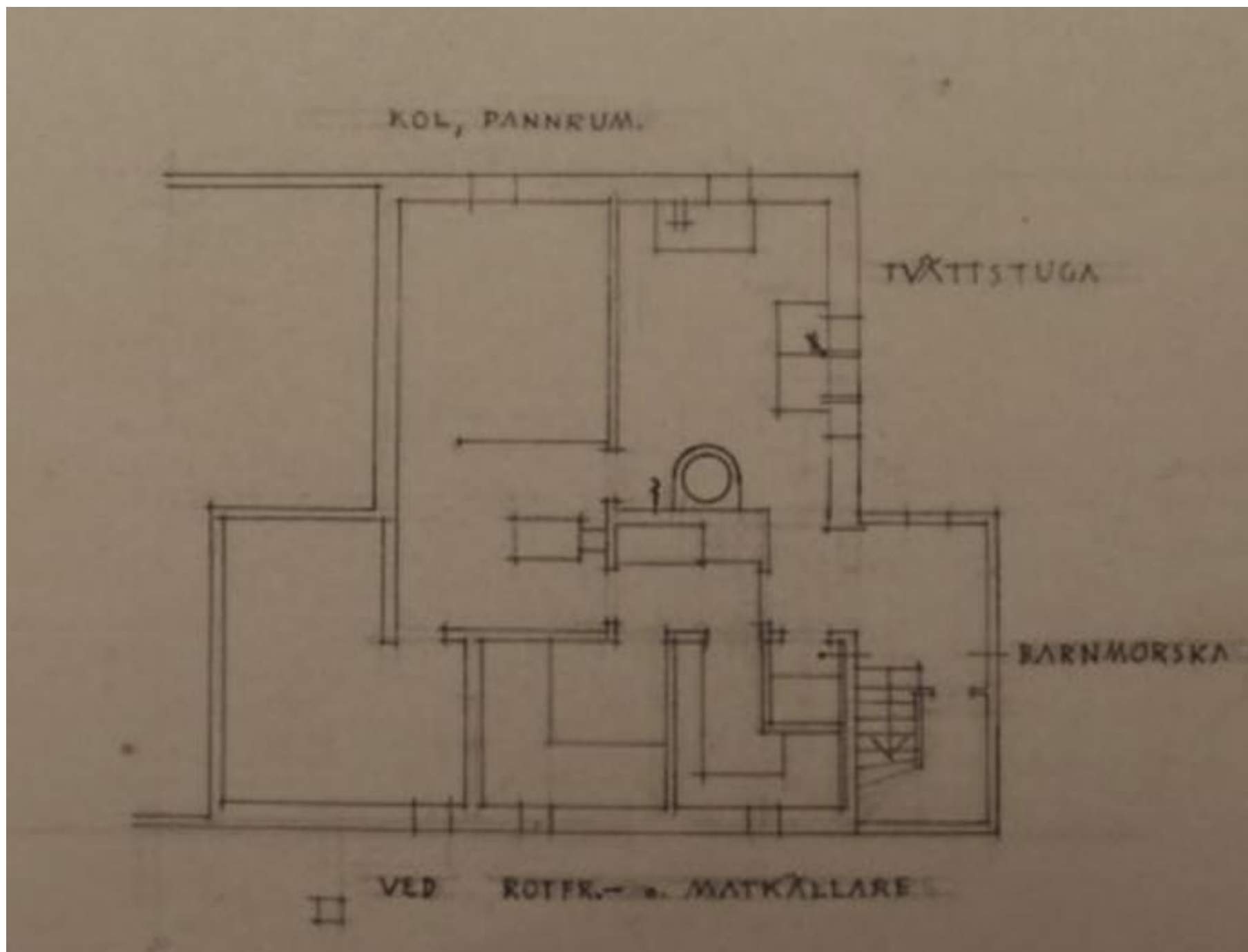
Jyväskylässä, 4/8 - 43.
Osma Jorma Holkonen

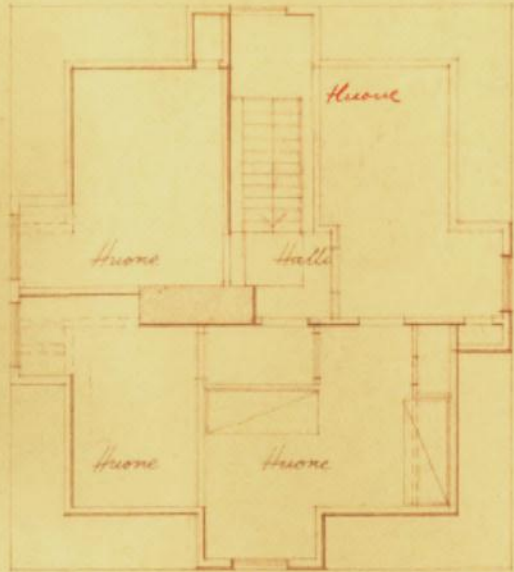
Daghem Billnäs Bruk ,1.kerros v. 1944

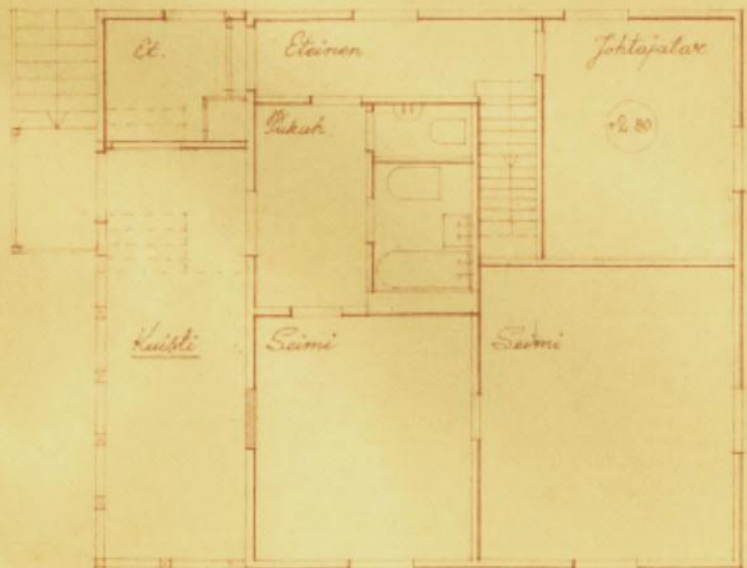

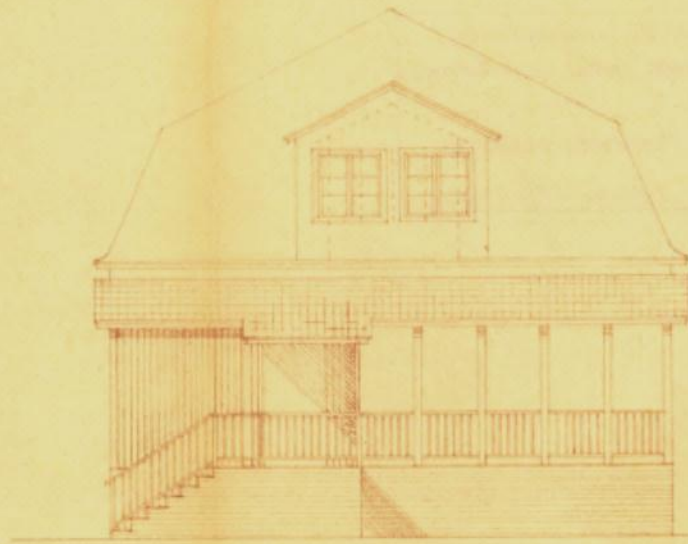
Hovomiehonkadun Lastenseimi 1/100

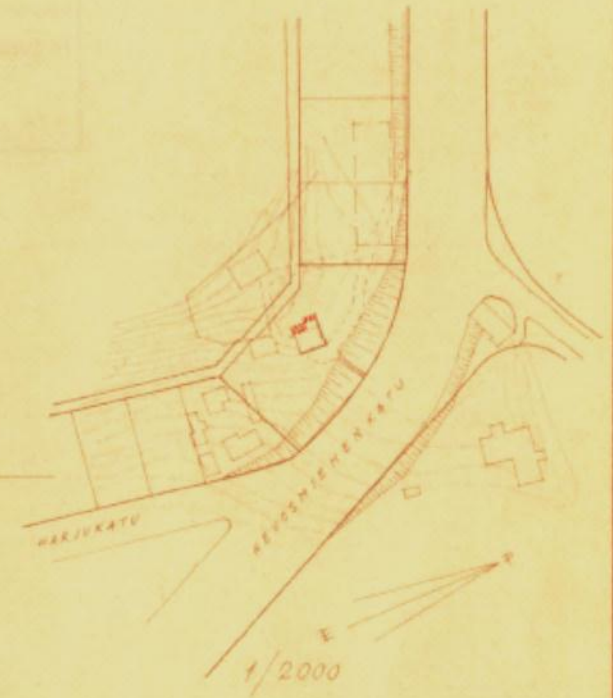
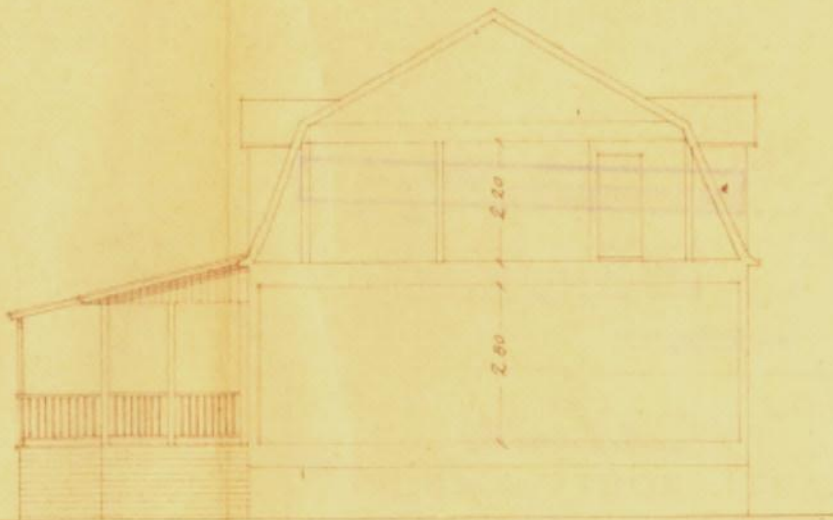
Ullakkokorros

I-korros

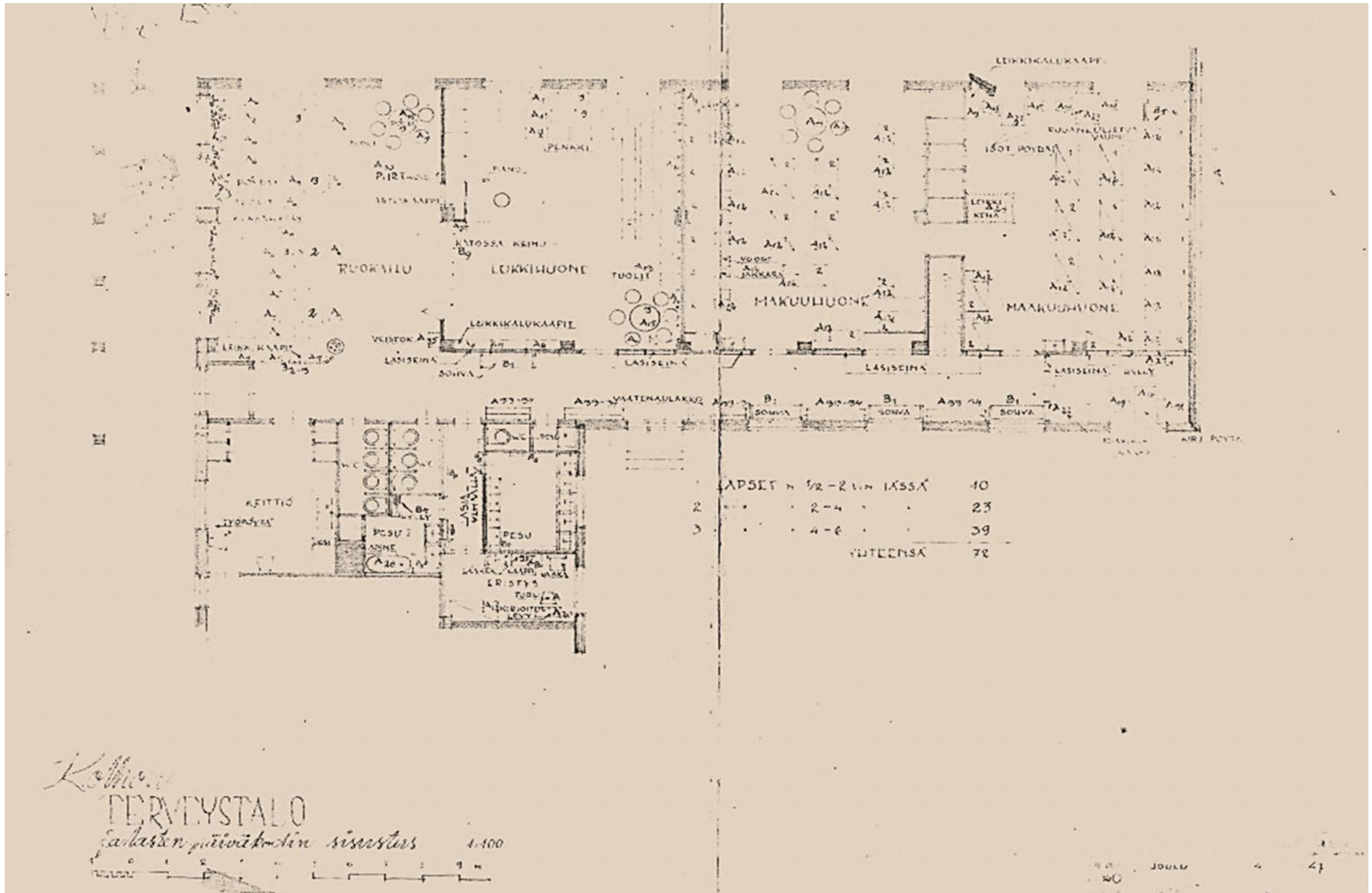

Pääty itään

Lahdessa 21.6.46 75

Kaarlo Koskinen

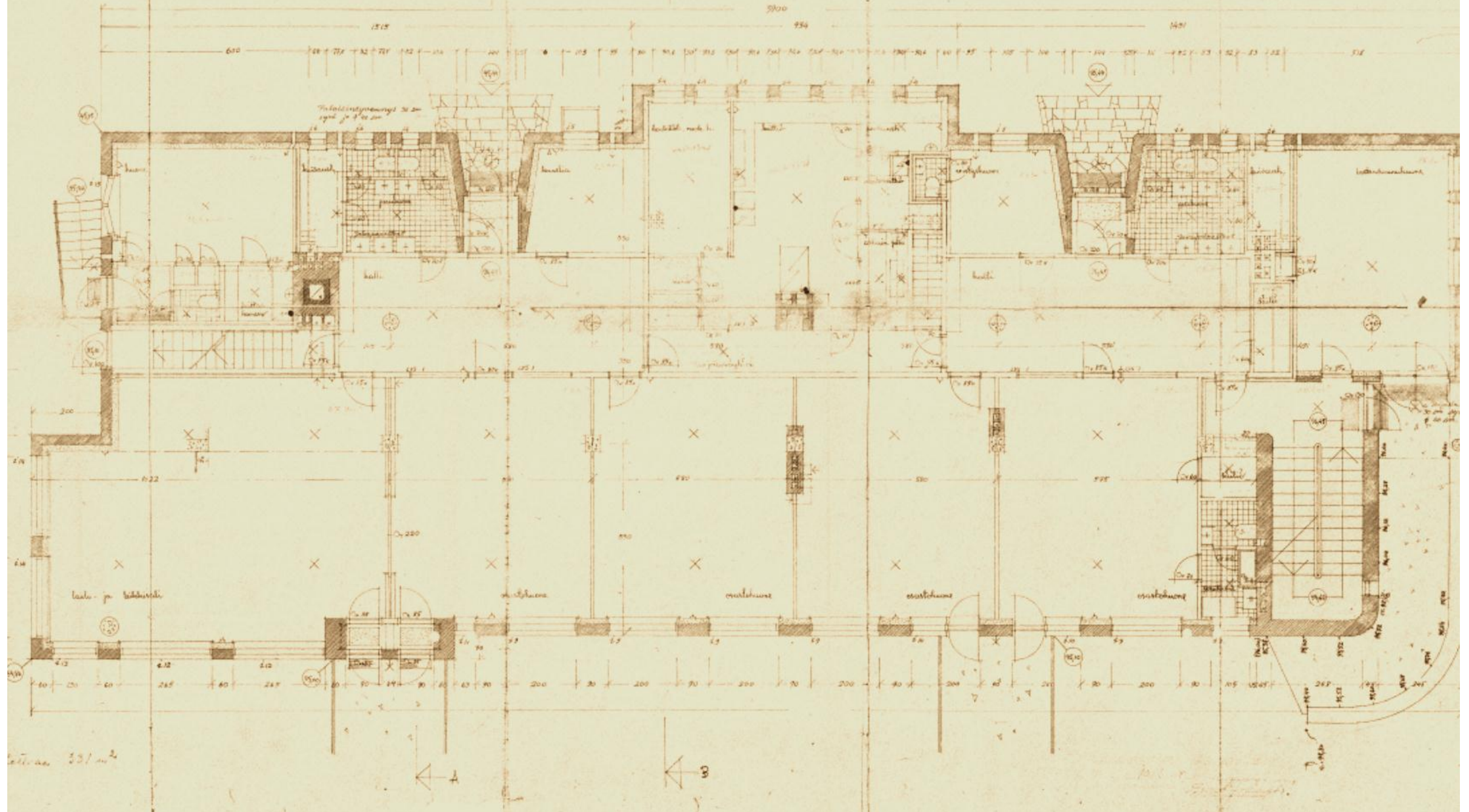

Kolhon terveystalo ja lasten päiväkoti v. 1947, Kolho

Lastentalo ENSIMMÄINEN KERROS

4800 m²

Huom. Kaikki ikkunat ja ovet on alkuperäisesti
laskettu näiden muuttamattomiksi

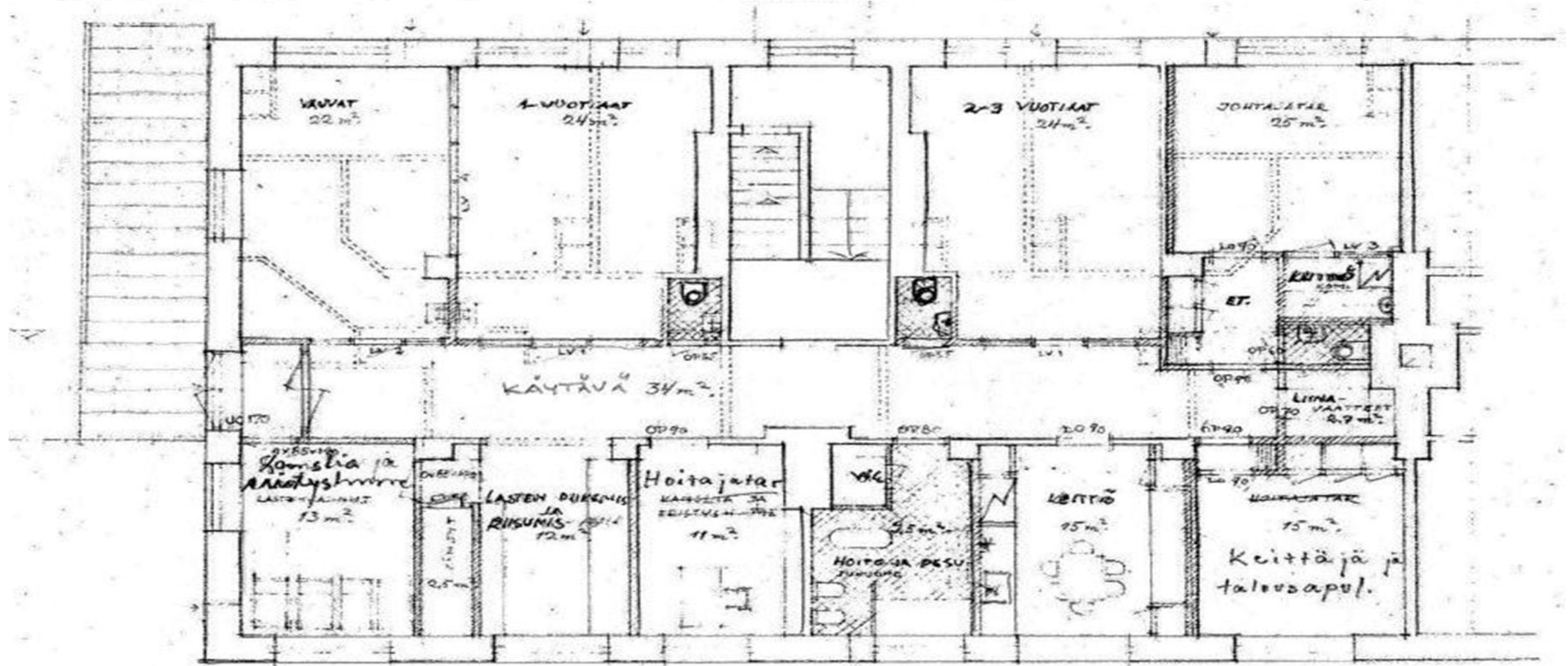

leikkipöytä 331 m²

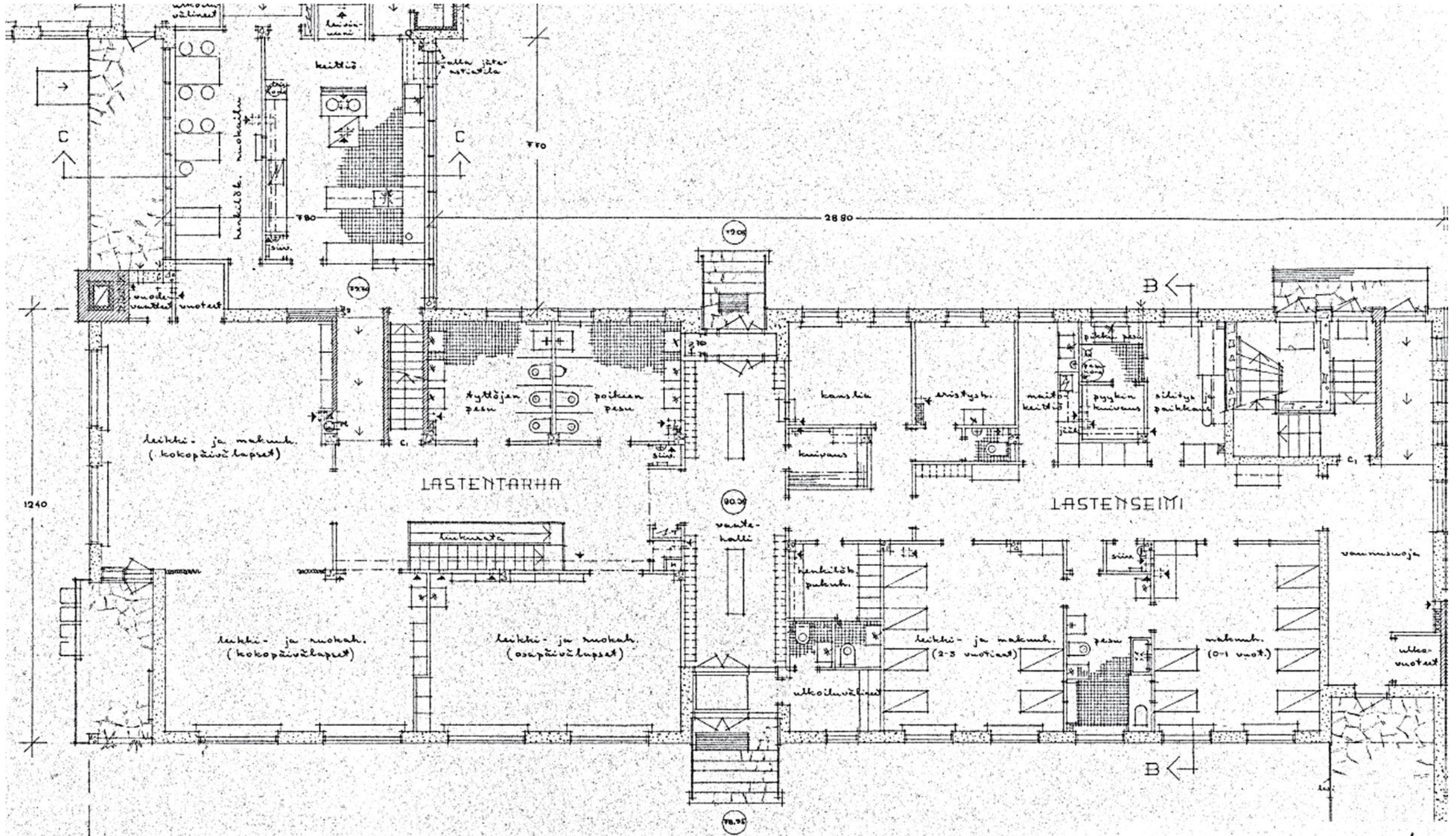
Lähemäen lastentalo v. 1949, Mikkeli

PIIRUSTUS LASTENSEIMEN Sijoittamisesta TALOON RAJAKATU 26.

MK 1/100

I-KERROS

LAUNEEN KAUPUNGIN
 RAKENNUSTOIMISTO
 ARKITEHTIOSASTO
 LAUNEEN LASTENTALO
 I-keros

Ma 14232/T
 M 1:100
 E. Castro
 I.K.
 K. H. H. H.

LAHTI 20/11 1954

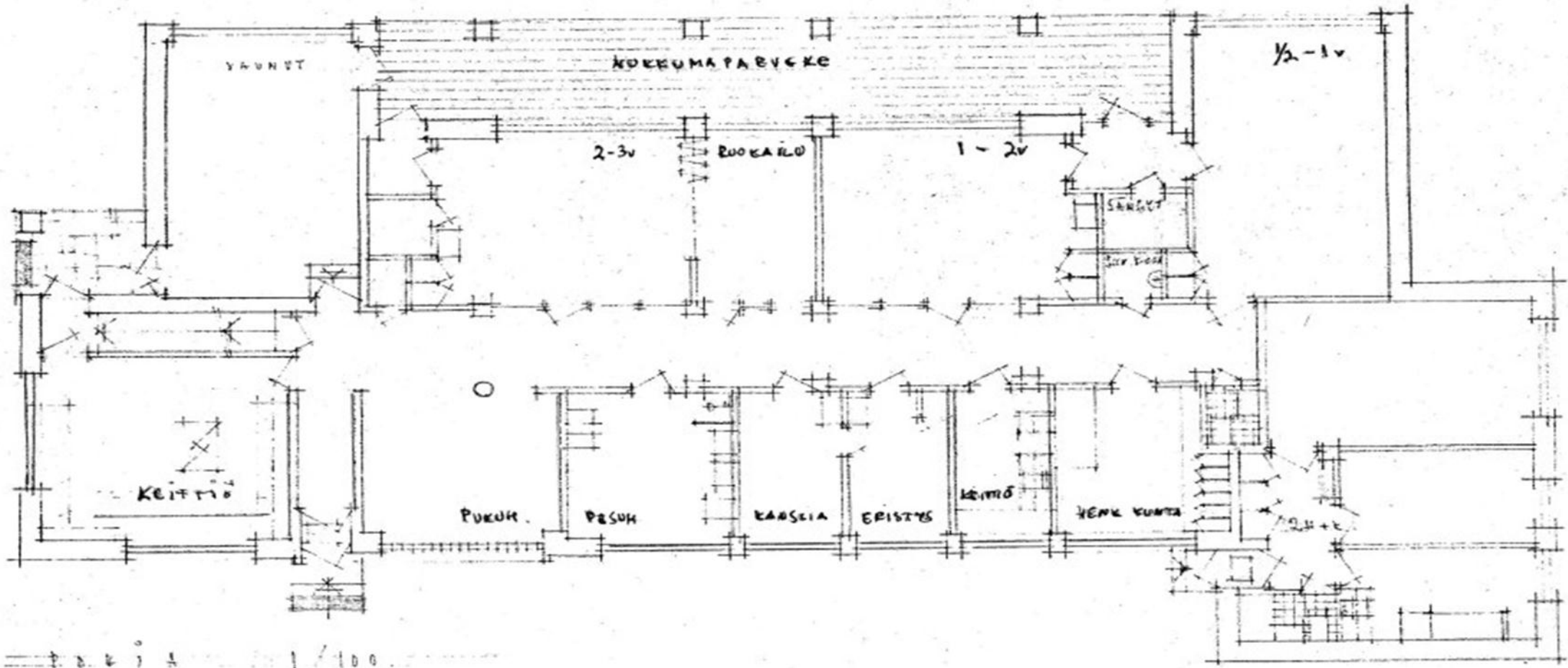
Launeen lastentarha v. 1954, Lahti

AHOLAITA

lastenseimi, luonnos

1/100

RAKENNUS

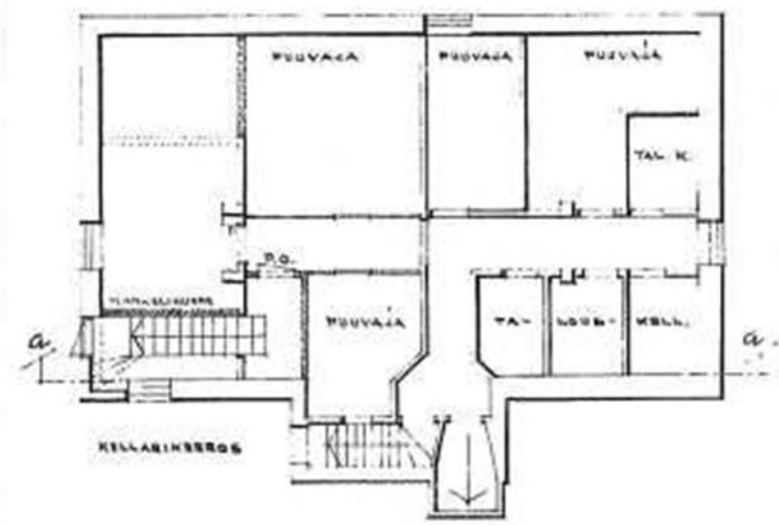
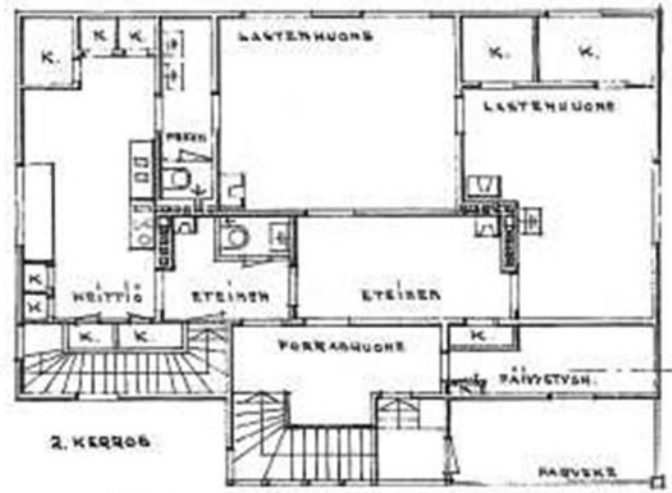
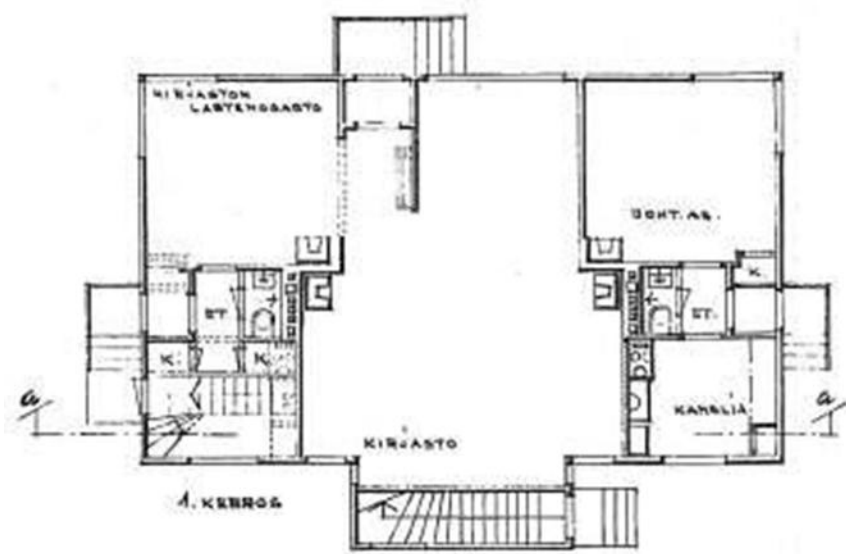

1/100

5.4.5.7
Tuomisaatto
 Jyväskylän kaupungin
 RAKENNUSTOIMISTO

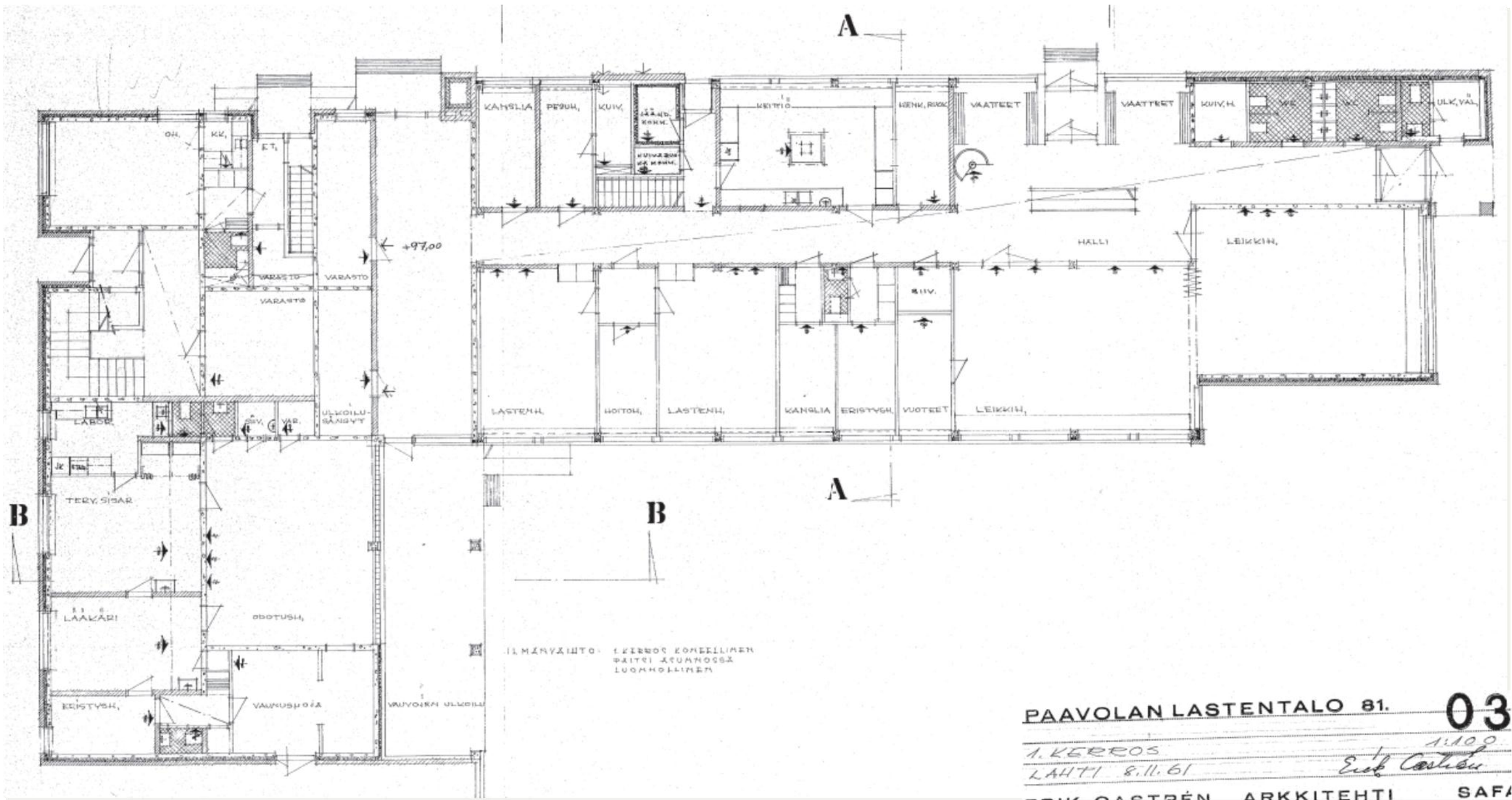
Tuomiokirjasto
 ja lastenseimi
 Karsämäen lastenseimi
 Karsämäen k. 19
 Turku

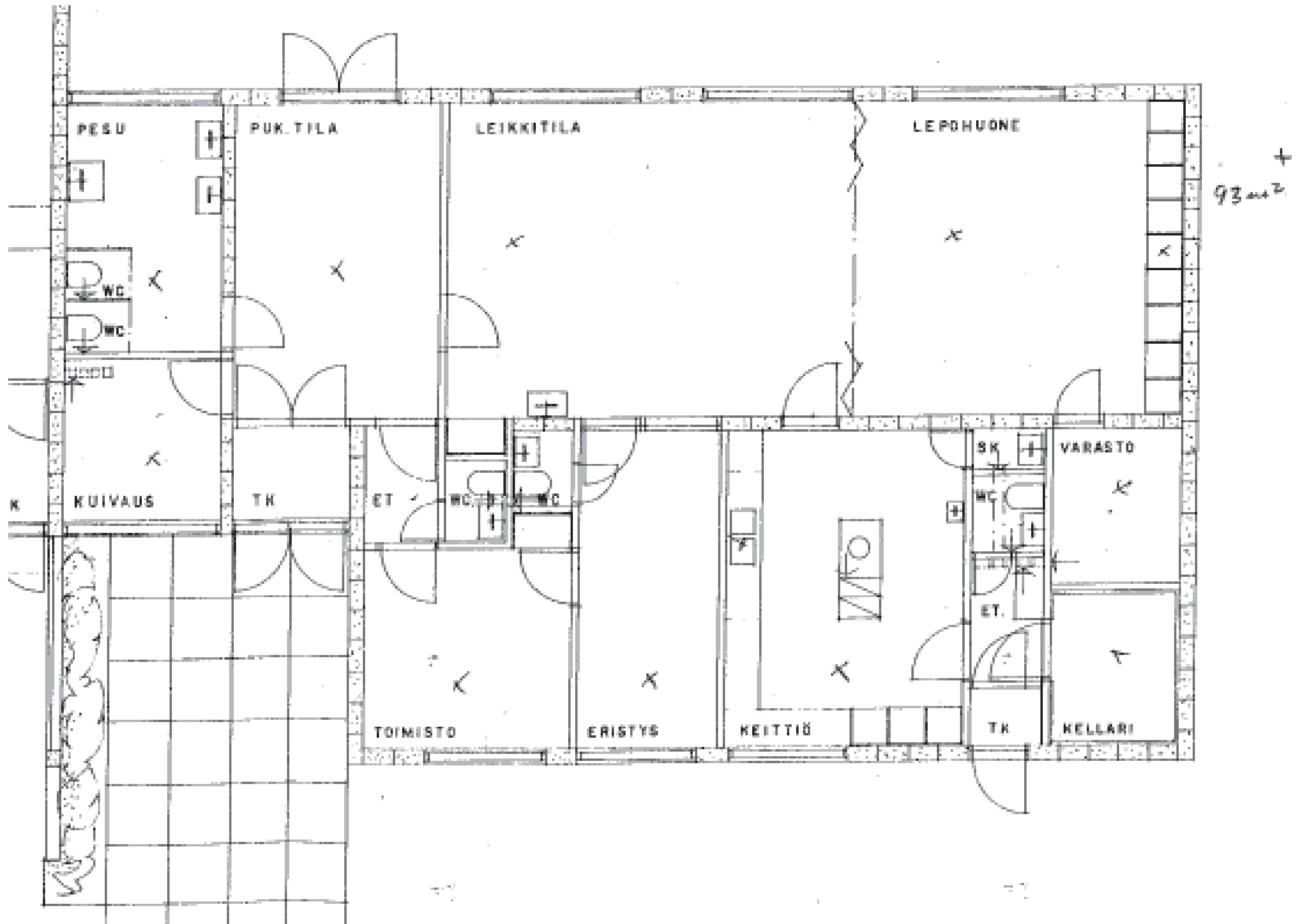
220/61 3:31

PROJEKTI:	Karsämäki
K.:	4
VL:	19
OSUUS:	Karsämäentie
OSUUS:	Turun Kampunki
LUPA:	21.6.1961
KATSE:	21.12.1961
NOVAUS:	

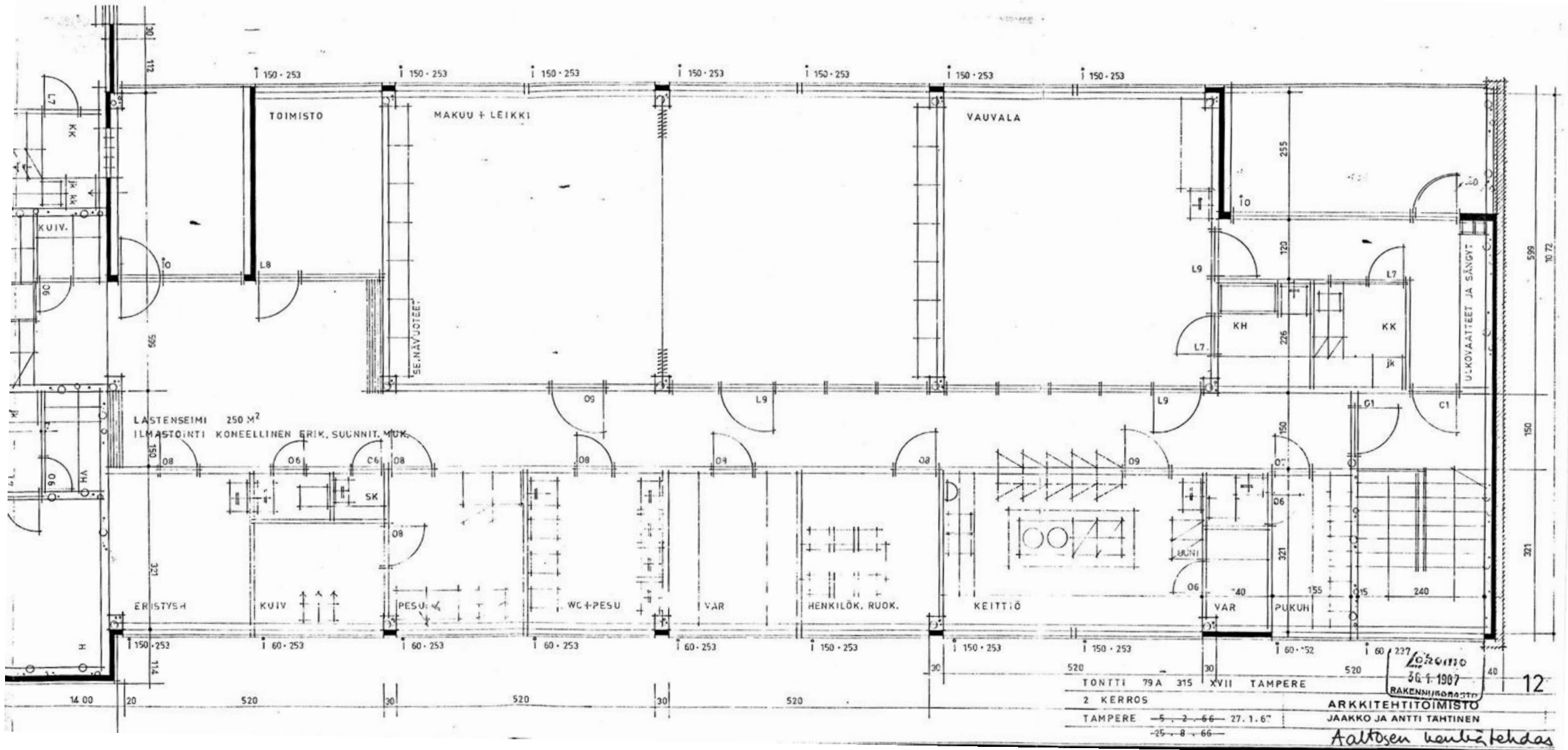
Vuonna 1961 kesä-kuun 21 päivänä on
 Turun kaupungin maistraatti vahvistanut lanka-
 pitämyksen, Turun lastenseimen katusuunnitelma.
 Vuokko: [Signature]
 Luovutus: [Signature]
 16-528
 15.3.61 KARSÄMÄEN KIRJASTON
 JA LASTENSEIMEN
 SUUNNITTELU
 H.S.
 E.T.196

Paavolan lastenseimi v. 1961, Lahti

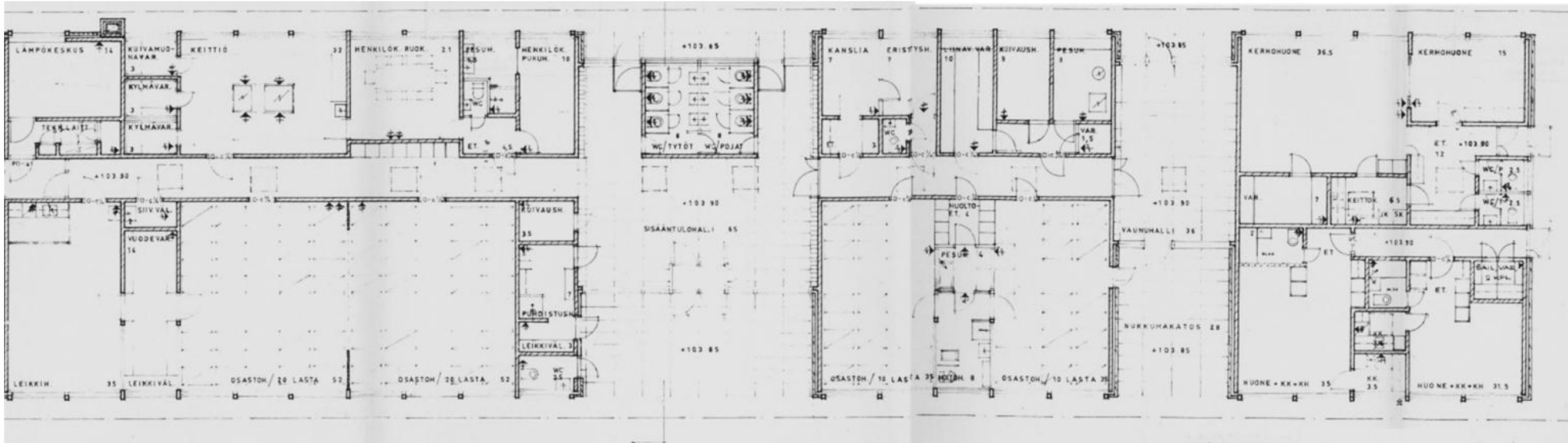

2 KERROS
 TONNITTA 79 A 315 XVII TAMPERE
 TAMPERE -5-2-66 27.1.67
 -25-8-66-
 ARKKITEHTITOIMISTO
 JAAKKO JA ANTTI TAHTINEN
 Aaltosen kenkätehdas

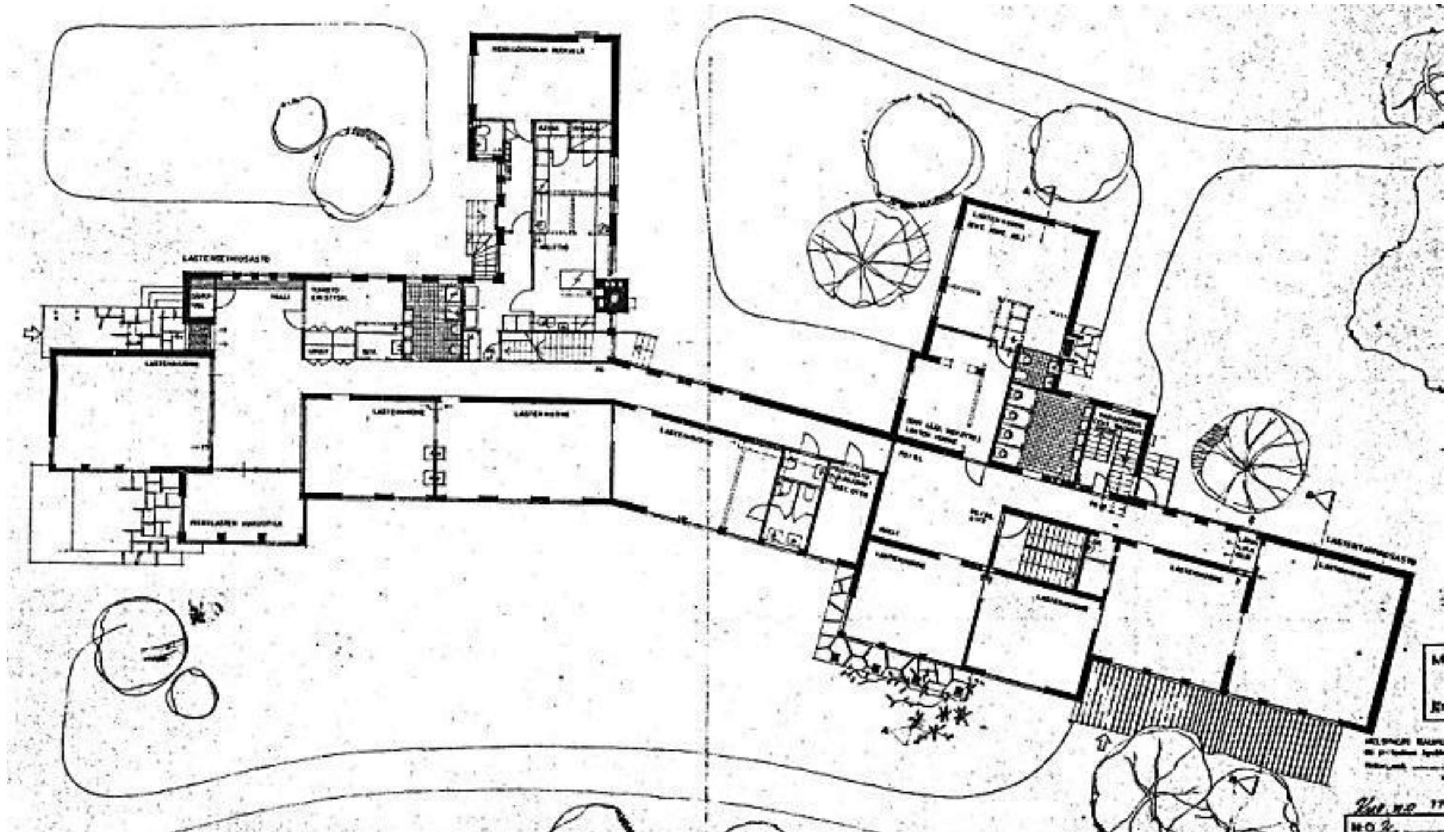
Aaltosen kenkätehtaan lastenseimi v. 1967, Tampere

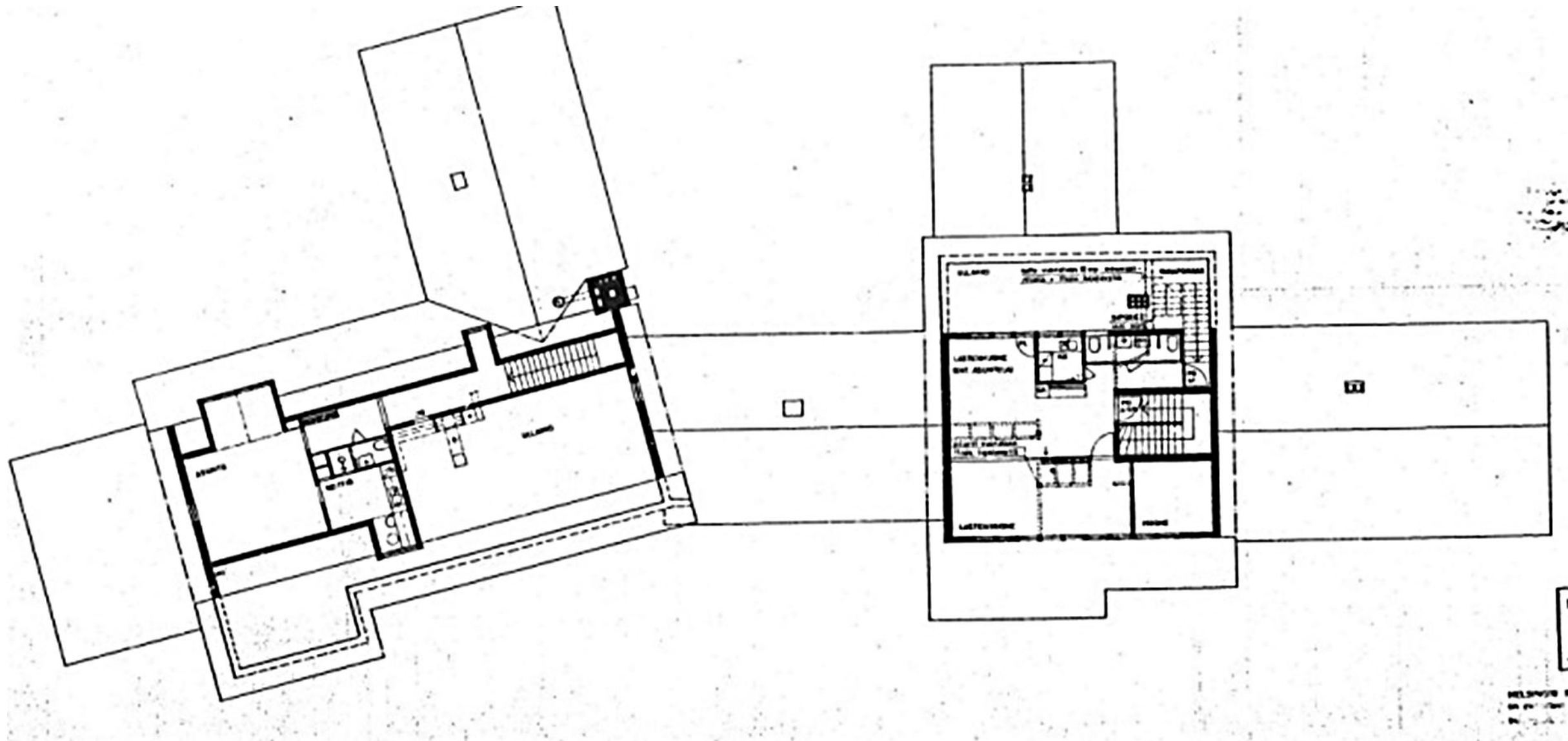

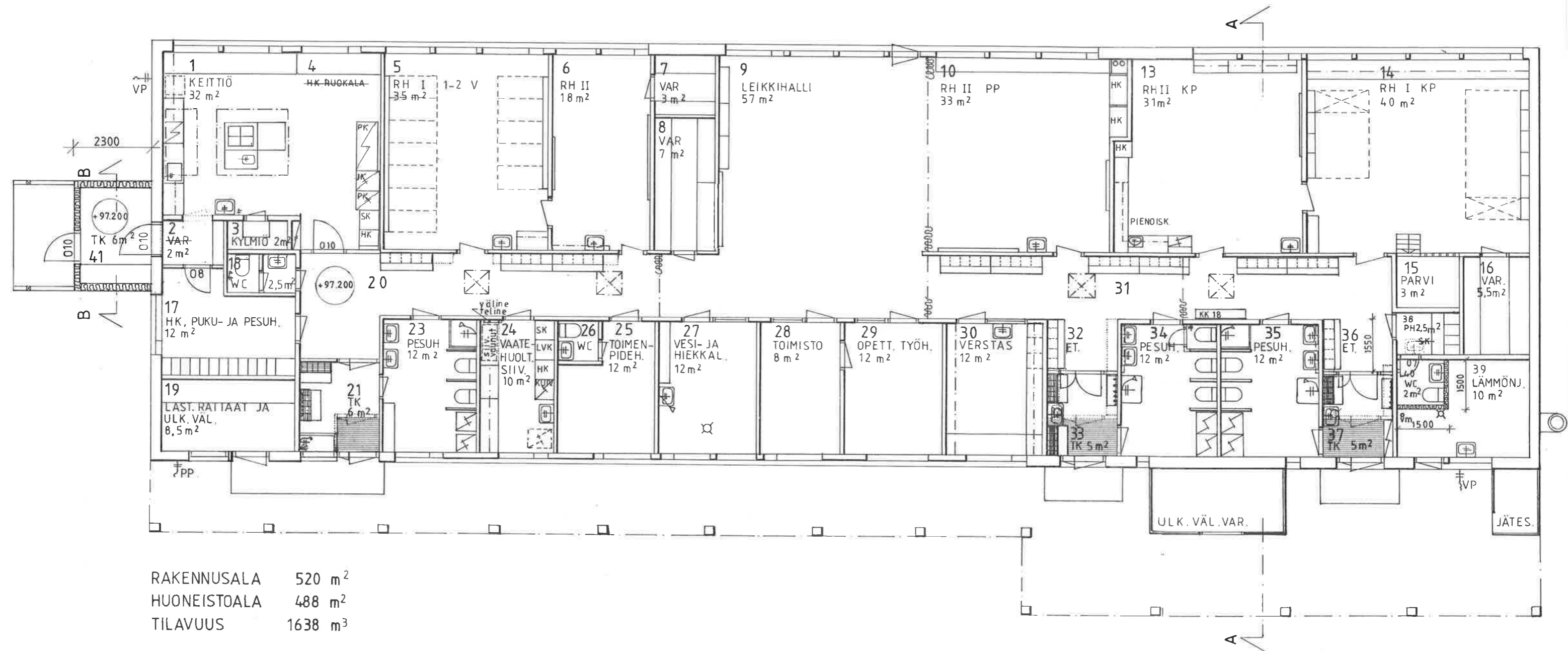
Arabian lastentarha, 1.kerros v. 1972- 73, Helsinki

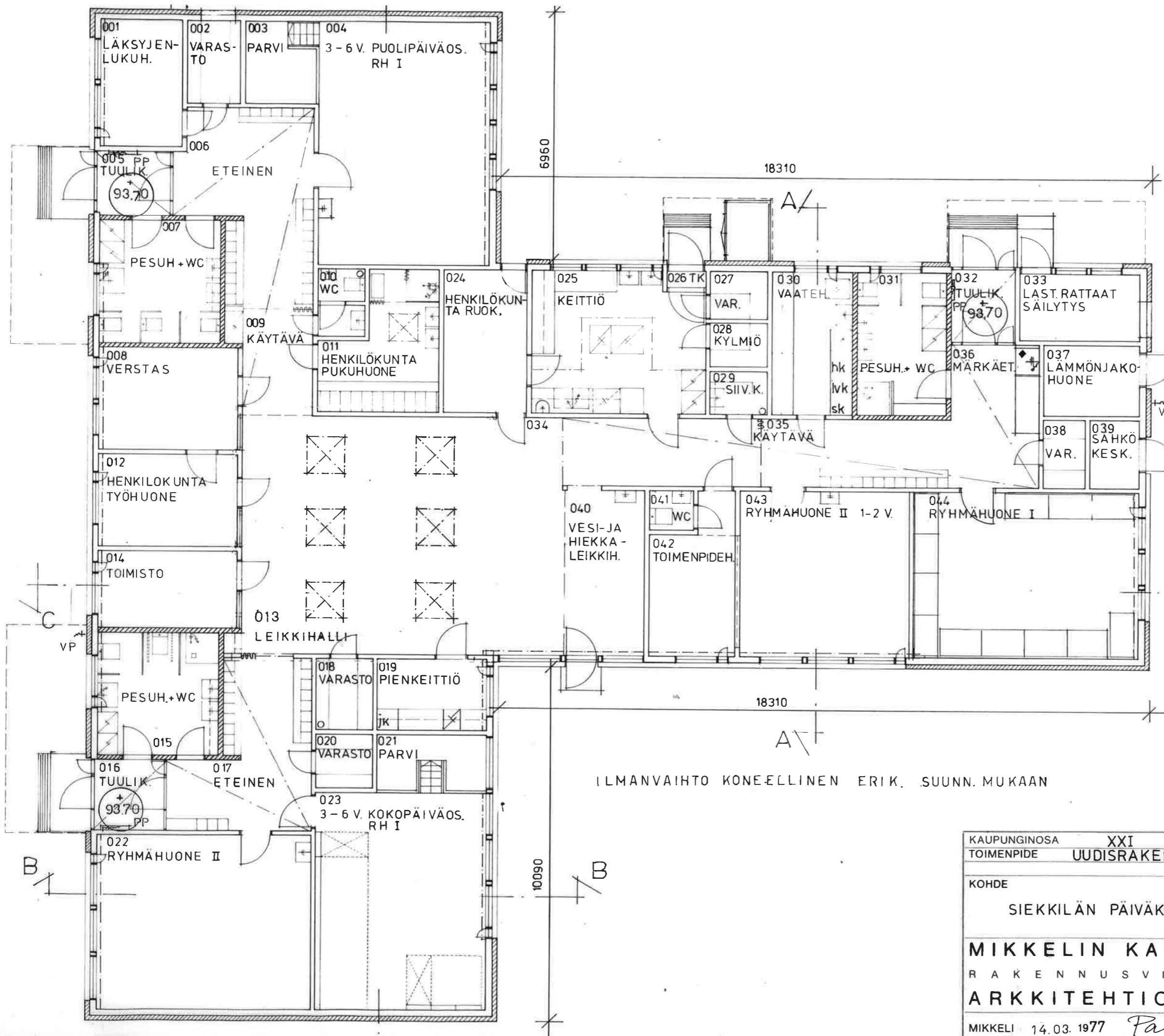
Arabian lastentarha, Ullakkokerros v. 1972- 73, Helsinki

KUNTA MIKKELI	KAUP.OSAKYLA 14	KORTTELI 7	TONTTIRNG-5
TOIMENPIDE	MUUTOS JA LAAJENNUS	PIIRUSTUSLAJI	PAAPIRUSTUS
KOHDE	LEHMUSKYLÄN PÄIVÄKOTI	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVA
		POHJAPIRUSTUS	1:100
MIKKELIN KAUPUNKI	PIIRT.	SUUNN.	MUUTOS
TEKNINEN VIRASTO	<i>d.P.</i>	TARK.	
TALONSUUNNITTELUOSASTO	LAAT.		
MIKKELI 25.02.1994	<i>Paveli Lehtinen</i>		NO BI 1.4

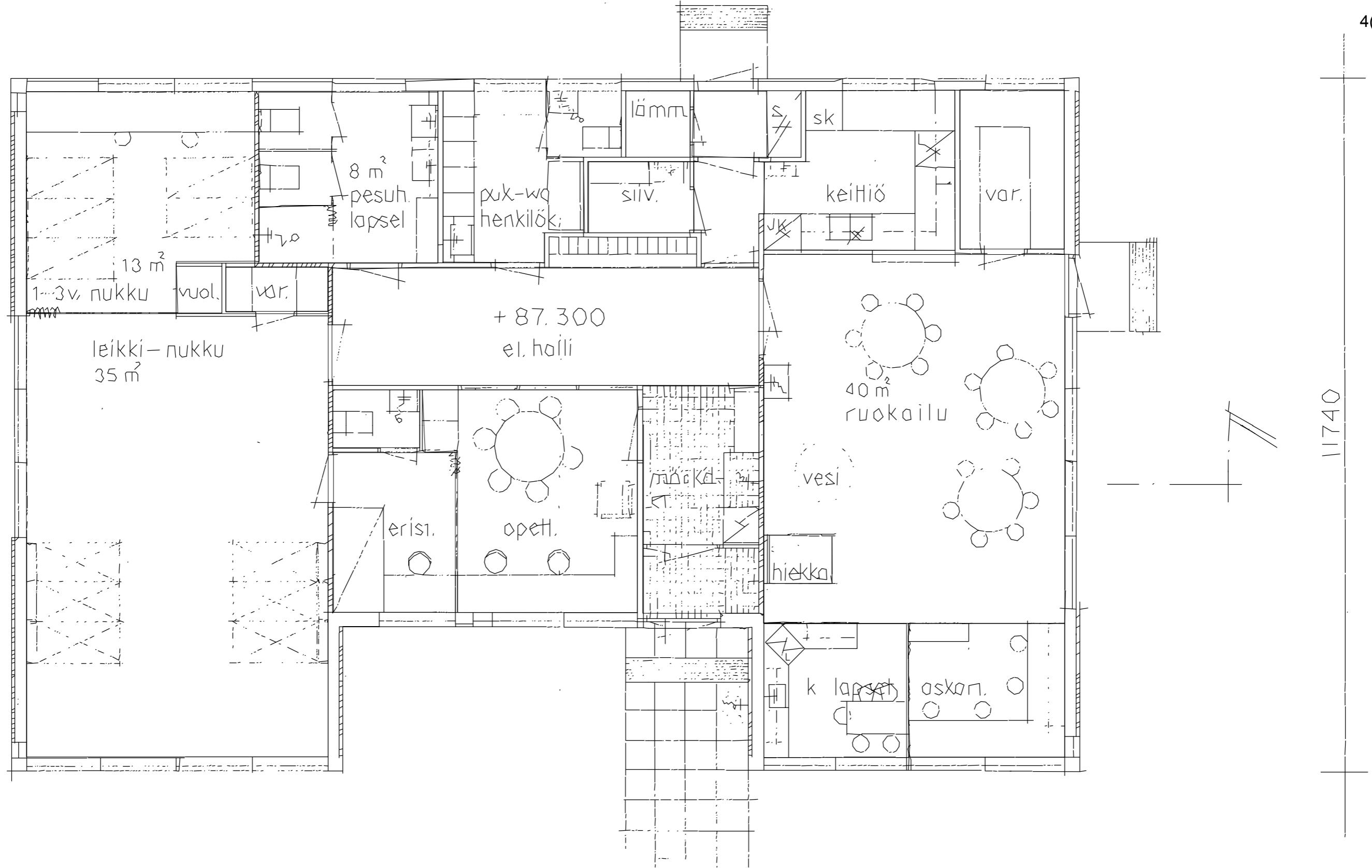

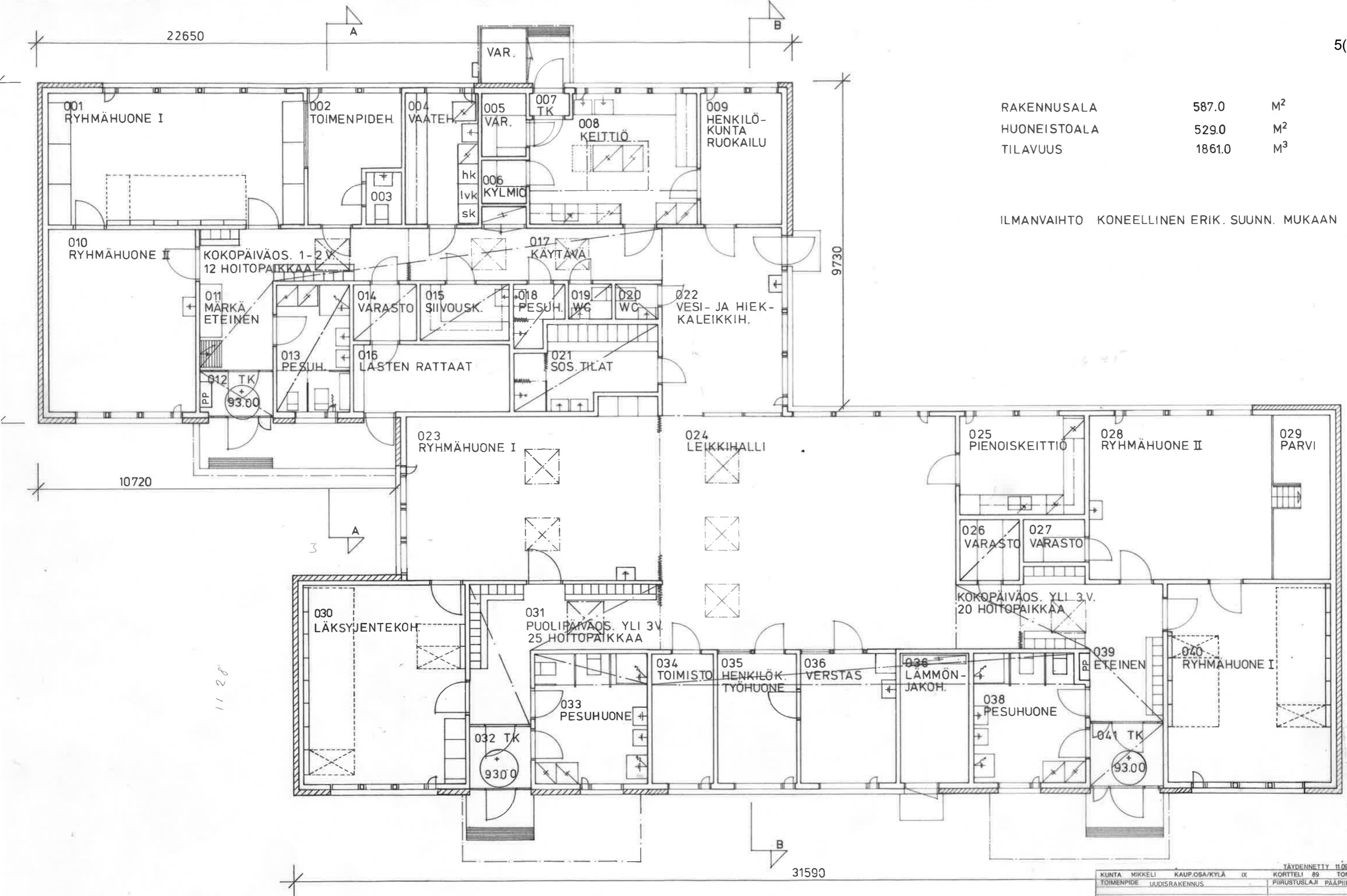
RAKENNUSALA 545.
 HUONEISTOALA 496.0
 TILAVUUS 1710.0

◆ RITILÄN KOKO L700 x S730 MM

ILMANVAIHTO KONEELLINEN ERIK. SUUNN. MUKAAN

KAUPUNGINOSA XXI	KORTTELI 10	TONTTI 2	
TOIMENPIDE UUDISRAKENNUS	PIIRUSTUSLAJI PÄAPIRUSTUS		
KOHDE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVA	
SIEKKILÄN PÄIVÄKOTI	POHJA	1:100	
MIKKELIN KAUPUNKI RAKENNUSVIRASTO ARKKITEHTIOSASTO	PIIRT. <i>K.L.</i>	SUUNN.	MUUTOS 14.03 -77
	LAAT.	TARK.	
MIKKELI 14.03.1977 <i>Pauli Le...</i> Siekkilän päiväkotia v. 1977 Mikkelii			

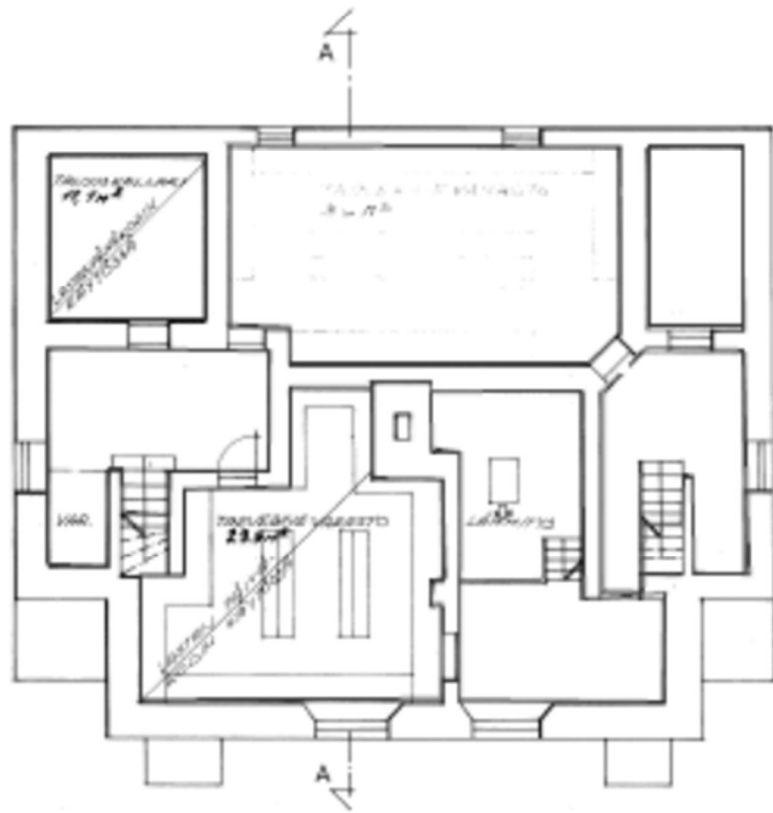

RAKENNUSALA	587.0	M ²
HUONEISTOALA	529.0	M ²
TILAVUUS	1861.0	M ³

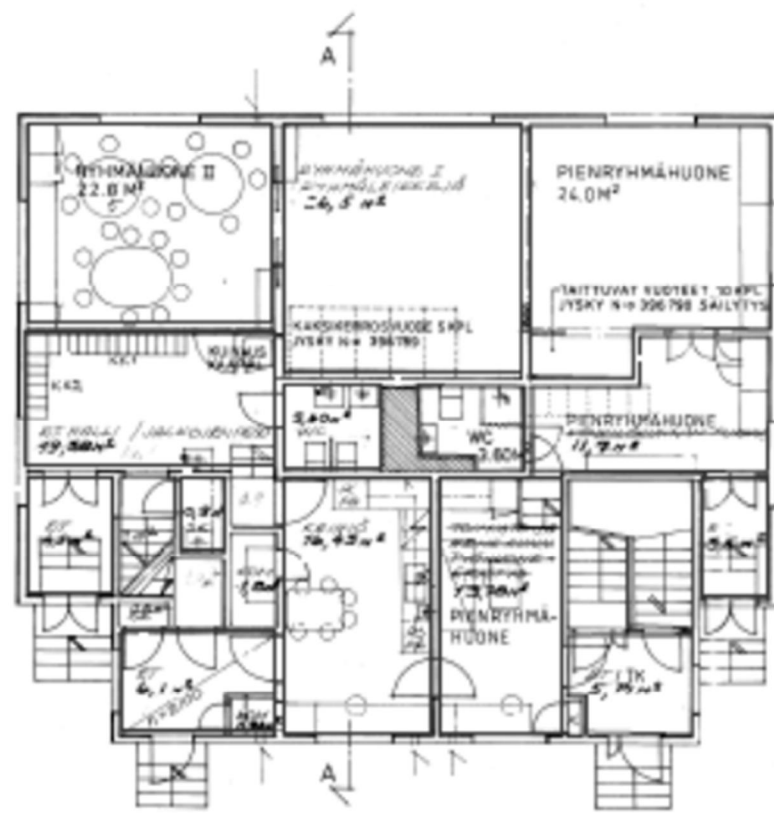
ILMANVAIHTO KONEELLINEN ERIK. SUUNN. MUKAAN

KUNTA MIKKELI KAUP.O.SA/KYLÄ IX		KORTTELI 89 TONTTI/RNO 2	
TOIMENPIDE UUDISRAKENNUS		PIIRUSTUSLAJI PÄÄPIIRUSTUS	
KOHDE PEITSARIN PÄIVÄKOTI		PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ MITTAKAAVA POHJAPIIRUSTUS 1:100	
MIKKELIN KAUPUNKI TEKNINEN VIRASTO		PIIRT. <i>[Signature]</i>	SUUNN. MUUTOS
KAAVOITUS- JA TALONSUUNNITTELUOSASTO		LAAT. TARK.	
MIKKELI 28.0		Peitsarin päiväkoti v. 1979 Mikkelä	

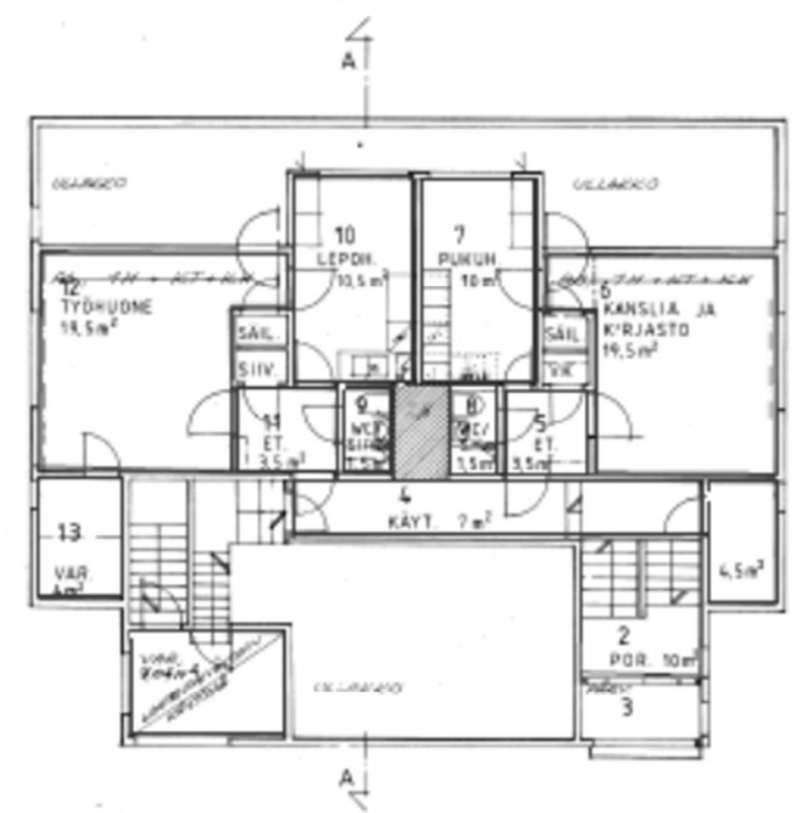

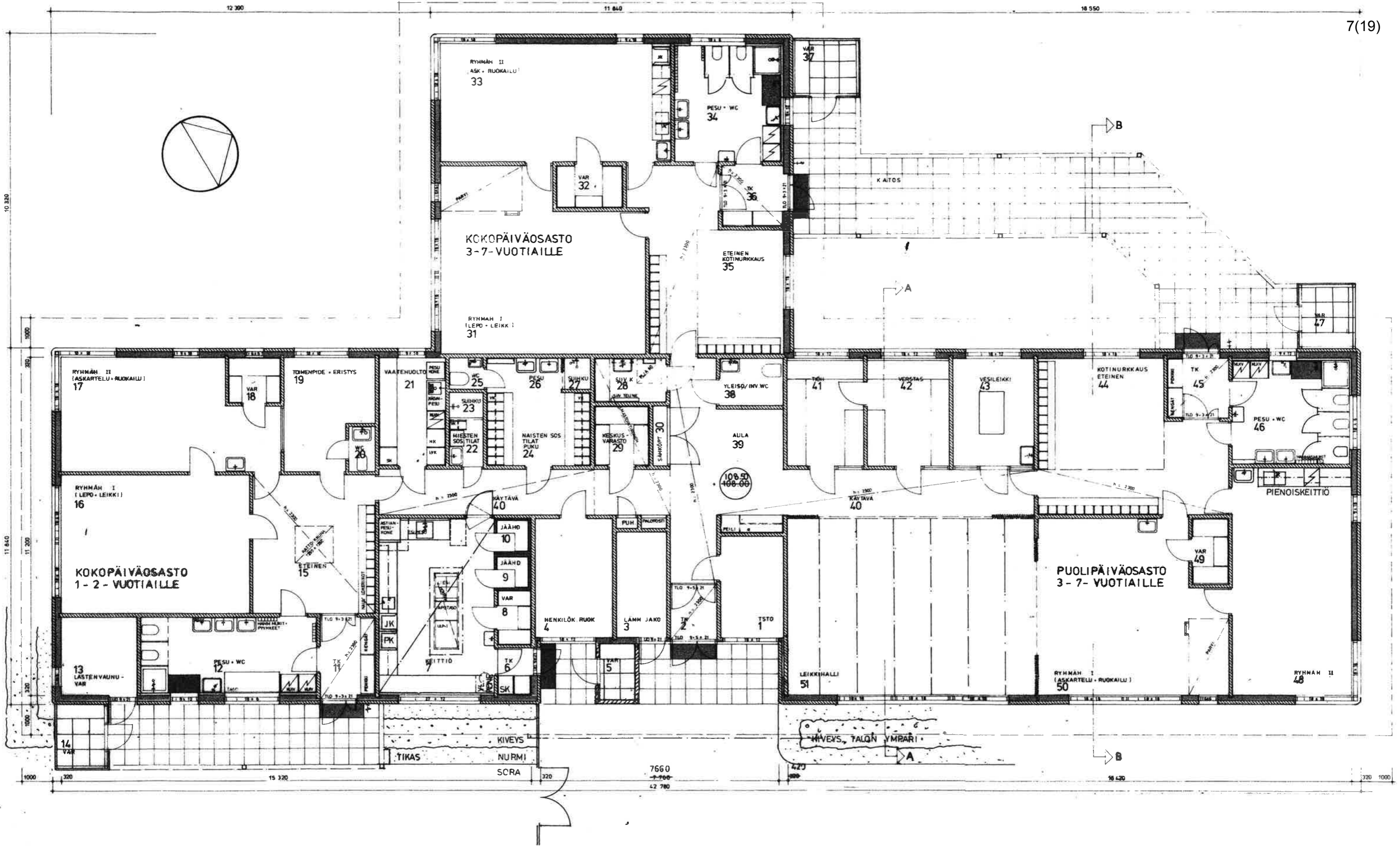
KELLARIKERROS

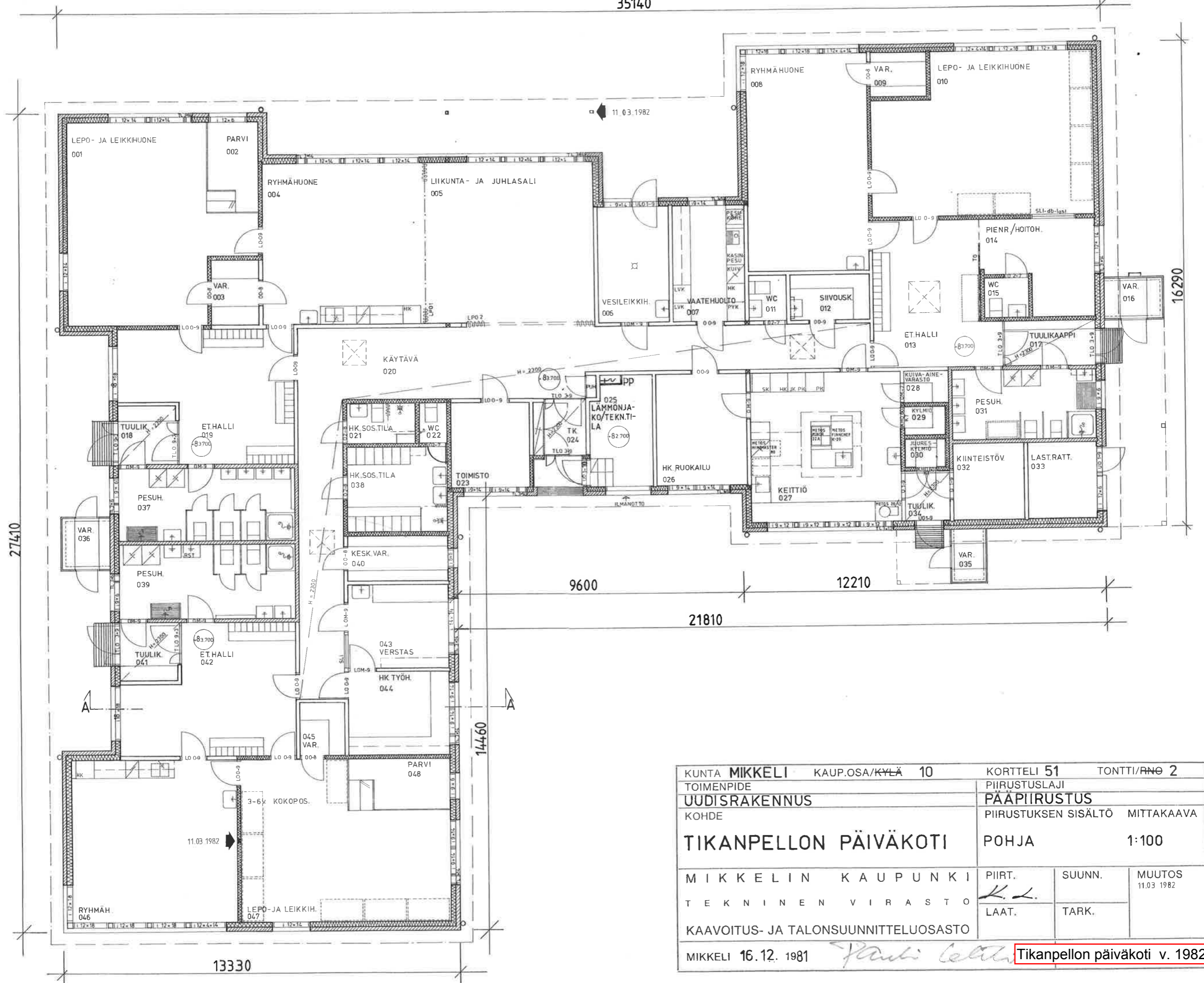
1. KERROS / LASTENPÄIVÄKODIN KÄYTTÖSSÄ

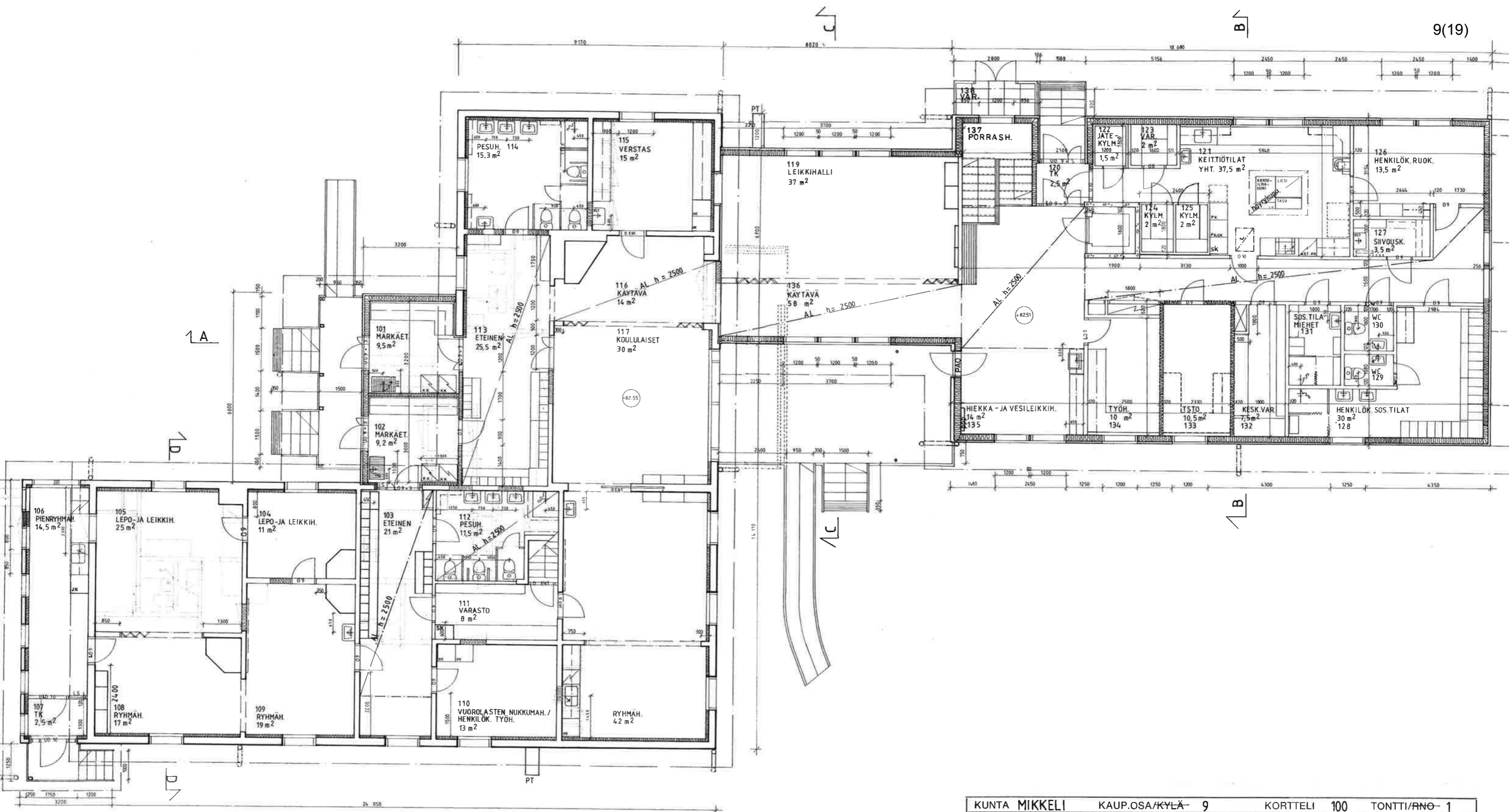
ULLAKKOKERROS

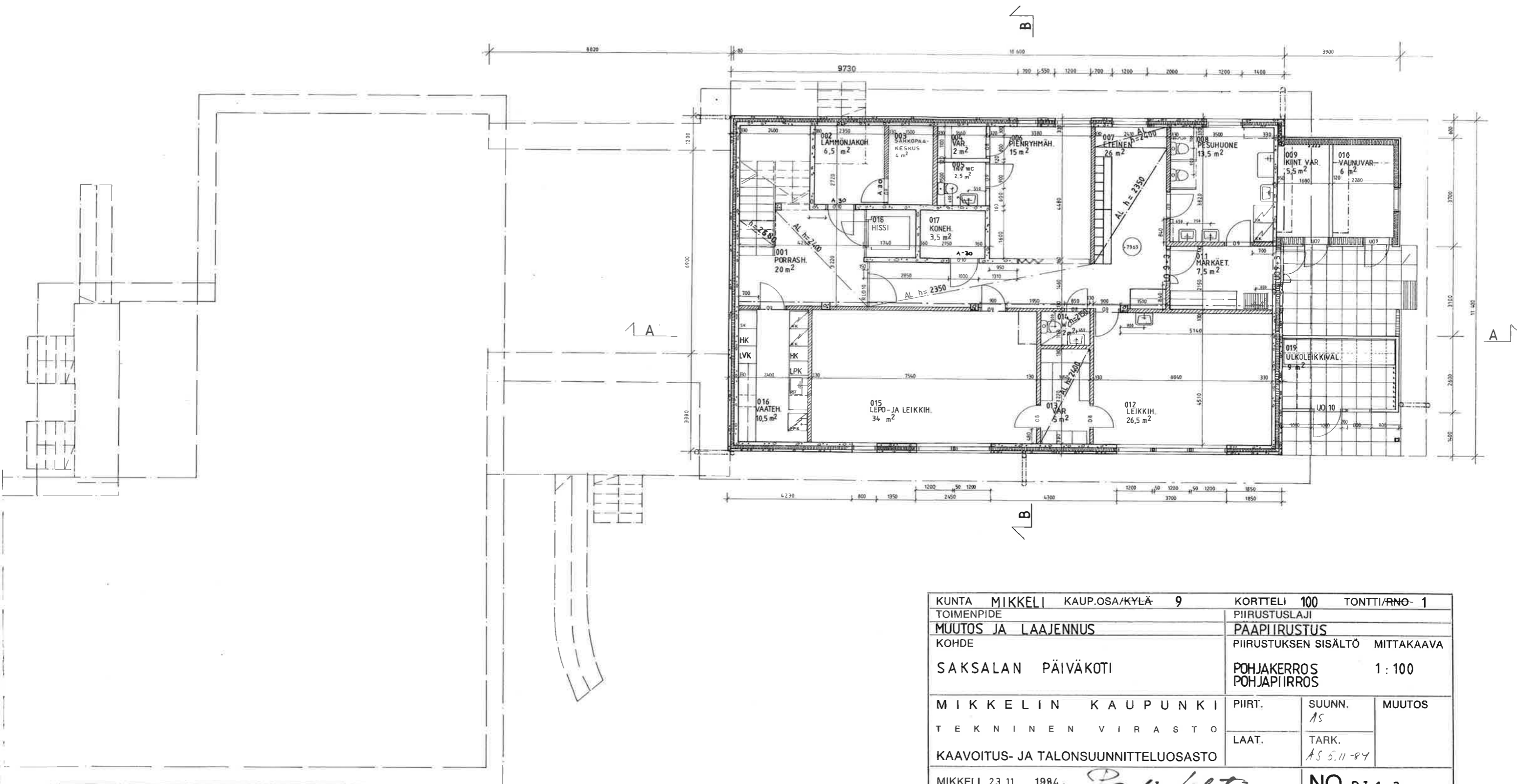
Suksimäen päiväkoti v. 1981 Mikkeli

KUNTA MIKKELI	KAUP.OSA/KYLÄ 10	KORTTELI 51	TONTTI/RNØ 2
TOIMENPIDE		PIIRUSTUSLAJI	
UUDISRAKENNUS		PÄÄPIIRUSTUS	
KOHDE		PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVA
TIKANPELLON PÄIVÄKOTI		POHJA	1:100
MIKKELIN KAUPUNKI	PIIRT.	SUUNN.	MUUTOS
TEKNINEN VIRASTO	<i>[Signature]</i>	TARK.	11.03.1982
KAAVOITUS- JA TALONSUUNNITTELUOSASTO	LAAT.		
MIKKELI 16.12.1981	<i>[Signature]</i>	Tikanpellon päiväkotii v. 1982 Mikkelii	

KUNTA MIKKELI	KAUP.OSA/KYLÄ- 9	KORTTELI 100	TONTTI/RNO- 1
TOIMENPIDE	MUUTOS JA LAAJENNUS	PIIRUSTUSLAJI	PÄÄPIIRUSTUS
KOHDE	SAKSALAN PÄIVÄKOTI	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVA 1 : 100
		POHJAPIIRUSTUS	
MIKKELIN KAUPUNKI	TEKNINEN VIRASTO	KAAVOITUS- JA TALONSUUNNITTELUOSASTO	PIIRT. SUUNN. MUUTOS LAAT. TARK. AS 5.11.-84
MIKKELI	23 11 1984	Saksalan päiväkoti, 2. kerros v. 1986 Mikkeli	

KUNTA MIKKELI KAUP.OSA/KYLÄ 9	KORTTELI 100 TONTTI/RNO- 1		
TOIMENPIDE	PIIRUSTUSLAJI		
MUUTOS JA LAAJENNUS	PÄAPIIRUSTUS		
KOHDE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ MITTAKAAVA		
SAKSALAN PÄIVÄKOTI	POHJAKERROS	1 : 100	
	POHJAPIIRROS		
MIKKELIN KAUPUNKI	PIIRT.	SUUNN.	MUUTOS
TEKNINEN VIRASTO		AS	
KAAVOITUS- JA TALONSUUNNITTELUOSASTO	LAAT.	TARK.	
		AS 5.11-84	
MIKKELI 23.11. 1984.	<i>Pentti, Lehto</i>		NO BI 1.2

KIRJASTO

PÄIVÄKOTI

11(19)

11850

4600

4740

44300

13720

3730

5660

KIRJASTO

+98.00

+98.00

HK 2400

2400

2900

8950

4600

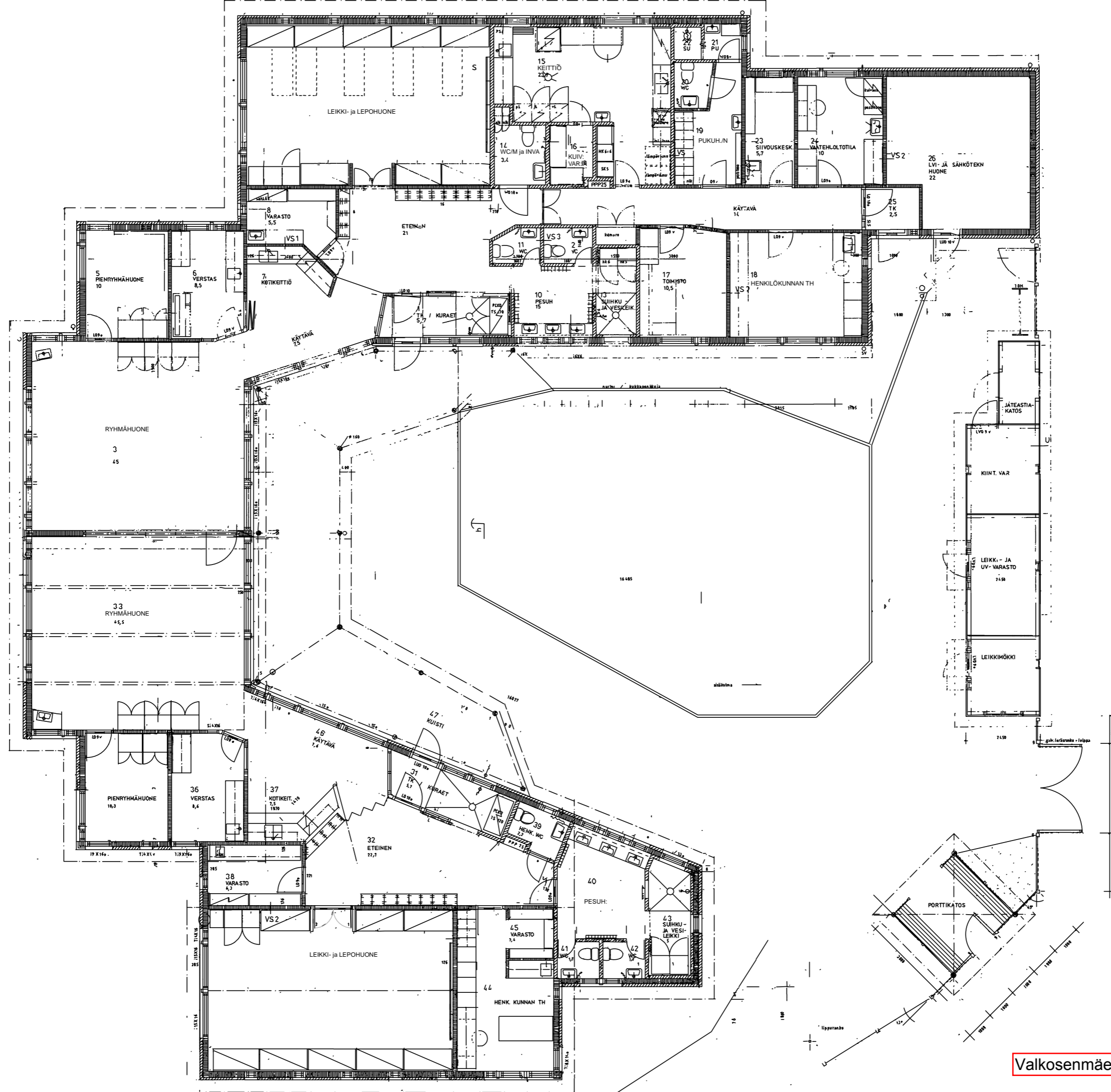
10480

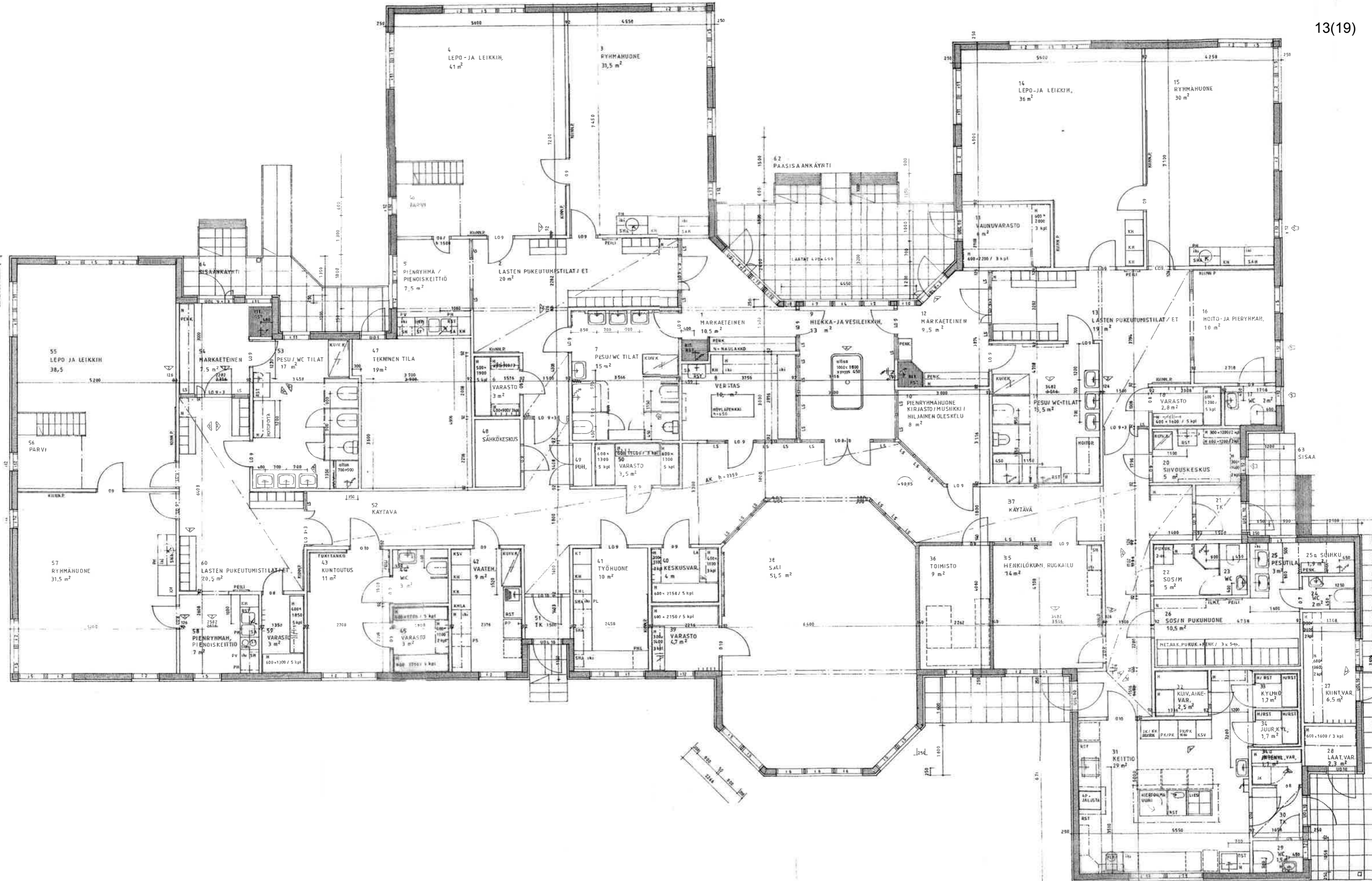
2040

15330

44300

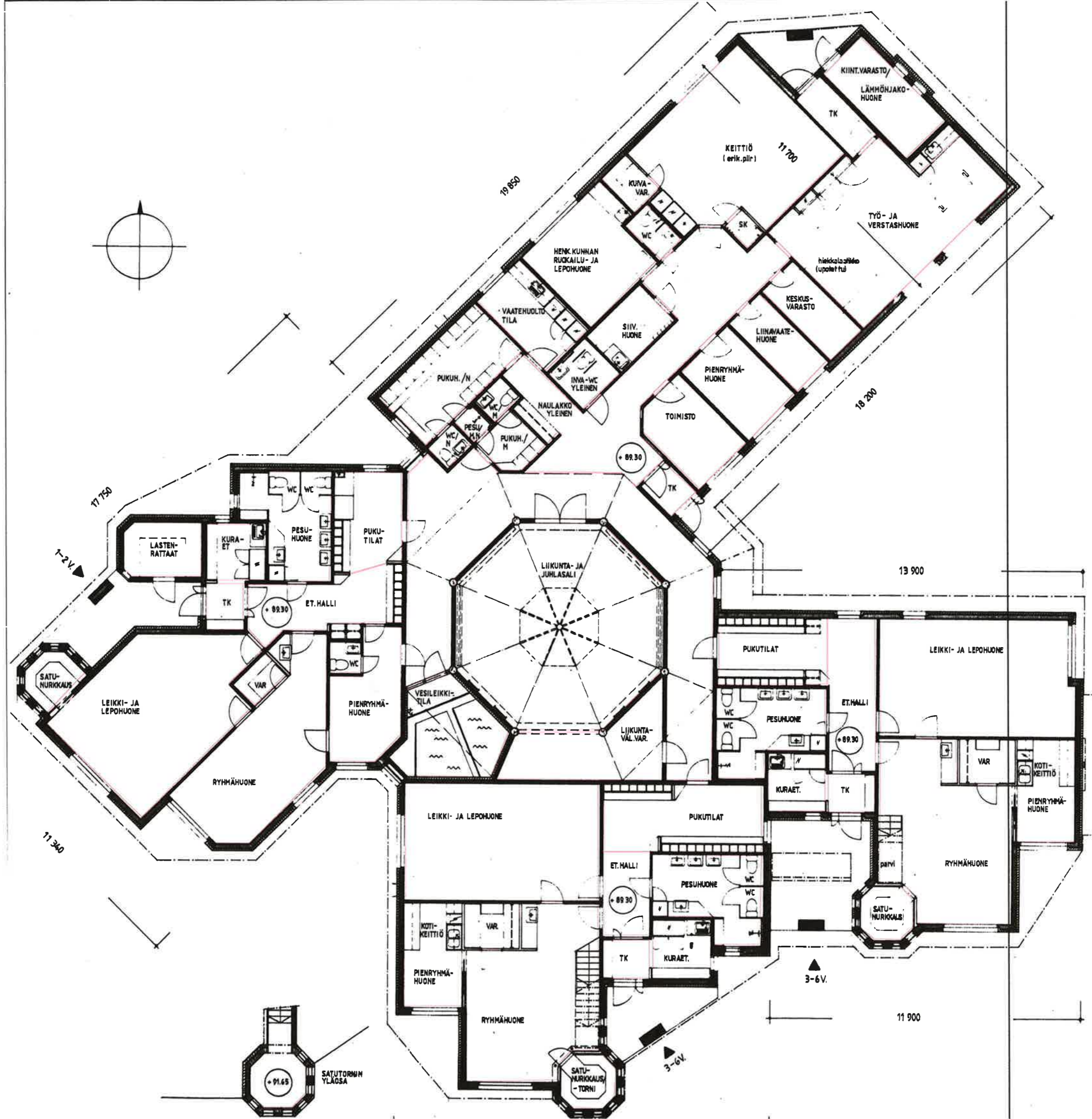
KUNTA MIKKELI	KAUP.OSA/KYLÄ MOISIO	KORTTELI 33	TONTTI/RNO 6:111
TOIMENPIDE	UUDISRAKENNUS	PIIRUSTUSLAJI	PÄAPIIRUSTUS
KOHDE	TUUKKALAN PÄIVÄKOTI JA KIRJASTO	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVA 1:100
MIKKELIN KAUPUNKI	TEKNINEN VIRASTO	PIIRT.	SUUNN.
KAAVOITUS- JA TALONSUUNNITTELUOSASTO		LAAT.	TARK.
MIKKELI 24.09.1987			MUUTOS 27.01.1988
			Tuukkalan päiväkotii v. 1988 Mikkeli

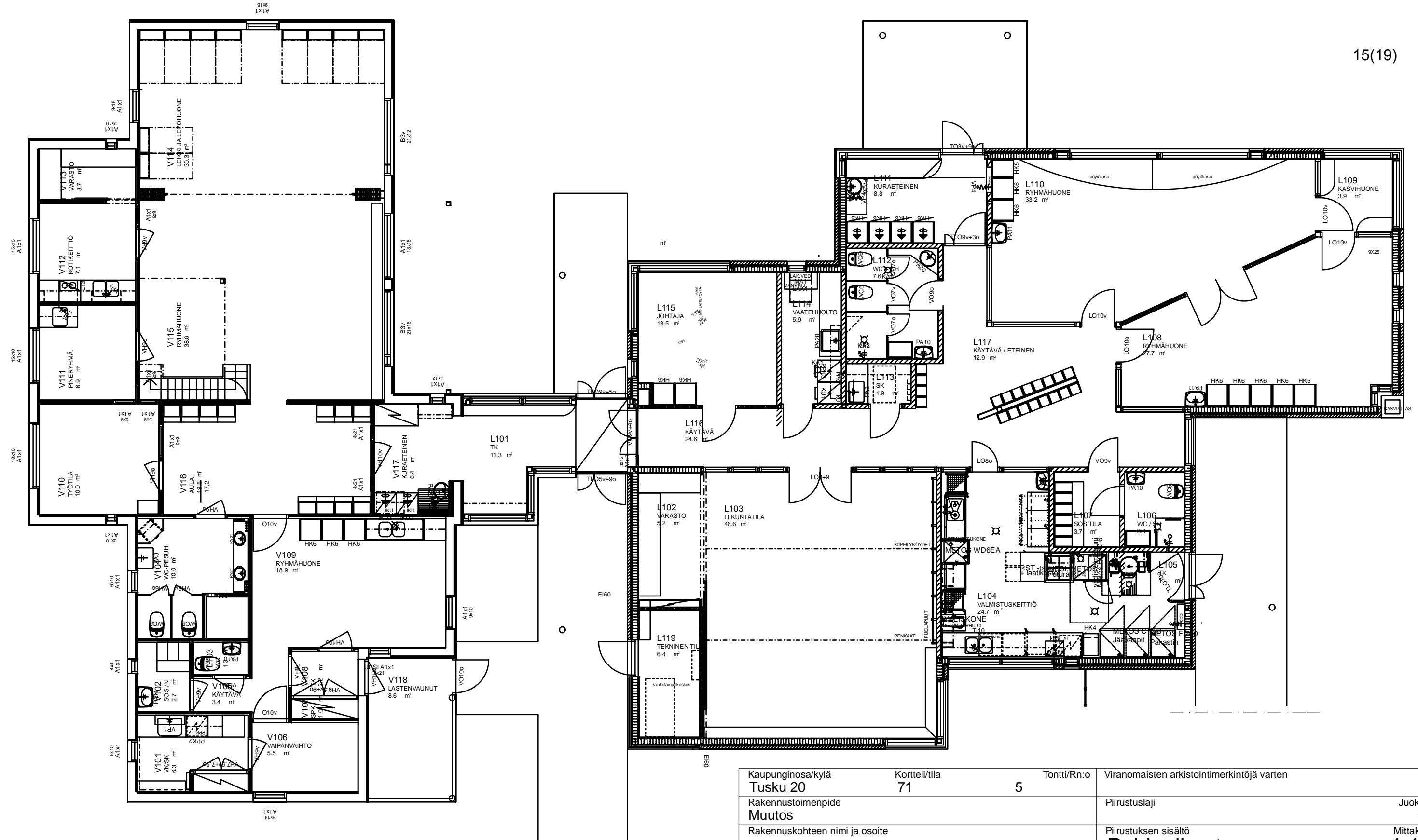

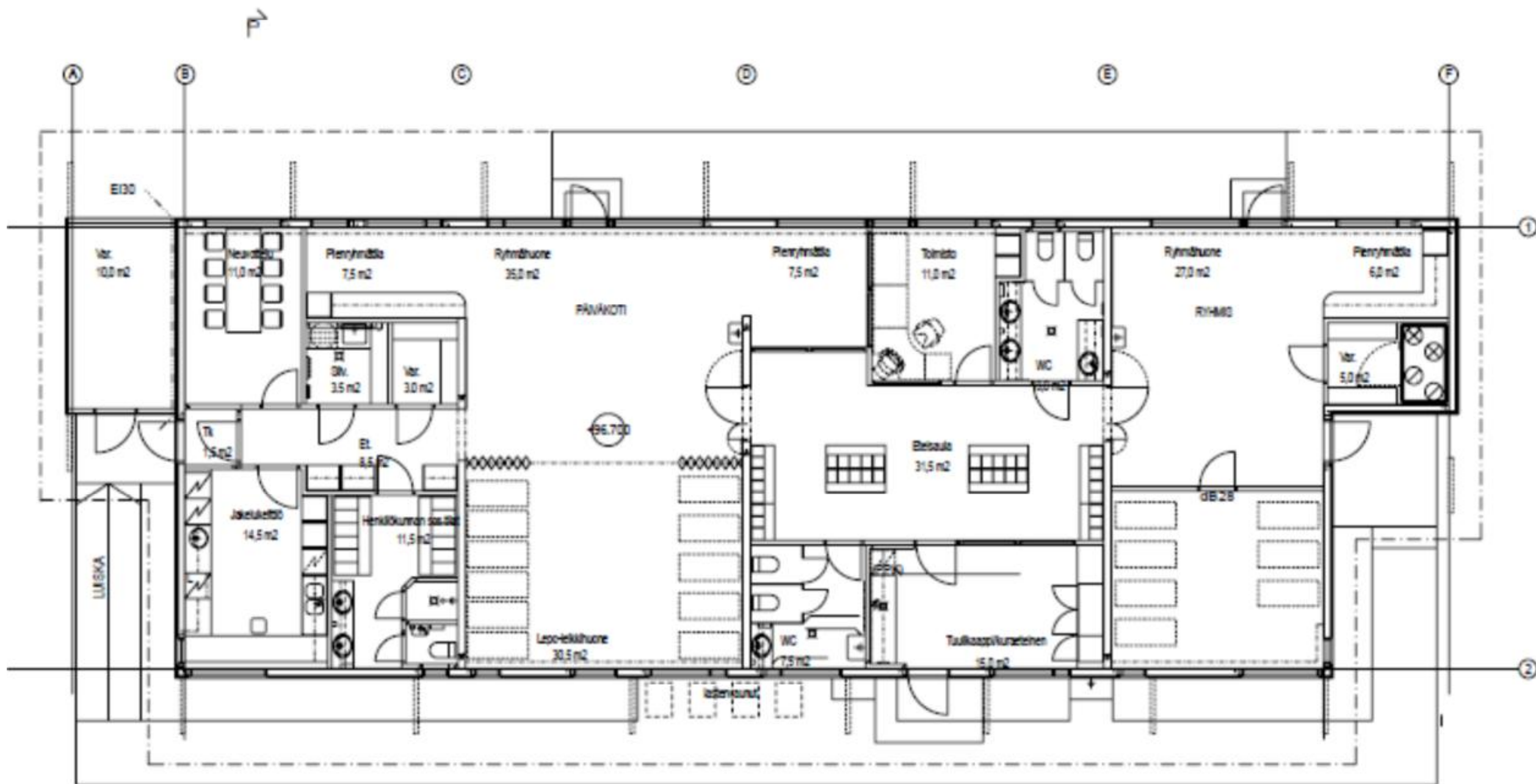
EMOLAN PÄIVÄKOTI		POHJAPIIRROS		1:50	
7	36	20	TYÖPIIRUSTUS	PUNOSKIVIN MUURITUS	
VUODISRAKENNUS			14.08.1989		
ARKKITEHTITOIMISTO REIJO SEPPÄNEN KY 065-3877			Emolan päiväkoti v. 1990 Mikkeli		

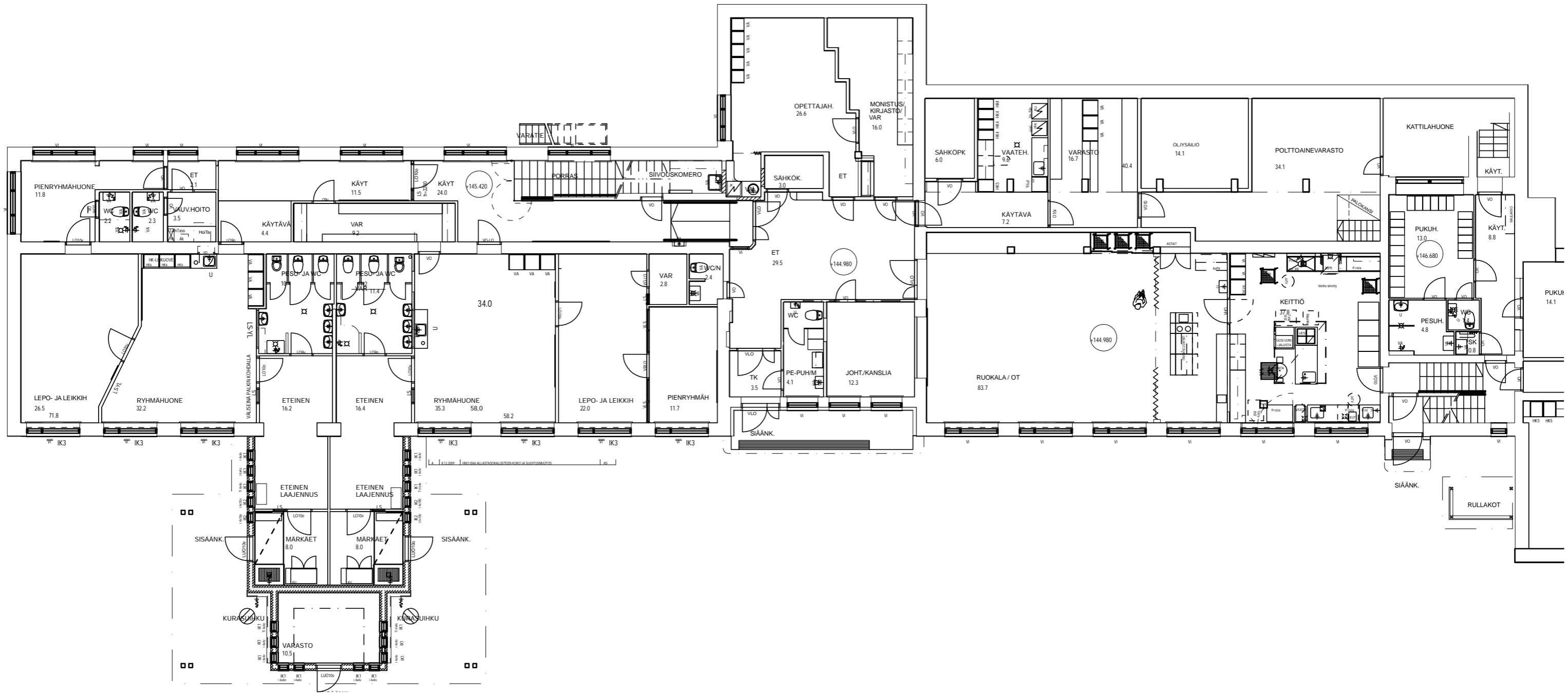

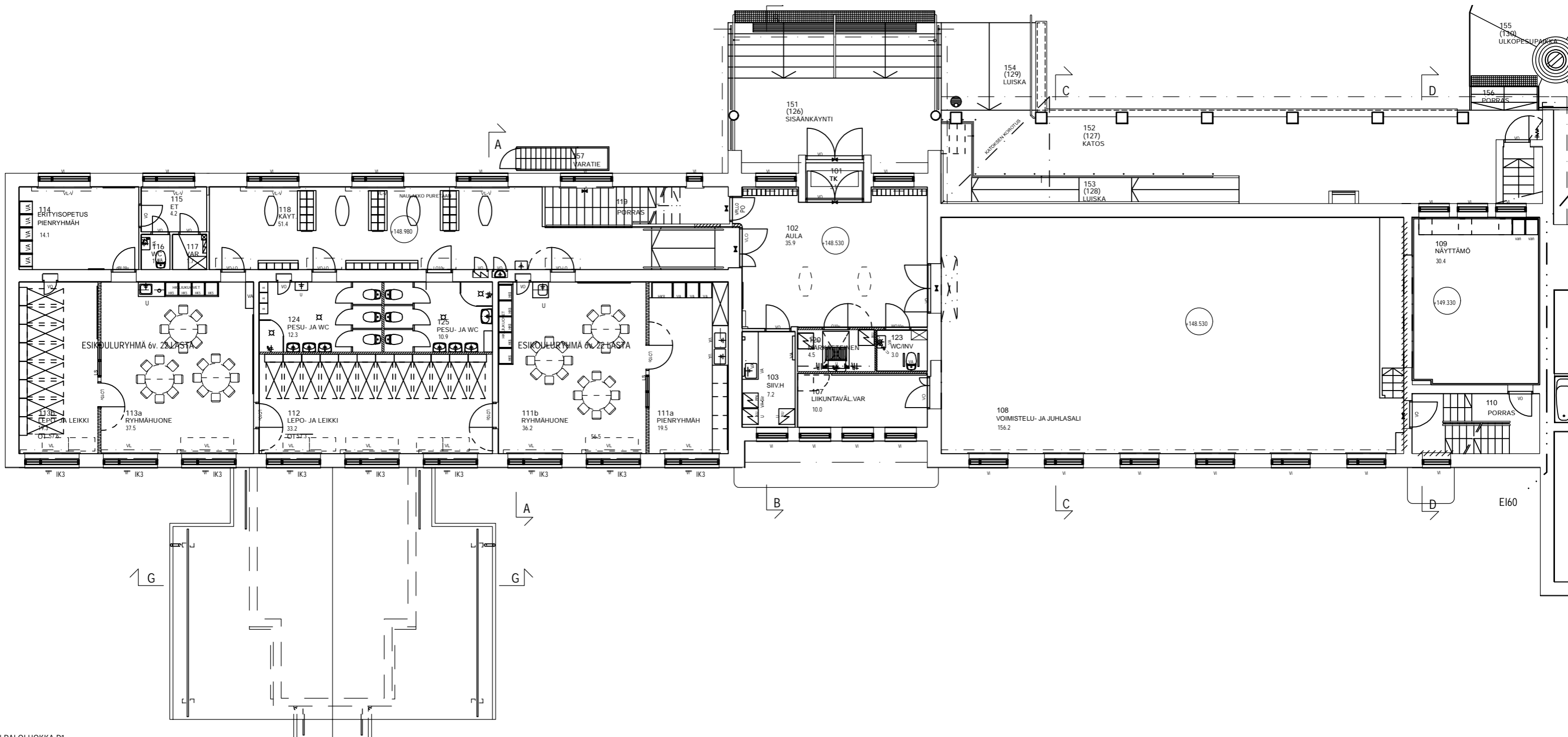

Kaupunginosa/kylä Tusku 20		Kortteli/tila 71	Tontti/Rn:o 5	Viranomaisten arkistointimerkintöjä varten
Rakennustoimenpide Muutos				Juoks. nro 6/14
Rakennuskohteen nimi ja osoite Sannan päiväkoti Sannastinlaakso 2 50100 Mikkeli				Mittakaavat 1:100
Suunnitteluorganisaation tiedot Mikkelin kaupunki Tilakeskus Kunnanmäki 7 50600 Mikkeli		p. 015 1941 s. etunimi.sukunimi@mikkeli.fi		
Piirtäjä AM	Suunnittelija AM	Työnumero		Tiedoston sijainti:
Päiväys 19.3.2013	Vastuullinen suunnittelija		Suunnitteluala ja piirustusnumero	Muutos
Armi Mäkinen		ARKISTOINTI Sannan päiväkoti v. 1992-2002 Mikkeli		

POHJAPIIRUSTUS

SEN PALOLUOKKA P1

MIKKELIN KAUPUNGIN
SOSIAALILAUTAKUNTA

TOIMITUSKIRJA
21.10.1982

Kaupunginhallitus

21. 10.

SOSIAALILAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSET 20.10.1982

Sosiaalilautakunta lähettää jäljempänä olevan päätöksensä tiedoksi/toimenpiteitä varten.

Sosiaalijohtaja

Aarre Komulainen

496 §

SAKSALAN PÄIVÄKODIN HUONETILAOHJELMAN
HYVÄKSYMINE

Mikkelin kaupungin vuosien 1982-86 5-vuotisbudjetin ja kv:n päätöksellä § 454/2.11.81 hyväksytyn päivähoitosuunnitelman mukaan tullaan v. 1984 perustamaan uusi päiväkotiki Saksalaan. Suunnitelman mukaan päiväkodin rakenteellinen paikkaluku tulee olemaan 57 ja todellinen hoitopaikkaluku 104. Hoitopaikat jakaantuvat eri hoitoryhmiin seuraavasti: kaksivuoroiset kokopäiväryhmät 1-2-vuotiaille (2 x 12 hp) ja 3-6-vuotiaille (2 x 20 hp) sekä puolipäiväryhmä 3-6-vuotiaille (25 hp) ja koululaisten iltapäiväryhmä (15 hp), joista viimeksimainittu tulee toimimaan samoissa tiloissa puolipäiväryhmän kanssa.

Ko. päiväkotiki tulee olemaan tässä vaiheessa ainoa vuorohoitoa antava kaupungin päiväkotiki. Sen sijoitus kaupungin keskustan alueelle on saavutettavuuden kannalta hyvin perusteltua. Kaksivuoroisena toimivien kokopäiväryhmien avulla pyritään helpottamaan vuorotyössä käyvien vanhempien lasten päivähoiton järjestämistä.

Päiväkotiki on suunniteltu toteutettavaksi siten, että tilat tulisivat osittain saneerattaviin Saksalan kartanon tiloihin ja osittain sen laajennuksena rakennettavaan uudisrakennukseen. Vuorohoidosta johtuen päiväkodin tilat joudutaan suunnittelemaan kokopäiväryhmien osalta hieman väljemmin kuin jos ryhmät toimisivat yhdessä vuorossa. Päiväkodin liikenne- ja yhteistilojen käytössä joudutaan ottamaan huomioon vuorohoidosta ja laajennusosan yhteenniveltämisestä aiheutuvat erityisjärjestelyt.

Sosiaalivirasto on laatinut yhteistyössä kaavoitus- ja talonsuunnitteluosaston kanssa ehdotuksen Saksalan päiväkodin huonetilaohjelmaksi, joka on seuraava:

Liite 106

Jotta päiväkodin suunnittelua ja rakentamista varten jäisi riittävästi aikaa, tekninen virasto toivoo, että huonetilaohjelma hyväksyttäisiin hyvissä ajoin.

S A K S A L A N P Ä I V Ä K O D I N H U O N E T I L A O H J E L M A

Hoitoryhmät:	1 kokopäiväryhmä	12 lasta	1-2-vuotiaille	(kaksivuoroinen/2 x 12 = 24 hp)
	1 " "	20 "	3-6-vuotiaille	(kaksivuoroinen/2 x 20 = 40 hp)
	1 puolipäiväryhmä	25 "	3-6-vuotiaille	(aamupäivävuoro/1 x 25 = 25 hp)
	Rakenteellinen hp-luku	57		
	Koululaisten hoitoryhmä pp-ryhmän tiloissa			(iltapäivävuoro/1 x 15 = 15 hp)

Tila tai toiminta	kpl	Huone- ala m ²	Huomautuksia
<u>Kotialue, jossa on 12 paikkaa 1-3-vuotiaille:</u>			
Tuulikaappi	1	n. 8	Varustetaan kenkien ja sadevaatteiden kuivatusteli- neellä ja penkillä.
Eteishalli ja pukutilat	1	n. 19	Erilliset lasten päällysvaatteiden ja henkilökunnan ulkoiluvaatteiden säilytystilat; varustetaan hoito- pöydällä; eteinen ja pesuhuone-WC varustetaan lattia lämmityksellä.
Pesuhuone ja WC-tilat	1	n. 15	Märkätilat, vähintään 2 pienikokoista WC-istuinta ja 2+1 pesuallasta, iso huuhteluallas, hoitopöytä, käsi suihku ja hyllyt keijoja varten sekä kuivauskaappi; suunnitellaan vesileikin ja käsimaalauksen edellyttä mällä tavalla; varustetaan lattialämmityksellä.
Leikki- ja lepopuhuone	1	n. 38	Suunnitellaan lasten lepoa, rentoutumista ja omaehtoi- ta leikkiä sekä liikunta-, rytmi- ja musiikkileikkiä varten; huoneesta tulee olla oviyhteys ryhmähuoneese
Ryhmähuone	1	n. 30	Suunnitellaan lasten ruokailuun, askarteluun yms. ry- mätoimintaan soveltuvaksi; varustetaan lasten omatoi- misuutta edistävillä säilytystiloilla ja pystykome- roilla.
Pienryhmähuone + WC	1	n. 12	Käytetään sairastuvan lapsen hoitoon ja hoitoryhmän toimintatilana; näköyhteys ryhmähuoneeseen; sijoitet- tavissa palje- tai liukuoviyhteydellä eteishallin lä- heisyyteen.
Varasto		n. 4	Voidaan osittain korvata komeroilla.
Yhteensä		n. 126 m ²	

Tila tai toiminta	kpl	Huone- ala m ²	Huomautuksia
<u>Kotialue, jossa on 20 kokopäivä- paikkaa yli 3-vuotiaille:</u>			
Tuulikaappi	1	n. 8	Varustetaan kenkien ja sadevaatteiden kuivatusteli- neellä ja penkillä.
Eteishalli ja pukutilat	1	n. 25	Lasten päällysvaatteiden ja henkilökunnan ulkoilu- vaatteiden säilytys ja pukeutumistilat.
Pesuhuone + WC-tilat	1	n. 16	Lattialämmitys, märkätilat, vähintään 2+1 pesuallasta 2 WC-istuinta ja suihkutila sekä kuivauskaappi; pyörätuolin käyttö huomioitava.
Leikki- ja lepopuhuone	1	n. 38	Ovi ryhmähuoneeseen; huone varustetaan leikkiparve- ja suojatulla nurkkauksella koti- ym. leikkiä varten
Ryhmähuone	1	n. 30	Suunnitellaan lasten ruokailuun, askarteluun yms. ry- mätoimintaan soveltuvaksi; varustetaan lasten oma- toimisuutta lisäävillä säilytystiloilla.
Kotikeittiö/pienryhmähuone	1	n. 10	Kotikeittiönurkkaus ja pienryhmän rentoutumistila. Sijoitettavissa vaihtoehtoisesti ryhmähuoneen yhteytee- jolloin pinta-alaa varataan 7 m ² .
Varastotilaa		n. 4	
Yhteensä		n. 131 m ²	

Tila tai toiminta	kpl	Huone- ala m ²	Huomautuksia
<u>Kotialue, jossa on 25 puolipäivä- paikkaa yli 3-vuotiaille:</u>			Kotialueen tiloissa toimii lisäksi koululaisten iltapäiväryhmä, jossa on 15 hoitopaikkaa.
Tuulikaappi	1	n. 8	Varustetaan kenkien ja sadevaatteiden kuivatusteli- neellä ja penkillä.
Eteishalli ja pukutilat	1	n. 28	Lasten päällysvaatteiden (25+15) ja henkilökunnan ulkoiluvaatteiden säilytys, pukeutumistilat.
Pesuhuone + WC-tilat	1	n. 20	Märkätilat, vähintään 3+1 pesuallasta, 3 WC-istuinta ja suihkutila sekä kuivauskaappi; pyörätuolin käyttö huomioitava.
Leikki- ja lepo huone	1	n. 40	Ovi ryhmähuoneeseen; huone suunnitellaan ruokailua ja askartelua varten; varustetaan leikkiparvella ja suojatulla nurkkauksella koti- ym. leikkejä varten.
Ryhmähuone (läksyjentekohuone)	1	n. 30	Suunnitellaan lasten askarteluun yms. ryhmätoimin- taan soveltuvaksi; toimii myös koululaisten iltapäivä ryhmän toimintatilana; varustetaan lasten omatoimi- suutta lisäävillä säilytystiloilla.
Kotikeittiö/pienryhmähuone	1	n. 10	Kotikeittiönurkkaus ja pienryhmän luku-, musiikin- kuuntelu- ja rentoutumistila. Sijoitettavissa vaihto- ehtoisesti ryhmähuoneen yhteyteen, jolloin pinta-ala varataan 7 m ² .
Varastotilaa		n. 4	Voidaan korvata komeroilla.
Yhteensä		n. 140 m ²	

Päiväkodin yhteistilat:

Henkilökunnan tilat:

- tuulikaappi	1	n. 2	
- toimistohuone	1	n. 8	
- työhuone	1	n. 10	
- vaatehuoltohuone	1	n. 10	

Henkilökunnan ruokailu- ja lepo huone	1	n. 12	Toimii myös kokoontumishuoneena.
--	---	-------	----------------------------------

Keskusvarasto	1	n. 6	Työhuoneen läheisyyteen.
---------------	---	------	--------------------------

Henkilökunnan puku- ja pesutilat

- pukuhuone, naisten	1	n. 14	22 kpl pukukaappeja, naulakko ja jalkinehylly. WC, pesupaikka, käsisuihku ja pukeutumistila. Sijoitetaan pääsisäänkäynnin yhteyteen, varusteina pukukaappi, naulakko, pesupaikka, käsisuihku, WC ja pukeutumistilat.
- pesuhuone, naisten	1	n. 3	
- puku- ja pesuhuone, miesten	1	n. 4	

Ruokahuollon tilat:

- tuulikaappi	1	n. 2	Valmistuskeittiön varusteet; huomioidaan kuljetus- vaunujen (3) säilytystila.
- keittiö	1	n. 25	
- kuivavarasto	1	n. 2	(juures + liha ym.)
- kylmiö	2	n. 4	
- WC	1	n. 2	

Siivouskeskus	1	n. 4	RT 915.11 muk.+kaatoallas, siivousvälineiden säily- tystila, puhdistusaine- ja paperivarasto.
---------------	---	------	--

Vuorohoitolasten nukkumishuone	1	n. 20	Sijoitetaan kokopäiväryhmien kotialueiden väliin rauhalliselle paikalle.
--------------------------------	---	-------	---

Liikunta- ja juhlasali	1	n. 40	
------------------------	---	-------	--

Verstahuone	1	n. 11	Voidaan yhdistää henkilökunnan työhuoneen yhteyteen.
-------------	---	-------	--

Vesi- ja hiekkaleikkutilat	1	n. 10	Voidaan yhdistää kunkin kotialueen leikinurkkauk- seen ja/tai märkätiloihin; varustetaan käsimaalauk- seen soveltuvalla seinäpinnalla.
----------------------------	---	-------	--

Tila tai toiminta	kpl	Huone- ala m ²	Huomautuksia
Päiväkodin yhteistilat (jatkoa)			
Muut yhteistilat:			
- keittiön jättevarasto	n.	2	
- lastenrattaiden säilytys	n.	6	Sijoitetaan 1-2-vuotiaiden kotialueen sisääntulon viereen.
- ulkoleikkivälineiden säilytys	n.	9	Säilytystila jaetaan kunkin kotialueen sisäänkäyntien yhteyteen.
Tekniset ja kiinteistöhoitotilat:			
- lämmönjakohuone	1	n. 6	
- tekniset tilat	1	n. 3	Ryhmä- ja päätaulu, sisäänpuhallus.
- kiinteistövarasto	1	n. 8	
Yhteensä		n. 223 m²	

Huonealat yhteensä

620 m²

Lisäksi tarvittavat liikennetilat ?

*huonekoko
silloin vaille 600 m²*

Saksala, Parraskuja 2

20932

Maakunta: Etelä-Savo

Kunta: Mikkeli

Kylä: Lähemäki

Sijaintitiedot: Parraskuja 2, 50100 MIKKELI ikoo:6839950, pkoo:515123

Kohdetyyppi: opetus ja koulutus

KOHDERAJAUS

pk 3142 05

KOHTEN KUVAUS JA HISTORIA

Saksalan päiväkoti

Saksalanjoen varrella sijaitseva 1600-luvulta peräisin oleva talo, joka toimi tuolloin kruununvoudin virkatalona. 1700-luvulla talon omistivat mm. Tavastjemat. Rajatullitarkastaja Hennik Forshaellin aikana 1700-luvulla oli Saksalassa myös rajatullikamari. Talo oli kapellimestari David Neumannin omistuksessa 1860-luvulla ja A.T. Leschen 1800-luvun lopulla. Molemmilla oli karvaamot. Lesche perusti Saksalanjoen suuhun uuden karvaamon, joka oli kaupungin suurin teollisuusrakennus. Tilan säilynyt päärakennus on 1800-luvulta. Talo toimii nykyisin Saksalan alueen päiväkotina.

KOHTEN SISÄLTÄMÄT RAKENNUKSET

KOHTEN ARVIOINTI

Arvo:

kulttuurihistoriallisesti merkittävä

 Rakennushistoriallinen Historiallinen Maisemallinen

Luettelointiperusteet:

Entinen kruununvoudin virkatalo, jonka nykyinen päärakennus on 1800-luvulta. Talo on ollut myös rajatullikamarina ja 1980-luvulta lähtien päiväkotina. Rakennus toimii Saksalan asuinalueen porttina.

KAAVATILANNE

Kaavat:

2.7.1990 Mikkelin yleiskaava (SR).

PÄÄTÖKSET JA LAUSUNNOT

LÄHTEET JA ARKISTOMATERIAALIT

Etelä-Savon maakuntaliitto. Etelä-Savon kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet -rekisteri. Inevntointikortti v:lta 1984 Kirsti Kovanen.

Etelä-Savon maakuntaliiton arkisto n:ot 32107-32113.

